

Beretning

om

Arbeidernes faglige landsorganisations virksomhed

i

1ste halvaar 1907

Fra sekretariatet ved **Gunnar Sethil**

Kristiania
Arbeidernes Aktietrykkeri
1907

Den 24. februar afholdt hovedstyret sit ordinære aarsmøde, hvor beretning og regnskab for 1906 enstemmig godkjendtes. For mødet forelaa ogsaa til behandling en af sekretariatet ved en specialkomité (O. Lian, M. Ormestad og Sverre Iversen) udarbejdet indstilling angaaende ordningen af stridighederne inden malerfaget. Denne sag blev i fortsat hovedstyremøde 4de marts behandlet.

Sekretariatets indstilling var i sin helhed følgende:

Angaaende ordning af stridighederne inden malerfaget.

Til landsorganisationens hovedstyre!

Den beklagelige strid inden organisationerne i malerfaget har lidt efter lidt udviklet sig til en kamp, hvis dimensioner svulmer saaledes op, at det er vanskeligt at øine nogen udgang paa den. Videre truer den med at udvikle hele vor bevægelse i forholdet, saaledes at den kan bli en fare for hele organisationen. Og endelig synes de stridende parter at fjerne sig mere og mere fra hverandre, hvorfor udsigterne til forlig uden en kraftig indgriben udenfra blir mindre og mindre.

Alle forslag, som hidtil er fremkommet, dels fra de stridende parter selv og dels fra sekretariatet, er blit resultatløse, enten fordi den ene eller anden part har forkastet dem.

De retssager, som verserer for de borgerlige domstole, synes heller ikke at ville tage ende. Men selv om retten i sin tid kommer til det ene eller andet resultat, er enhver klar over, at striden ikke dermed er afgjort organisationsmæssigt. Saavidt man forstaar, beskæftiger den sig kun med det økonomiske mellemværende mellem Norsk malerforbund og Malersvendenes forening i Kristiania. Disse spørgsmål kan naturligvis retten løse, men spørgsmaalet om organisationens enhed i malerfaget staar dermed lige uløst.

Og det er netop det, som er det vigtigste for vor organisation. Ingen, som kjender lidt til forholdene, tror at en retsafgjørelse angaaende de økonomiske spørgsmål, vil føre de stridende parter sammen igjen til samarbejde og forstaaelse i *en* organisation.

Netop dette maa derfor blive den øvrige organisations opgave.

Der har tidligere været fremsat forskellige forslag, dels om voldgift, dels om mægling og dels om undersøgelseskommissioner. Alt dette har kun ført til negative resultater.

Der har fra Norsk malerforbunds side været talt om at landsorganisationen burde offentlig „stemple“ de udbrudte organisationer som en slags paria i fagorganisationen. Helt bortset fra berettigelsen

af et saadant skridt, tror man heller ikke noget saadant vil befordre en sammenslutning af de stridende parter.

En voldgift i almindelig forstand kunde naturligvis dømme i de samme spørgsmaal som domstolene og kunde maaske ogsaa gaa videre. Men man støder der atter paa de samme vanskeligheder som før, nemlig grundlaget for voldgiften samt den fremtidige ordning, da en voldgiftsret selvfølgelig hverken kan vedtage love eller vælge styre.

En upartisk undersøgelse af stridens ophav vilde maaske ha interesse for de stridende parter selv og isærdeleshed for hovedpersonerne i striden. Man vilde vel komme til det resultat, at den ene part har uret i flere eller færre punkter. Men selv om dette blev konstateret, vilde heller ikke dette føre til maalet: en organisation i malerfaget. Det vilde sandsynligvis kun ophidse til nye angreb fra den tabende part.

Hvad den udenfor stridighederne staaende fagorganisation maa kræve er, at de ødelæggende stridigheder ophører og, at de stridende parter slutter sig sammen til én organisation, hvor der kan herske fordragslighed og samarbejde til fælles betryggelse for standen og, hvor kræfterne vies til at rette vaabnene udad mod vore naturlige fælles modstandere.

Der kan ikke taales mere indre strid. De forskellige organisationer har andet at gjøre end at beskæftige sig med den i omfang ligesaa overvældende som af lærerigt indhold mindre værdifulde literatur, som denne strid har affødt.

Som et sidste forsøg fra sekretariatets side paa at bringe en afslutning paa historien vil man derfor foreslaa for hovedstyret at vedtage følgende indstilling:

1. Sekretariatet sammenkalder repræsentanter for samtlige afdelinger tilhørende Norsk malerforbund og Malersvendenes landsforbund til et landsmøde, som skal afholdes i Kristiania den 28. mars og følgende dage.
2. Mødets opgave er at sammenslutte de to organisationer til ét forbund, der skal omfatte samtlige afdelinger af de nu bestaaende forbund og tilsluttes Arb.s fagl. landsorganisation.
3. Til mødet vælger *afdelingerne* repræsentanter efter følgende regler: *Norsk malerforbund*: Aalesunds afdeling 2 repræsentanter, Fredrikstad 1, Kristiania 1, Kristiansand 1, Lillehammer 1, Stavanger 1 og Trondhjem 2. *Malersvendenes landsforbund*: Bergens afdeling 2, Drammen 1, Horten 1, Kristiania 4, Moss 1.

Endvidere vælger hvert af de to forbundsstyrer inden sin midte 1 repræsentant til at deltage i mødet, dog uden stemmeret.

4. Forudsætningen er, at ingen af hovedpersonerne i striden vælges som repræsentanter fra afdelingerne.
5. Sekretariatet opnævner udenfor sin midte modets dirigent. Denne maa ikke tilhøre nogen af de to organisationer. I alle spørgsmaal vedrørende tvistighederne skal dirigenten fungere som opmand.
6. Mødet skal vedtage love for det nye forbund samt vælge forbundsstyre m. m.
7. De økonomiske mellemværender mellem de nuværende foreninger eller forbund ordnes efter beslutning af mødet. De heraf opstaaede

- økonomiske forpligtelser overtages af det ved sammenslutningen opstaaede nye forbund.
8. Samtlige eiendele tilhørende de to nu bestaaende forbund overgaar ved sammenslutningen til det nye forbund.
 9. Samtlige afdelinger kan til sekretariatet indsende forslag til behandling paa mødet. Sekretariatet opsætter mødets dagsorden og forretningsorden.
 10. De ved mødet forbundne reiseomkostninger for de af afdelingerne valgte repræsentanter samt udgifter til leie af lokale m. m. udredes af Arb.s faglige landsorganisation. Diæt til repræsentanterne under reisen og mødet udredes af afdelingerne hver for sig eller af vedkommende forbund.
 11. Repræsentanternes fuldmagter indsendes til sekretariatet til godkendelse. Ingen repræsentant maa møde med bundet mandat fra sin afdeling.
 12. Forslag, der ønskes behandlet paa mødet, maa være indsendt inden 15de mars. Fuldmagterne maa være indsendt inden 20de mars d. a.

Som man ser, er dette forslag en fremgangsmaade, som ikke tidligere har været forsøgt. Man gaar ud fra, at medlemmerne paa begge sider maa lide under de nuværende forhold, idet de ogsaa griber sterkt ind i selve arbejdsforholdene. Dette kan ikke medlemmerne længere være tjent med paa nogen af siderne. Men de stridende parter og særlig hovedpersonerne paa begge sider har allerede nu roet sig saa langt ud, at det ikke længere blot er et praktisk og økonomisk organisationsspørgsmaal, men er blit et æresspørgsmaal.

Man tror derfor ikke, at hverken hovedpersonerne i striden eller de to forbunds styre paa det nuværende tidspunkt egner sig til at medvirke til et fredeligt opgjør.

Derfor foreslaaes denne, ganske vist usedvanlige, form, at *sekretariatet* sammenkalder et slags landsmøde af repræsentanter for begge forbunds *afdelinger* (§§ 1, 3 og 4). Af § 3 vil det sees, at begge forbund faar et lige antal repræsentanter, nemlig 9 hver. Videre at forbundsstyrene kan sende 1 repræsentant hver, og dog er disse uden stemmeret, da de kun skal fremstille sagerne og ellers deltage i debatterne.

§ 2 bestemmer, hvilken opgave mødet skal ha og hvilket hovedresultat det skal komme til. Herved gives repræsentanterne paa forhaand et tvungent mandat i hovedsagen, mens detaljerne baade vedkommende opgjøret af stridighederne som den fremtidige ordning blir frit overladt mødet at bestemme.

For dog ikke at gjøre vanskelighederne for store med hensyn til afgjørelsen af de økonomiske forviklinger, har man fundet det nødvendigt paa forhaand at bestemme, at begge forbunds nuværende aktiva og passiva overtages af det ved sammenslutningen dannede nye forbund (§ 7 og 8). Det regnskabsmæssige opgjør blir derimod landsmødets sag. Naar begge forbunds aktiva og passiva overgaar til

fremtidigt fælleseie, vil det formentligt ikke falde vanskeligt at ordne mellemværendet mellem det nye forbund og afdelingerne og de enkelte medlemmers rettigheder.

Naar det nye forbund skal tilsluttes landsorganisationen, er det en forudsætning, at dette forbund straks erholder alle rettigheder, som det nuværende Norsk malerforbund allerede har erhvervet.

Da landsmødet faar adskillige ældre tvistspørsaal at løse, hvorom der kan forudsættes lige stemmetal, har man fundet det nødvendigt at sekretariatet opnævner mødets dirigent. I afstemning ang. tvistspørsaalene maatte han ha det afgjørende votum (§ 5). I saadanne spørsaal faar altsaa mødet karakteren af en voldgiftsret. I andre spørsaal derimod, som vedtagelsen af love, valg af styre m. v., forudsættes, at enighed maa opnaaes uden opmandens hjælp. At vedtage nye love anser man nødvendigt, da lovspørsaalet en gang tidligere har været det skjær, hvorpaa et forlig har strandet.

I forbindelse hermed er det ogsaa nødvendigt at vælge nyt styre.

At skaffe en upartisk og habil dirigent er maaske ikke let; men man har tænkt sig en af vore ældre, agtede og prøvede partifæller, der hidtil ingen befatning har havt med sagen.

§§ 9—12 er af mere administrativ art. Da sekretariatet skal sammenkalde mødet maa ogsaa dette modta alle forslag og opsætte dagsordenen samt godkjende fuldmagterne. Herunder vil man naturligvis være opmærksom paa § 4. Vælger afdelingen nogen af hovedpersonerne i stridighederne, vil afdelingen blive anmodet om at vælge en anden. Med hovedpersonerne menes de mænd, hvorom der ifølge sagens dokumenter har staaet størst strid. Dette gjælder dog kun de af afdelingerne valgte. Forbundsstyrene kan inden sin midte vælge hvem de ønsker.

Ifølge § 10 skal de af afdelingerne valgte repræsentanters reiseudgifter (billettens kostende) samt lokale til mødet udredes af landsorganisationen. Mødet er jo ekstraordinært og for de mindre afdelinger vilde det maaske falde kostbart at bære alle udgifter. Udgifterne for landsorganisationen vilde efter dette dreie sig om ca. 350 kroner.

Spørsaalet om, paa hvilken maade denne sag skal forelægges for parterne har man tænkt sig saaledes, at landsorganisationens hovedstyre bemyndiger sekretariatet til at *paalægge* de to forbunds afdelinger og styrer at efterkomme opfordringen om afholdelse af landsmøde paa de i indstillingen givne forudsætninger. Hvis nogen af parterne ikke efterkommer paalægget, henvises sagen til kongressens afgjørelse.

At forelægge sagen som et *forslag* til parterne kan nemlig lettere føre til en af parterne forkaster det. Desuden spildes der tid.

Skridtet er ekstraordinært, og det kan ikke tages i henhold til nogen anden lovbestemmelse end § 9 p. 4; men de heromhandlede forhold er ogsaa af saa ekceptionel art, at noget ekstraordinært maa foretages.

Hvis det vinder bifald af hovedstyret, saa sker det i kraft af den samlede fagorganisations vilje, fordi de nedbrydende forhold ikke længer kan taales.

I henhold hertil tillader man sig at indbyde landsorganisationens hovedstyre at fatte følgende *beslutning*:

„Sekretariatet bemyndiges til at paalægge Norsk malerforbund og Malersvendenes landsforbund samt disse forbunds afdelinger at afholde et fælles landsmøde i henhold til sekretariatets foranstaaende indstilling. Hvis nogen af vedkommende ikke efterkommer paalægget, henvises sagen til førstkommende kongres.“

Saaledes enstemmig vedtaget i sekretariatets møde 15de og 22de februar 1907.

Ole O. Lian,
formand.

Malerforbundets repræsentant, P. Myhre, fandt sekretariatets forslag uantageligt for Norsk malerforbund. Han fremsatte følgende forslag, hvoraf han principielt holdt paa voldgift, men subsidiært vilde anbefale forslag nr. 1:

Forslag til løsning af striden inden malerforbundet fra forbundets repræsentant i landsorganisationens hovedstyre.

Landsorganisationens hovedstyre henstiller paa det indstændigste til de stridende parter at afslutte striden paa følgende basis:

1.

Begge forbund reorganiseres og sammensluttes paany til ét, tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation med bibehold af det tidligere forbunds der erhvervede rettigheder.

2.

Til at foretage reorganisationen vælger hver enkelt af de to forbunds afdelinger 1 repræsentant for hvert paabegyndt 50-tal medlemmer, dog ikke over 4 fra nogen enkelt afdeling, samt 2 repræsentanter fra hver af de to forbundsstyrelser.

Repræsentanterne sammentræder til møde i Kristiania senest inden 1. april 1907.

Alle beslutninger fattes af mødet med almindeligt flertal og er bindende for begge parter. Forlanges der fra mindst 2 repræsentanter, at skriftlig votering skal foregaa i nogen sag eller spørgsmaal, anvendes saadan voteringsmaade.

3.

Mødet vælger to dirigenter og to sekretærer — en fra hver af parterne —, der vekselvis leder forhandlingerne og fører protokol over samme.

4.

Til for mødet at forberede og fremsætte forslag til love for det nydannede forbund vælger de to forbundsstyrelser og forbundenes Kristianiaafdelinger hver 1 repræsentant, hvilke træder sammen til

forhandling mindst 4 dage, før fællesmødet finder sted. Som grundlag for lovbehandlingen lægges begge forbunds nugældende love.

5.

Det nydannede forbundsstyres sæde henlægges til en af byerne udenom Kristiania og Bergen, og kan ingen forandringer heri finde sted før mindst 1 — et — aar efter at nydannelsen har fundet sted.

Til medlemmer af det nydannede forbunds styre kan ingen af de i Malersvendenes landsforbund nu fungerende styremedlemmer eller medlemmer af det i Kristiania ved stridens opstaaen fungerende forbundsstyre for Norsk malerforbund samt nogen af de som bestyrelsesmedlemmer i Malersvendenes forening (Kr.a) de sidste 1½ aar fungerende indvælges før efter mindst 1 — et — aars forløb. Ei heller kan nogen af herrerne E. Bergan, E. Magnell, A. Pedersen og P. Myhre indvælges i styret for den efter nydannelsen opstaaende Kristianiaafdeling før efter forløbet af mindst 1 — et — aar.

6.

Hvert forbund udreder selv diæt- og reisegodtgjørelse til sine repræsentanter. Alle de ved mødet forøvrigt og som følge af nydannelsen fornødne udgifter udredes af det nye forbund efter at overdragelsen af de tidligere forbunds midler har fundet sted i overensstemmelse med punkt 7 litra c.

7.

Sammenslutningen skal finde sted paa følgende grundlag:

- a. Det nydannede forbund skal have fælles administrationskasse, fælles syge- og forsikringskasse samt fælles streikekasse.
- b. Den faste ordinære kontingent pr. medlem maa mindst være 50 øre pr. uge, regnet efter aarets samtlige 52 uger, fordelt paa det antal kontingentuger, som mødet maatte fastsætte, og fordelt forholdsvis paa de respektive kasser — deriblandt ogsaa paa afdelingernes administrationskasser —, dog saaledes, at kontingenten til streikekassen maa være mindst 15 øre pr. uge og medlem, regnet efter aarets samtlige 52 uger.
- c. Begge forbunds midler og eiendele, deriblandt ogsaa de i Malersvendenes landsforbunds enkelte afdelinger i syge- og streikekasser beroende, regnskabsmæssig udvisende eiendom, overdrages det nydannede forbund.
- d. Forbundet overtager de nuværende forbunds forpligtelser overfor sine respektive medlemmer og afdelinger, og beholder disse sine som afdelinger erhvervede rettigheder og hvert enkelt medlem tilige sin erhvervede anciennitet, som om han forfærende havde været medlem af Norsk malerforbund, som om ingen adskillelse tidligere havde fundet sted.
- e. De nye love skal indeholde bestemmelse om, at ingen af forbundet udtraadt eller paa lovlig maade ekskluderet afdeling har krav paa andel i forbundets midler og eiendele.

8.

Vedtages af begge forbund det i de foregaaende punkter fastsatte til stridens løsning, ophæves de mellem parterne verserende processer, og bortfalder de af de tidligere Kristiania- og Bergensafdelinger overfor Norsk malerforbund stillede krav, med undtagelse af Kristianiaforeningens rentekrav. Dette udbetales foreningen i overensstemmelse med dens paastand. Kristianiaforeningen afgiver til Norsk malerforbund opgjør for den mod forbundets kontingentmerker i maanederne juli, august og delvis september 1905 indkasserede kontingent, i overensstemmelse med forbundets da gjældende love, og saasart den i anledningen foretagne arrest er ophævet af Norsk malerforbund.

9.

De i anledning af striden havde omkostninger udreder parterne hver for sig, dog saaledes, at de i landsforbundets Kristiania- og Bergensafdelinger i syge- og streikekasser beroende midler ikke maa anvendes hertil. Skulde nogen af eller begge disse foreninger mangle midler til udredning af de sig paadragne udgifter i anledning striden, erholder foreningen det manglende som midlertidigt, rentefrit laan af det nydannede forbund.

10.

Senest inden 15. mars indsender begge forbundsstyrelser til sekretariatet en skriftlig meddelelse om, hvilket standpunkt deres forbund som saadant indtager til foranstaaende forslag, og saafremt dette er akcepteret, skal meddelelsen tillige indeholde en erklæring om, at forbundet forpligter sig til og loyalt vil boie sig for og respektere den nyordning, som i henhold til bestemmelserne i nærværende forslag maatte blive truffet af fællesmødets repræsentanter.

I tilfælde forslaget akcepteres af begge forbund, ophører alle stridigheder, og maa disse ikke behandles paa det i punkt 2 fastsatte fællesmøde og ei heller berøres uden forsaavidt og kun i den udstrækning, som argumentation for parternes standpunkt til en eller anden sag vedrørende nydannelsen gjør dette paakrævet; ingen represalier af nogen art fra de tidligere forbunds enkelte afdelinger maa senere finde sted overfor hverandre, og ansees alt, som er fremkommet fra begge sider, saavel mundtlig som skriftlig, for op- og afgjort.

Voldgift for løsning af striden blandt malersvendene.

Hovedstyret beslutter:

Saafremt et af eller begge de bestaaende malerforbund forkaster det af hovedstyret anbefalede forslag til stridens mindelige bilæggelse og reorganisation af begge forbund, maa hovedstyret, i betragtning af de for den samlede organisation skadelige følger stridens fortsættelse vil medføre, bestemt og afgjort kræve, at striden i hele sin udstrækning afgjøres ved voldgift paa følgende grundlag:

- a. Til voldgiftsretten opnævner hver af de to forbund et lige stort antal repræsentanter udenom sit eget og udenom sekretariatets

midte. De opnævnte vælger i fællesskab en opmand, der skal være jurist og saavidt mulig ha kjendskab til fagorganisationens beskaffenhed og virkemaade. Opnaaes ikke mellem parternes repræsentanter enighed om valget af opmand, vælges denne i fællesskab af de to af parterne i anledning striden engagerede advokater, og forsaavidt heller ikke disse kan enes om valget af opmand, opnævnes denne af centralstyret for Det norske arbeiderparti.

- b. Saasart voldgiftsretten er konstitueret, fastsætter den en kort frist, inden hvis udløb de to parter hver for sig har at indsende en skriftlig opgave over de tvistepunkter, de ønsker afgjort, hvorefter voldgiftsretten snarest mulig sammenkalder parterne til ved høist 3 repræsentanter at møde og klargjøre for sagen og fremlægge sine bevisligheder.
- c. Voldgiftsretten bestemmer selv sin forretningsorden og fastsætter møderne m. v.; dog skal sagens afgjørelse paaskyndes mest mulig.
- d. Voldgiftsretten afgiver skriftlig kjendelse i sagen, ledsaget med de fornødne præmisser. Kjendelsen med præmisser trykkes for regning af de to forbund med en halvpart hver og omsendes gennem sekretariatet til alle landsorganisationen tilsluttede organisationer i et antal svarende til 2 eksemplarer til hver enkelt forbundsafdeling og hver enkeltstaaende forening.
- e. Som sidste sag afgjør voldgiftsretten, hvorledes og af hvem omkostningerne ved striden skal udredes, deriblandt ogsaa de ved voldgiftsretten forbundne udgifter. Hver af de to forbund er dog ansvarlig for, og overfor sine voldgiftsretsmedlemmer garanterer, at disse under alle omstændigheder faar sig den godtgjørelse udbetalt, som voldgiftsretten maatte fastsætte.

*

Skulde noget af eller begge forbund modsætte sig at lade striden afgjøre paa den foranførte maade eller senere negte at bøie sig for voldgiftsrettens afgjørelse, maa hovedstyret tage bestemt afstand fra en saadan holdning og betegne denne som et i strid med alle organisationsprinciper staaende standpunkt og som et udslag af hensynsløst lyst til organisationsnedbrydende kamp, og vil et saadant standpunkt medføre, at hovedstyret med alle til raadighed staaende organisationsmæssige midler vil søge udvirket, at det angjældende (eller i tilfælde begge) forbund afskjæres al solidarisk og organisationsmæssig forbindelse med de faglige og politiske arbeiderorganisationer i ind- og udland.

Senest inden 15. mars underrettes sekretariatet skriftligt om, hvilket standpunkt de to forbund har indtaget til nærværende forslag, hvorefter sekretariatet underretter de to forbundsstyrelser om, hvilket standpunkt forbundene hver for sig har indtaget til forslaget. For saavidt voldgiftsavgjørelse er akcepteret af begge forbund, vælges voldgiftsrettens medlemmer, og sammentræder disse i Kristiania senest inden 1. april.

A. E. Gundersen foreslog, at punkt 8 i sekretariatets forslag blev saalydende:

„Samtlige eiendele tilhørende de 2 nu bestaaende forbund samt de enkelte foreningers streikefond, syge- og forsikringskassers midler overgaar ved sammenslutningen til det nye forbund.“

Videre at sidste passus i sekretariatets forslag kommer til at lyde: „Hvis nogen af vedkommende ikke efterkommer paalægget, henvises sagen til voldgift.“

D. Jensen fremsatte følgende forslag:

„Sekretariatets forslag vedtages med den forandring, at i punkt 9 udgaar første punktum og istedet indsættes punkt 4 fra det andet forslag.

Videre at voldgiftsforslaget vedtages med den forandring i punkt a, at advokaterne skal opnævne opmand, stryges.“

Gunnar Ousland foreslog, at sidste passus i sekretariatets forslag stryges, nemlig, at „hvis nogen af vedkommende ikke efterkommer paalægget, henvises sagen til førstkommende kongres.“

Sekretariatets forslag, med adgang til siden at stemme over ændringsforslagene, vedtoges mod 1 stemme. Dernæst vedtoges Ouslands forslag, medens Gundersens og Jensens forslag begge blev forkastet.

I henhold til hovedstyrets beslutning blev sekretariatets foranførte indstilling oversendt parterne ledsaget med følgende oversendelsesskrivelse:

Til

Norsk malerforbund, Malersvendenes landsforbund
og disse forbunds afdelinger!

For landsorganisationens hovedstyres aarsmøde 24. februar d. a. forelaa fra sekretariatet forslag angaaende ordning af stridighederne inden malerfaget. Fortsat hovedstyremøde til behandling af denne sag afholdtes 4. mars d. a., og blev af hovedstyret fattet følgende beslutning:

„Sekretariatet bemyndiges til at paalægge Norsk malerforbund og Malersvendenes landsforbund samt disse forbunds afdelinger at afholde et fælles landsmøde i henhold til sekretariatets foranstaaende indstilling.“

(Se vedlagte indstilling med motiver.)

Den i indstillingen foreslaaede dato — 28. mars — for landsmødets afholdelse var af sekretariatet opsat under forudsætning af sagens behandling den 24. februar. Ved udsættelsen af sagens behandling til 4. mars finder man tidsfristen altfor kørt, hvorfor sekretariatet har bestemt tiden for landsmødets afholdelse til 26. april og følgende dage, og datoerne i punkt 12 er begge sat til 10. april d. a.

Vi oversender hermed forslaget saavel til de to forbundsstyrrer som til de to forbunds afdelinger i den samlede organisations navn med opfordring til hver især at medvirke til, at den foreslaaede fremgangsmaade maa bilægge den hidtilværende strid og igjen føre arbejderne i malerfaget sammen i én organisation i tilslutning til Arb. fagl.

landsorganisation. Den samlede fagorganisation kræver dette, og de enkelte medlemmer inden malerorganisationerne kan heller ikke være tjent med, at deres interesser lider under personstridigheder. Fremtidstanken maa her være den bestemmende. Fortiden er allerede lagt bag, og den har forsaavidt interesse kun ved den lærdom, man kan høste af den, og det er, at indre strid, hvor man har fælles interesser at ivaretage og fælles modstandere at bekjæmpe, er en ulykke.

Kr.a 8. mars 1907.

For sekretariatet

Ole O. Lian,

f. t. form.

Fra Malersvendenes landsforbund modtog sekretariatet det svar, at forbundet ikke kunde akceptere forslaget paa grund af den i forslaget bestemte repræsentationsret. Fra Norsk malerforbund og dettes afdelinger modtoges kun en protest imod sekretariatets fremgangsmaade ved at omsende forslaget direkte til foreningerne.

Da sekretariatets forslag saaledes ikke bragte noget resultat i retning af stridens bilæggelse, besluttede sekretariatet igjen at forelægge sagen for hovedstyret og i hovedstyremøde 6te juni vedtoges følgende af sekretariatet fremsatte forslag:

„Da saavel Norsk malerforbund som Malersvendenes landsforbund ikke har akcepteret den ordning, som sekretariatet med tilslutning af hovedstyret har foreslaaet til løsning af malerstriden, beslutter hovedstyret, at landsorganisationen ikke mere beskjæftiger sig med malerstriden eller med sager, der fremkommer som følge af denne strid.“

En redegjørelse for sekretariatets befatning med malerstriden blev som følge heraf indrykket i „Social-Demokraten“, ligesom sekretariatet gennem en skrivelse henstillede til „Social-Demokraten“s redaktion for fremtiden at negte de stridende parter at føre sin kamp i bladets spalter.

To gange i halvaaret har sekretariatet søgt hovedstyrets bemyndigelse til at udligne ekstrakontingent i henhold til lovenes § 4 punkt 3, nemlig under forhandlingerne i jernindustrien og ved udbruddet af lockouten i træmasseindustrien. Det blev dog kun i sidste tilfælde paakrævet for sekretariatet at benytte sig af den givne bemyndigelse. Hovedstyret har saaledes i perioden 3 gange været indkaldt til møder, og sekretariatet har ialt afholdt 21 møder.

I det første møde over nytaar behandlede sekretariatet handelsdepartementets rundskrivelse med „Udkast til lov om tvungen mægling i arbeidstvistigheder“. Det besluttedes nedsat en komite paa 3 mand til at udarbejde en indstilling, og valgtes hertil Joh. Johnsen, H. Pettersen og Gunnar Sethil. I et af de følgende møder forelagde komiteen sin indstilling, der enstemmig af sekretariatet blev tiltraadt, og blev det besluttet at omsende følgende udtalelse til alle foreninger tilhørende landsorganisationen:

Spørgsmaalet om faglige voldgiftsretter sees allerede at have været oppe til behandling paa Den skandinaviske arbeiderkongres i Gøteborg 1886, hvor kongressen tilraader oprettelse af faglige voldgiftsretter, valgte af arbeidernes og arbejdsgivernes organisationer. I Kjøbenhavn 1888 var udtalelse for at virke henimod ansættelse af et tilstrækkeligt antal arbejdsinspektører til at føre tilsyn med overholdelsen af arbeiderbeskyttelseslovene og oprettelse af arbeiderkamre, der igjen af sin midte vælger voldgiftsretter til at paadømme alle sager mellem arbeiderne, lærlinge og arbejdsgiverne. Udgifterne hertil afholdes af staten.

Paa kongressen i Kjøbenhavn 1901 udtaltes, at de respektive landsorganisationer hver for sig burde overveie spørgsmaalet om faglige voldgiftsretters betydning, forinden de tager beslutning om oprettelse af saadanne; det fremgaar altsaa, at hvad man fra først af har tænkt paa er faglige voldgiftsretter, oprettet ved overenskomst mellem arbeiderne og arbejdsgiverne. Her har vel antagelig nærmest været tænkt paa haandverksfagene. Spørgsmaalet om forligs- og voldgiftsretter har, saavidt kan skjønnes, i alle land reist sig, saasnart fagorganisationen har naaet op til nogen betydning. Her i landet har det, foruden i pressen, ogsaa været oppe til behandling baade paa de politiske og faglige landsmøder.

Efterat Arb s fagl. landsorganisation var oprettet i 1899, sammenkaldtes et fællesmøde til drøftelse af spørgsmaalet forlig og voldgift i arbejdstvistigheder. Paa dette møde holdt hr. cand. jur. N. Rygg det indledende foredrag, hvori han fremholdt, hvordan denne sag stod i andre lande. Mødet resulterede i vedtagelse af et forslag om, at sekretariatet gaves bemyndigelse til at supplere sig med medlemmer fra de forskjellige forbunds- og samfundsbestyrelser til drøftelse af voldgiftsspørgsmaalet og fremkomme med forslag til lov om samme. Det endelige resultat blev nedsættelse af en engere komite til at udarbejde lovforslaget. Dette forslag blev, efterat være trykt og omsendt, behandlet paa flere hovedstyremøder. Imidlertid nedsattes en komite til sammen med en lignende fra arbejdsgiverforeningen at udarbejde forslag til overenskomst organisationerne imellem vedrørende forlig og voldgift i arbejdstvistigheder. Denne overenskomst blev endelig oprettet 26de oktober 1902.

Omtrent samtidig fremkom regjeringen med forslag til „lov om registrerede fagforeninger samt mægling og voldgift i arbejdstvistigheder.“ Efterat først være behandlet i sekretariatet, blev dette forslag behandlet paa et møde af forbunds- og foreningsstyrer den 28de januar 1903. Dette lovforslag blev af mødet i det væsentligste givet tilslutning, idet man fandt, at det i det hele og store, hvad angaar forlig og voldgift, ikke var særlig afvigende fra arbeidernes eget forslag og den overenskomst, som var oprettet mellem landsorganisationen og arbejdsgiverforeningen. Registrerede fagforeninger var noget nyt, men fandt man derimod intet at indvende. Der blev foreslaaet tilføielse eller forandring til 3 paragrafer. Den ene af disse ændringsforslag, nemlig til § 14, blev af socialkomiteen optaget, saaledes at ved brud paa overenskomst mellem arbejdsgiver og hans arbeidere skulde voldgiftsret

nedsættes efter en af parternes forlangende. Forøvrigt var forslaget bygget paa principet — frivillig voldgift.

Ved behandlingen i stortinget blev imidlertid dette lovforslag til det bekjendte „tugthuslovforslag“ og blev sluttelig henlagt. Den frivillige overenskomst mellem Arb.s faglige landsorganisation og Arbeidsgiverforeningen blev af sekretariatet opsagt til udløb 1ste januar 1905. Grunden var, at forskellige fortolkninger gjorde sig gjældende og hovedhensigten var at faa en ny med klarere bestemmelser. Men forhandling herom er endnu ikke kommet istand. Siden 1ste januar 1905 har saaledes ingen overenskomst været, og lovarbeidet paa dette omraade har ogsaa hvilet.

Nu er imidlertid fra departementet omsendt „Udkast til lov om tvungen mægling i visse arbeidstvistigheder“, som det heder i cirkulæret, er holdt saa nær som muligt op til det af odelstinget i 1902—1903 vedtagne forslag. Det er forsaavidt ogsaa rigtig, naar man kun ser paa de enkelte paragrafer. Men det er ikke saa ganske frit, at naar man har læst alle paragrafer, man spekulerer paa, hvad forslaget i virkeligheden indeholder. Det er jo det at merke, at naar man tar væk registrerede fagforeninger og voldgiftsprincipet fra regjeringsforslaget af 1902, da har man taget væk det væsentligste. Det, som blir igjen, blir en indrømmelse til arbeidsgiverne og til de saakaldte „frie“ arbeidere.

Hvad arbeiderne hertilands først har havt opmerksomheden henvendt paa er at faa foreningsretten fastsat ved lov og dernæst lov om forligsmægling og i forbindelse dermed voldgift — frivillig ialmindelighed, men nedsættes kun paa den ene parts forlangende, naar det gjælder brud paa indgaaede overenskomster. Dette var grundprinciperne i regjeringsforslaget af 1902, og derfor gav arbeidernes organisationer dette i det væsentligste sin tilslutning. Ser man hen til England, saa viser det sig at handelsministeriets fornemste virksomhed paa dette omraade har været at medvirke til opnævnelse af voldgiftsmænd. I de fleste lande sees i lovene at være medtaget voldgiftsprincipet paa en eller anden maade indtil New-Zeeland, hvor det praktisk talt kun er voldgiftsretten, som har nogen betydning. I Danmark har man en permanent voldgiftsret, der er oprettet ved overenskomst mellem arbeidernes og arbeidsgivernes centralorganisationer; men ifølge lov af 3. april 1900 har denne voldgiftsret faaet en viss myndighed, der ellers kun tilkommer landets domstole. Angaaende voldgiftsrettens ordning og virksomhed forøvrigt indeholder loven intet, idet det er fastsat i den gjensidige overenskomst.

Angaaende betimeligheden af at faa en lov i denne materie synes ikke kravet at være temmelig sterkt. Mellem landsorganisationen og arbeidsgiverforeningen er ingen forhandlinger indledet, trods at en komité for længe siden er valgt, ialfald fra sekretariatets side. Da sekretariatet ifjor foreslog forlig eller voldgift ianledning forgylderkonflikten i Drammen, blev svaret, at det kunde arbeidsgiverforeningen ikke gaa med paa, da det var brud paa reglement, og da vel nærmest det, som efter departementets forslag vilde bli henregnet til retstvist. I bagerstreiken var det vanskelig endog at faa forhandlinger, fordi det

var streik mod en af statsmyndighederne vedtagen lov, som det hed. Den overenskomst som i sin tid bestod mellem landsorganisationen og arbejdsgiverforeningen virkede jo adskillig godt, især til at udjevne mindre tvistepunkter; men det viste sig ogsaa, at naar det blev større interessetvistigheder, vilde der gjerne gøres forsøg med fortolkningskunster.

Komitéen tror ikke kravet om lov i denne materie er særlig sterkt; men dette lovudkasts fremkomst i denne form netop nu synes at have et tilknytningsspunkt. Og man tror at øine dette i det af storborgerpressen omskrevne „frie arbeiderforbund“ og andre foranstaltninger, som har været antydet som modvegt mod fagforeningerne. Her synes noget at pege hen herpaa, idet loven ogsaa skulde omfatte uorganiserede. I 1902—03 var loven tænkt kun for registrerede fagforeninger. Dette, i forbindelse med at voldgiften er helt udeladt, gjør, at komitéen anser det upaakrævet at faa en lov paa dette omraade som foreslaaet. At skaffe kommunerne udgifter og bryderi med et stort apparat, som fagforeningerne ikke vil anerkjende, netop fordi ikke loven vil anerkjende dem, vil være skikket til at forkvakle den hele sag og gjøre den upopulær, og det er sagen ikke tjent med. Sagen har sin store betydning naar den kommer til at forberedes af dens venner. Man vil muligens sige, at derved at det blir en regel for, hvordan parterne skal komme sammen, vil ha sin store betydning. Det kan til en viss grad medgives, men i regelen ser man dog, at parterne kommer til forhandling ogsaa under de nuværende former.

Efter overveielse finder man, at sagen stiller sig saadan:

Lov om mæglingsraad og voldgiftsretter er her i landet et krav, som oprindelig er reist af arbeiderne. I den senere tid synes derimod dette krav ikke at være særlig sterkt. Grunden hertil er, at fagorganisationen i denne tid har staaet paa et udviklingsstadium, hvor kræfterne har været i virksomhed med at skaffe tilslutning til organisationen og befæste denne. Den næste grund har været, at man efter „tugthusloven“s historie og flere lignende ikke har gjort sig haab om at faa nogen forbedringer i arbeiderlovgivningen med den sammensætning vort storting og vor administration hidtil har havt.

Men efterhaanden som organisationen (saavel arbeidernes som arbejdsgivernes) udvikles, vil det være af betydning, at man faar lovfæstede former for afgjørelsen af tvistespørsmaal, idet kampen mere og mere antager en rækkevidde som gjør den til en samfundssag. Og departementets omsendelse af dette lovudkast til udtalelse blir en opfordring til organisationen om at hævde sin opfatning af spørsmålet og efter departementets cirkulære fremkomme med de ændringsforslag, som maatte findes nødvendige eller ønskelige.

Man vil da anbefale, at fagorganisationen indtager den samme stilling til forligs- og voldgiftstanken, som hidtil er indtaget, nemlig at hævde de samme grundprinciper som laa til grund for regjeringsforslaget af 1902—03.

Afsnittet om registrerede fagforeninger trænger man vel ikke specielt at beskæftige sig med, eftersom særskilt forslag er fremsat til lov om foreningsretten; men finder man, at baade mæglingsraad og

voldgiftsret bør medtages, og under saadanne former at det svarer til de organisationsformer vi har.

Man vil anbefale organisationerne at samle sig om følgende udtalelse:

I. Departementets „Udkast til lov om tvungen mægling i visse arbejdstvistigheder“ kan ikke akcepteres i dets nuværende form.

II. Skal vi faa en lov i denne materie, foreslaaes at skridtet tages fuldt ud, saaledes at ogsaa regler for voldgift medtages, og at vi faar et særskilt mæglingsraad, hvor hovedorganisationerne optræder som part.

a. Under den forudsætning stilles til departementets udkast følgende ændringsforslag:

§ 1 faar følgende ordlyd:

Enhver tvist mellem arbejdsgiver og arbejderens organisation angaaende arbejdsforholdet — herfra dog undtaget retstvister henhørende under domstolens afgjørelse — skal undergives forligsmægling overensstemmende med denne lov. Forinden forsøg paa at faa tvisten afgjort ved mægling kan ansees for at have været frugtesløst, maa ingen af parterne beslutte, at arbejdsstansning skal finde sted paa grund af tvisten.

§ 2 udgaar.

Med de forandringer, som heraf følger i de øvrige paragrafer, finder man at kunne give sin tilslutning til mæglingsforslaget, naar det omredigeres i retning af at gjøre det mere enkelt og tydeligt, og enkelte bestemmelser blir mere præciseret, saaledes tidsfristerne for berømmelse af møde, og naar mæglingsforsøget skal ansees for at være frugtesløst. Ved forlig for mæglingsraadet gaaes frem paa samme maade som nu er praksis ved de frivillige mæglingsraad — nemlig at forlig indgaaes under forudsætning af parternes (organisationernes) godkendelse.

b. Er sagen (tvisten) overladt til hovedorganisationerne (arbejdsgiverforeningen eller dets distriktsstyrer, landsorganisationen eller et fagforbund), saaledes at disse optræder som part, nedsættes mæglingsraad paa den maade, at parterne vælger hver 2 mand og formanden udnævnes af departementet — antagelig helst paa den maade, at han beskikkes for 1 aar ad gangen.

c. Voldgiftsinstitutionen vedtages saaledes, at under en tvist, hvor mæglingsforsøg forgjæves har været anstillet, kan med begge parters samtykke sagen undergives voldgiftskjendelse. Angaar striden brud paa en mellem vedkommende arbejdsgiver og hans arbejdere indgaaet overenskomst, skal voldgiftsret nedsættes efter en af parternes forlangende. Voldgiftsretten bestaar af 5 medlemmer, hvoraf parterne vælger 2 hver, og rettens formand beskikkes af vedkommende regjeringsdepartement og skal være i besiddelse af de for dommere foreskrevne egenskaber.

*

I tilfælde de fremholdte synsmaader angaaende grundprinciperne tiltrædes af flertallet af organisationens medlemmer, maa de enkelte

paragrafer bli at tage under nøiere overveielse. Forbundsafdelinger indsender resultatet af behandlingen hver til sit forbundsstyre.

Kristiania 26. februar 1907.

For sekretariatet

Ole O. Lian,
formand.

Gunnar Sethil.

Det overveiende antal af foreninger og forbundsstyrer, hvorfra besvarelser indkom, gav enstemmig sin tilslutning til sekretariatets udtalelse, som derpaa ledsaget med en redegjørelse blev oversendt handels- og industridepartementet.

Ifølge beslutning paa sidste kongres blev der nedsat en komité for at tage ulykkesforsikringsloven og fabriktilsynsloven under behandling og fremkomme med forslag til forandringer. Komitéen har udarbejdet helt forslag til fabriktilsynslov, hvilket af sekretariatet er oversendt odelstinget. Komitéens forslag vil for kongressen foreligge i særudgave ved siden af beretningen.

En anden komité, som ogsaa ifølge kongresbeslutning af sekretariatet er foranlediget nedsat, har leveret følgende indberetning:

Til sekretariatet for Arbeidernes fagl. landsorganisation!

Indberetning fra den komité, der var nedsat til at drøfte spørgsmaalet:

Fri overgang inden landsorganisationen.

Komitéen har i fællesmøde den 12. mars 1906 debatteret spørgsmaalet angaaende fri overgang af medlemmer fra en afdeling (forbund) inden landsorganisationen til en anden. Flertallet var enig om, at fri overgang med erhvervede rettigheder ikke lader sig praktisere.

Med „bibehold af erhvervede rettigheder“ menes, at naar f. eks. et medlem af Arbeidsmandsforbundet, der ifølge dettes love er berettiget til et forsikringsbidrag af kr. 300,00, overgaar i Jern- og metalarbejderforbundet, saa skal dette forpligtes til at betale dette beløb, i tilfælde vedkommende dør.

Det kan ogsaa forstaaes sli, at Arbeidsmandsforbundet vedblivende skulde have forpligtelsen i dette tilfælde.

Begge dele fandt man af hensyn til de forudsætninger forsikringskasserne er beregnet efter, umulig at beregne.

Derimod mente man, at medlemmer, der midlertidig overgaar i andre fag og tilslutter sig organisationer inden dette, bør ved senere gjenindtrædelse i den organisation, de før tilhørte, gjenindtræde i sine før erhvervede rettigheder. Dette under forudsætning af, at de ved overgangen havde sine medlemsbøger i orden og var lovlig afmeldte.

Videre mente man, at gjensidig fri overgang uden erlæggelse af indtrædelsesafgift maatte kunne etableres enten ved en overenskomst mellem organisationerne eller ved ligelydende lovbestemmelser.

Paa samme maade mente man der kunde sikres overflyttede medlemmer understøttelse i streiketilfælde, forsaavidt der ydes saadanne udover det, der betales af landsorganisationen.

Paa grundlag af disse almindelige principer nedsattes et udvalg af 3 medlemmer til at udarbejde et forslag til beslutning i sagen. Til udvalgets medlemmer valgtes *Østerholdt*, *Tørres* og *Bay*. Efter indstilling fra dette udvalg har komiteen i møde 26—9—1906 vedtaget følgende forslag:

Sekretariatet anmoder samtlige forbund eller direkte tilsluttede foreninger inden landsorganisationen om:

a) at indgaa paa følgende overenskomst:

1. Medlemmer, der overgaar i andre fag og vil tilslutte sig organisationer inden disse, garanteres adgang til at gjenindtræde i sine erhvervede rettigheder ved eventuel gjenindtrædelse i vort forbund (vor forening). Dog stilles følgende betingelser:

Vedkommende medlem maa ved overgangen ha opfyldt sine forpligtelser helt ud og sørge for at ha sin medlemsbog lovlig afmeldt.

Det samme gjælder ved gjenindtrædelse. Tilmeldelse maa ske senest 8 dage, efterat vedkommende er traadt i arbeide.

2. Medlemmer, der overgaar fra andre forbund (afdelinger) fritages for indtrædelsesafgift, forudsat at de er lovlig afmeldt og har sin bog i orden.
 3. Disse (i punkt 2 nævnte) medlemmer garanteres i streiketilfælde del i den understøttelse vort forbund (afdeling) maatte yde udover det, der betales af landsorganisationen.
- b) at indta i sine love bestemmelser, der sikrer medlemmerne de i foranstaaende forslag til overenskomst tilsigtede fordele.

*

Nogen særskilt begrundelse af dette forslag fandt komiteen overflødig, da der paa sidste kongres herskede nogenlunde enstemmighed om ønskeligheden af saadanne bestemmelser som de foreslaaede.

*

Komiteén bemyndiget i møde 26. september 1906 udvalget til paa dens vegne at undertegne nærværende forslag.

Komiteén bestod af følgende medlemmer:

Fra Træarbejderforbundet *H. Pettersen*, fra Malerforbundet *P. Myhre*, fra Norsk centralforening for bogtrykkere *Ole O. Lian*, for Bagerforbundet *A. Bay*, for Arbejdsmandsforbundet *Kr. Tørres*, for Murerforbundet *A. Schultz*, for Skotøiarbejderforbundet *A. E. Gundersen*, for Bogbinderforbundet *A. Theting*, for Metalarbejderforbundet *H. Østerholt*, for Formerforbundet *M. Nygaard*, for Møbelsnedkerforbundet *Glovold*, for Sukkervarearbejdernes forening *P. Pedersen*, for Modelsnedkernes forening *C. L. Johansen*.

Kristiania 27. september 1906.

Paa komitéens vegne
H. Østerholt. *Kr. Tørres.*

Komitéens indstilling er af sekretariatet tiltraadt og oversendt til organisationerne.

I marts maaned blev sekretariatet af socialkomitéen oversendt til udtalelse dokument nr. 6 1906—1907, *forslag til lov om beskyttelse af foreningsretten* samt tillæg til dokument nr. 6 — udtalelse fra Norsk arbejdsgiverforening angaaende lovforslaget. En komité paa 2 mand, Gunnar Sethil og Jonas Nygaard, fik i opdrag at forberede sagen. Komitéen kom til det resultat, at lovforslaget i dets oprindelige form ikke var akceptabelt for arbejderne. Dette blev meddelt sekretariatet, som derpaa fattede følgende beslutning: „Sekretariatet anmoder komitéen om at foreslaa saadanne ændringer i det foreliggende forslag til lov om foreningsretten, at forslaget ikke kommer i strid med fagorganisationens interesser.“

Komitéen udarbejdede derpaa en længere forestilling imod arbejdsgiverforeningens udtalelser med anførsel af specielle tilfælder fra den fra den senere tid, hvor der havde været gjort angreb paa foreningsretten, og at lovene af den grund var hoist paakrævet, og foreslog sluttelig, at loven fik følgende ordlyd:

Arbejdsgiver, arbejdsbestyrer eller arbejdsformand, som

- a) ved afskedigelse, trussel om afskedigelse eller om tab af arbejdsfortjeneste,
- b) ved ydelse af, nægtelse af eller løfte om nogen fordel eller
- c) ved løgnagtige eller aabenbart ugrundede forespejlinger af økonomisk natur søger at gjøre indgreb i sin undergivnes organisationsret eller lægge hindringer iveien for hans deltagelse udenfor arbejdstiden i fagligt eller politisk foreningsliv, straffes med bøder eller med hefte indtil et aar.

Efterat være behandlet af sekretariatet blev udtalelsen med forslag oversendt socialkomitéen.

Landsorganisationens medlemsantal har i halvaaret gaaet jevnt og sikkert fremover fra 25339 ved aarets begyndelse til 31477 ved 2det kvartals begyndelse. Ved udgangen af 2det kvartal var medlemsantallet 33965. Paa grund af de store konflikter og den udlignede høie ekstrakontingent har muligens tilslutningen været noget mindre end den ellers vilde været. Det er dog al sandsynlighed for, at netop disse store kampe vil bidrage sit til, at tilslutningen efterpaa end yderligere øges. Organisationen har til en begyndelse staaet sin prøve og vist, at den er mobiliseringsdygtig. Udligningen af ekstrakontingenten var effektiv med det samme og indbetalingen prisværdig punktlig. At frafaldet inden organisationerne skulde vist sig saa lidet under en saa stor ekstrakontingent havde vist ikke mange tænkt. Enkelte af organisationerne har tvertimod gaaet adskillig frem i medlemsantal.

Nogen større forandring hvad ind- og udmeldelse angaar er ikke indtraadt i halvaaret, idet forbundenes antal er det samme. Hvad de enkeltvis tilsluttede foreninger angaar saa blev fra 1ste januar tilmeldt Kr.a bryggearbejderes forening og Stukkatorernes forening. 1ste juni udtraadte Telefonarbejdernes forening efter 6 maaneders udmeldelses-

frist. Forgyldernes fagforening Kristiania, der for 1906 staar opført paa restancelisten, ansøgte sekretariatet om at faa betale denne restance, regnet efter 7 medlemmer, hvilket var det medlemsantal foreningen i det tidsrum havde havt. Sekretariatet fandt ikke at kunne bestride dette, særlig da **begrundelsen** for udmeldelsen var, at foreningen kun tællede nogle faa medlemmer, hvorpaa andragendet indvilgedes, og foreningen blev igjen tilmeldt.

I administrationskassens **regnskaber** er opført 200 kr. som agitationsbidrag til slagter- og pølse-magerne i Bergen. Denne bevilgning blev af sekretariatet givet efter derom indsendt andragende, for paa den maade at sætte foreningen istand til at foretage en agitation for stiftelse af et Slagter- og pølse-magerforbund. Pengene blev imidlertid returneret tilbage, og hele planen gik overstyr, idet foreningens formand og forretningsfører, der var udseet til agitator, var fundet skyldig i underslag af foreningens midler. Foreningens restance for 1906 er fremdeles ikke betalt og foreningen er strøget. Andragender om optagelse i landsorganisationen har været behandlet og indvilget. for Kr.a elektriske sporvejsforening og Holmenkolbanens funktionærers forening; men begge har siden ikke ladet høre fra sig. Ved samme anledning tilskrev ogsaa sekretariatet Det norske sporvejsforbund, at dette burde opta til behandling spørgsmaalet om forbundets indmeldelse i landsorganisationen. Fra den kvindelige fyrstikarbejderforening i Kr.a har ogsaa været behandlet andragende om optagelse i landsorganisationen. Da denne forening før har tilhørt arbejdsmandsforbundet, blev sagen oversendt dette til udtalelse. Forbundet svarede hertil, at det ikke fandt nogensomhelst grund til at gi sit samtykke til optagelsen i landsorganisationen. Andragendet kunde efter dette ikke indvilges, men blev foreningen anbefalet at igjen tilslutte sig arbejdsmandsforbundet.

Havne- og transportarbejderforbundet og sadelmager og tapetsererne, der er tilsluttet Skandinavisk sadelmager- og tapetsererforbund, har ved henvendelse paa kontoret erholdt love og beretninger for landsorganisationen samt øvrige oplysninger, og har det blit oplyst, at spørgsmaalet om indmeldelse i landsorganisationen er oppe til behandling i begge organisationer.

Angaaende afdelings- og medlemsantallets vekst henvises til den andetsteds i beretningen indtagne tabel, og angaaende administrationskassens indtægter og udgifter henvises til regnskaberne.

Lønsbevægelser og konflikter.

Første halvaar af 1907 har vistnok været den mest bevægede og spændende periode, som vi hidtil har havt i vor organisationshistorie. Som allerede før meddelt har sekretariatet 2 gange i halvaaret søgt hovedstyrets bemyndigelse til at udligne ekstrakontingent efter lovens maksimum. Og naar vi i det efterfølgende skal omhandle de forskjellige forhandlinger, der har været ført, og de konflikter, der har opstaaet, saa vil vi forudskikke den bemærkning, at ikke alle bevægelser er naaet saatsige til overfladen, og at sekretariatet har godkjendt langt flere tarifer end de, som i det følgende vil bli omhandlet; men

man gjør antagelig rettest i kun at omtale de konflikter, der allerede er ordnede eller fremdeles paagaar, men ikke nærmere berøre de tarifer, der kun er godkendt, naar de ikke har nogen nærmere tilknytning til de konflikter, som forøvrigt omhandles. De 4 forbunds fællesforhandlinger tages under ét. Forøvrigt behandles hver organisation for sig.

*

Som før (i beretningen for 1906) meddelt, blev en række lønskrav inden Jern- og metalarbejderforbundet uløst eller udsat paa grund af overenskomstens forkastelse. Forberedelser til nye forhandlinger gjordes af Jern- og metalarbejderforbundet allerede i 1906 ved afsendelse af cirkulære til afdelingerne angaaende indhentelse af udtalelser og forslag, ligesom der i sekretariatet var godkendt en række lønskrav fra grupper af arbejdere ved de mek. verksteder, hvilke tilhørte andre forbund. Arbeidsgiverforeningen havde rimeligvis en forudfølelse af, hvad der var igjære og forberedtes, og 30. november modtog sekretariatet fra arbeidsgiverforeningen følgende skrivelse:

„Efter de erfaringer man har gjort gennem forhandlingerne i sommer med N. jern- og metalarbejderforbund saavel som med Træarbejderforbundet, har det vist sig, at overenskomster med de forskellige faggrupper maa staa i overensstemmelse med hinanden. Dette er, som bekendt, tilfældet med overenskomsterne ved de mek. verksteder baade i Sverige og Danmark. Centralstyret besluttede derfor at foreslaa for sekretariatet, at der nedsættes en ny fælleskomite, hvori fra arbeidernes side indvælges repræsentanter baade fra Norsk jern- og metalarbejderforbund, Norsk formerforbund og Norsk træarbejderforbund og om nødvendigt Norsk arbeidsmandsforbund. Ifald det ærede sekretariat er enig heri, kan forhandlingerne fra arbeidsgivernes side begyndes naarsomhelst.“

Skrivelsen blev i afskrift sendt de 4 omhandlede forbund, og ved sagens behandling i sekretariatet besluttedes at sende arbeidsgiverforeningens følgende svarskrivelse:

„Centralstyrets ærede af 30. november er af sekretariatet behandlet, og er sekretariatet fremdeles af samme opfatning som fremholdt i skrivelse af 1. august d. a. Som følge af centralstyrets forslag om optagelse af fællesforhandlinger med repræsentanter for Norsk jern- og metalarbejderforbund, Norsk træarbejderforbund, Norsk formerforbund og Norsk arbeidsmandsforbund, har sekretariatet gjort nævnte forbund bekendt med centralstyrets forslag og ladet forespørge om, hvorvidt de er villige til at gaa med paa en fællesforhandling som foreslaaet. Samtlige nævnte forbund har hertil erklæret sig villige og har sig imellem indledet konference om grundlaget for forhandlingerne. Naar hvert af forbundene i den nærmeste fremtid faar formet sine krav, vil disse antagelig bli centralstyret oversendt. Angaaende tiden for forhandlingernes begyndelse kan vel derom nærmere konfereres mellem centralstyret og de omhandlede forbund.“

Efterat forbundenes krav var oversendt, traadte paa anmodning af arbeidsgiverne forhandlerne sammen mandag 4. februar.

Fra arbejdsgiverne mødte: Aksel Amundsen, Harald Jensen, E. Sommerfeldt og E. Heiberg fra Kristiania samt J. Jespersen fra Stavanger, W. H. Swensen fra Trondhjem og H. C. Flood fra Bergen.

Fra arbeiderorganisationerne mødte: M. Nygaard fra Formerforbundet, H. Pettersen fra Træarbejderforbundet, Rich. Hansen fra Arbeidsmandsforbundet samt Edv. Svendsen og M. Ormestad fra Jern- og metalarbejderforbundet.

Efter adskillig meningsudveksling saavel om formen som grundlaget for forhandlingerne, blev man enig om at gjenneemgaa alle foreliggende forslag. Arbejdsgiverne foreslog desuden, at der maatte træffes en foreløbig overenskomst, mens forhandlingerne paagaar. Følgende blev vedtaget og undertegnet:

„Undertegnede komité, der er opnævnt af Norsk arbejdsgiverforening paa den ene side og Norsk jern- og metalarbejderforbund, Norsk formerforbund, Norsk arbeidsmandsforbund og Norsk træarbejderforbund paa den anden side, er idag blevet enige om følgende overenskomst, der skal være gjældende saalænge de af os paabegyndte forhandlinger paagaar:

Saalænge forhandlingerne paagaar, maa der ikke reises krav eller tvistespsørmaal, hverken fra arbeidernes eller arbejdsgivernes side ved de mek. verksteder, som er medlemmer af Norsk arbejdsgiverforening.

Hver af parterne har uopholdeligt at underrette rette vedkommende om indgaaelsen af nærværende overenskomst.“

I 6 meder drøftedes forslagene uden at noget ændringsforslag fremkom. Arbeidernes repræsentanter fremholdt straks, at hvis der ikke opnaaedes enighed om mindsteløn, var forhandling om de øvrige punkter overflødig. Arbejdsgiverne gjorde indvendinger imod alle krav og søgte særlig at paavise umuligheden af mindsteløn.

Den 11. februar foreslog arbejdsgiverforeningen forhandlingerne udsat en maaned til indhentelse af nærmere oplysninger. Efter konference sendte arbeidernes repræsentanter svar, at de ikke kunde tiltræde forslaget, og at hvis det fremdeles blev holdt paa af arbejdsgiverne, ansaa arbeiderne den foreløbige overenskomst som bortfaldt, da forudsætningerne ved dens indgaaelse ikke længere var tilstede.

Angaaende udsættelsesforslaget afholdtes en konference, ligesom ogsaa flere skrivelser veksledes i sagens anledning, uden at enighed opnaaedes, da begge parter holdt paa sit. Arbeidernes repræsentanter saa i udsættelsesforslaget en udhalingspolitik, hvorfor det blev besluttet at stanse overtidsarbeidet.

Forhandlingernes resultat og stillingen forøvrigt blev indrapporteret for sekretariatet, og Jern- og metalarbejderforbundet androg om godkjendelse til at fornye kravet ved Akers verksted, og i tilfælde dette ikke blev indrømmet da at gaa til opsigelse af pladsene. Dette blev af sekretariatet godkendt, men kom ikke til udførelse, da forhandlingerne blev gjenoptaget den 5. marts og fortsatte da saaatsige daglig til den 21. marts, da de blev afsluttet som fællesbehandlinger betragtet. Der blev ialt afholdt 22 fællesforhandlingsmøder.

For Formerforbundet og Træarbejderforbundet førtes tilslut særforhandling angaaende endel tillæg og ændringer.

Ved den endelige afstemning blev overenskomsten vedtaget af parterne og traadte ikraft fra 15. april.

En overenskomst af saa omfattende betydning bør formentlig gives plads i beretningen, hvorfor vi gjengiver den i sin helhed:

Overenskomst mellem de i Norsk arbejdsgiverforening staaende mekaniske verksteder og støberier og følgende forbund: Norsk jern- og metalarbejderforbund, Norsk formerforbund, Norsk arbejdsmandsforbund, Træarbejderforbundet og Norsk møbelsnedkerforbund.

Bestemmelser om mindsteløn.

§ 1.

- a) Ved ethvert mekanisk verksted, skibsværft og støberi, der er medlem af Norsk arbejdsgiverforening, skal ingen arbejder — hverken fagarbejder eller hjælpearbejder — betales under de i denne overenskomst fastsatte mindstelønssatser. Undtagelser herfra, se § 1 d og § 4.
- b) Med mindsteløn forståes den laveste løn, som kan betales nogen arbejder, der er i besiddelse af de betingelser, som er bestemt i overenskomsten.
- c) Dygtigere og mere betroede arbejdere betales højere løn end mindstelønnen. Lønnen for disse fastsættes efter nærmere aftale mellem arbejdsgiveren eller dennes repræsentant og hver enkelt arbejder.
- d) Bestemmelse om mindsteløn gjælder ikke lærlinge og kvinder. Undtagelser fra mindstelønssatserne kan ogsaa finde sted for arbejdere, hvis arbejdsevne paa grund af alderdom, sygdom eller vanførlighed er nedsat.

For disse fastsættes lønnen efter nærmere aftale mellem arbejdsgiveren og vedkommende arbejder.

§ 2.

- a) Betingelserne for, at en arbejder anerkjendes som fagarbejder og erholder mindsteløn som saadan, er, at vedkommende ved fyldte 21 aar har udstaaet læretid paa lærekontrakt (se lærlinge) og derefter arbejdet et aar som udlærling — eller hvis ikke uddannet under lærekontrakt — enten efter fyldte 22 aar og mindst 5 aars arbeide i faget eller efter fyldte 23 aar og mindst 4 aars arbeide i faget bliver anerkjendt som fagarbejder. For at opnaa denne anerkjendelse, retter arbejderens en skriftlig henvendelse til sin arbejdsgiver og erholder et fagarbejderbevis, saafremt arbejdsgiveren finder ham kvalificeret dertil.
- b) Finder arbejdsgiveren ikke at kunne meddele arbejderens et saadant bevis, kan arbejderens kræve anledning til at aflægge en dygtighedsprøve. For at bestemme, hvori prøven skal bestaa, og for at bedømme udførelsen, opnævnes 2 mand.

Den ene af disse opnævnes af arbejderens ved vedkommende afdeling ved verkstedet blandt dets dygtigste fagarbejdere, den

anden, der kan være ansat ved eller udenfor vedkommende verksted, opnævnes af arbejdsgiveren.

Bliver disse to enige om arbejdets godkjendelse, er arbeideren at anse som fagarbejder, og fagarbejderbevis udstedes.

Det samme bliver tilfældet, hvis den ene bedømmelsesmand og verkstedet godkjenner arbeidet.

Hvis derimod de to bedømmelsesmænd eller den ene og verkstedet ikke godkjenner arbeidet, forblir vedkommende indtil videre hjælpearbejder og kan forlangende om at udføre dygtighedsprøve ikke fremsættes før tidligst $\frac{3}{4}$ aar derefter.

- c) Betingelse for, at en arbejder skal erholde den for hjælpearbejdere fastsatte mindsteløn er, at vedkommende har fyldt 21 aar.
- d) Arbejderne er forpligtet til ved attester eller medlemsbogen at legitimere sin alder og fagalder.

§ 3.

- a. Af hensyn til mindstelønnens størrelse inddeles verkstederne i følgende grupper:

1ste gruppe:

Kristiania, Fredriksstad, Drammen og Hamar.

2den gruppe:

Strømmen, Tønsberg, Kragerø, Stavanger, Bergen, Aalesund og Trondhjem.

3die gruppe:

Aadals brug, Mesna brug og Trolla brug.

4de gruppe:

Eidsfos verk.

- b) Mindstelønnens størrelse fastsættes til:

	1ste gruppe		2den gruppe		3die gruppe		4de gruppe	
	$\frac{15}{4}$ 1907	$\frac{15}{4}$ 1909	$\frac{15}{4}$ 1007	$\frac{15}{4}$ 1909	$\frac{15}{4}$ 1907	$\frac{15}{4}$ 1909	$\frac{15}{4}$ 1907	$\frac{15}{4}$ 1909
Fagarbejdere	32	34	30	32	28	30	26	28
Hjælpearbejdere	26	28	24	26	22	24	"	"
Pudsere	27	29	25	27	23	25	"	"
Kupolovnsmand	30	32	28	30	26	28	"	"

§ 4.

Man er enig om, at der for enkelte specialgruppers og fabrikers vedkommende kan fastsættes særskilte mindstelønssatser efter nærmere overenskomst mellem de stedlige organisationer eller hovedorganisationerne. Indtil enighed kan opnaaes, blir nærværende overenskomst i sin helhed gjældende.

§ 1.

Lønsforhøielse.

- a) Verkstederne i Kristiania, Fredriksstad, Drammen, Strømmen og Hamar samt Kaldnes patentslip i Tønsberg.

1. Lønnen for fag- og hjælpearbejdere forhøies med 3 øre pr. time for dem, som har 21 til og med 40 øre pr. time, og med 2 øre for dem, som har over 40 til og med 49 øre pr. time.

Lønningerne pr. 1. januar 1907 lægges til grund.

- 2) Lønnen for lærlinge og gutter forhøies med 1 øre for dem, som har indtil 15 øre, og med 2 øre for dem, som har 15 indtil 21 øre pr. time. Denne forhøielse gives udenom de regelmæssige tillæg.
3. Lønnen for kvinder forhøies med 2 øre pr. time.

Alle ovennævnte forhøielser gjælder fra 1ste uge efter overenskomstens ikrafttræden.

- b) Verkstederne i Stavanger, Bergen, Aalesund og Trondhjem samt H. Henriksens smedie og mek. verksted i Tønsberg.

1. Lønnen for fag- og hjælpearbejdere forhøies med 4 øre pr. time for dem, som har 21 øre pr. time og derover.
2. Lønnen for kvinder, lærlinge og gutter forhøies med $1\frac{1}{2}$ øre for dem, som har indtil 15 øre, og med $2\frac{1}{2}$ øre for dem, som har 15 indtil 21 øre pr. time. Forhøielsen for lærlinge og gutter gives udenom de regelmæssige tillæg.

I de under punkterne 1 og 2 nævnte lønstillæg er indbefattet den forhøielse, som er en følge af arbejdstidens forkortelse.

Forhøielserne gjælder fra 1ste uge efter overenskomstens ikrafttræden.

For Stavanger støberi og dok og Rosenberg mek. verksted lægges imidlertid lønninger og arbejdstid pr. 1ste december 1906 til grund for de under punkt 1 nævnte arbejdere.

- c) Aadals brug, Trolla brug og Eidsfos verk.

1. Lønnen for fag- og hjælpearbejdere forhøies med 3 øre pr. time for dem, som har 21 øre pr. time og derover.
- 2) Lønnen for lærlinge og gutter forhøies med $1\frac{1}{2}$ øre for dem, som har indtil 15 øre, og med $2\frac{1}{2}$ øre for dem, som har 15 indtil 21 øre pr. time. Denne forhøielse gives udenom de regelmæssige tillæg.

I de under punkterne 1 og 2 nævnte lønstillæg er indbefattet den forhøielse, som er en følge af arbejdstidens forkortelse.

Forhøielsen gjælder fra 1ste uge efter overenskomstens ikrafttræden.

- d) Ovennævnte lønstillæg gjælder, forsaavidt der ikke opnaaes et tilsvarende tillæg, efter mindstelønsbestemmelserne.

For de arbejdere, hvis arbejdsevne paa grund af alderdom, sygdom eller vanforhed er nedsat, sker ingen lønsforhøielse undtagen for verkstederne i Stavanger, Bergen, Aalesund og Trondhjem samt Aadals brug, Eidsfos verk, Trolla brug og H. Henriksen, Tønsberg, hvor timelønnen forhøies tilsvarende arbejdstidens forkortelse.

- e. forbund forpligter sig, saalænge nærværende overenskomst varer, til ikke at støtte noget organisationsmæssigt krav om lønsforhøielse fra nogen af forbundets medlemmer overfor de

bedrifter, som omfattes af denne overenskomst. Individuelle løns-tillæg skal kunne finde sted.

- f. Heller ikke maa nogen arbejdsgiver i samme tidsrum reducere de efter denne overenskomst gjældende lønninger, naar undtages for arbejdere, hvis arbejdsdygtighed er nedsat.

§ 2.

Akkordarbeide.

- a) Akkordarbeide skal uhindret kunne anvendes ved alle verksteders samtlige afdelinger.
- b) Der skal kunne anvendes forskellige systemer. Forinden nye akkordsystemer, heri indbefattet præmieakkordsystemet, indføres, maa der paa forhaand være truffet nærmere overenskomst angaaende reglerne for samme mellem hvert enkelt verksted og vedkommende arbejdergrupper eller mellem hovedorganisationerne.
- c) Akkordprisen fastsættes eller forandres gennem fri forhandling mellem arbejdsgiveren eller dennes repræsentant og den eller de arbejdere, hvem de paagjældende akkorder tilbydes, uden at dette forhindres ved aftaler i hovedorganisationer, klubber eller andre samlinger af arbejdere. Det er dog akkordtageren eller akkordtagerne tilladt at konferere med sine arbejdskamerater om prisen.
- d) Akkordprisen skal saavidt mulig fastsættes, førend arbeidet paa-begyndes. Dog kan ved nye akkorder, naar parterne derom er enige, akkordprisens fastsættelse ske nogen tid, efterat arbeidet er paa-begyndt.

Opnaaes ikke enighed om prisen, betales efter timeløn.

Løvrigt er arbejderne ved alle akkorder garanteret sin timeløn undtagen ved akkorder, der udføres efter en af begge parter fastsat pristarif.

Ved akkorder skal det være verkstedet forbeholdt at lade flere arbejdere deltage i akkorden end oprindelig forudsat. Ifald aftale herom ikke paa forhaand er truffet, og overskuddet i forhold til den anvendte tid derved blir mindre, skal akkordprisen efter overenskomst forhøies.

- e) De nuværende akkordpriser, der hidtil erfaringsmæssig har gaaet med rimeligt overskud, kan ikke forlanges forhøiet, saalænge overenskomsten varer.
- f) Ved fabrikmæssig produktion og for arbeide, som egner sig dertil, bør saavidt mulig faste tarifer for saadant arbeide søges istandbragt, og skal dette ske gennem forhandlinger mellem vedkommende arbejdsgiver eller dennes repræsentant og de af vedkommende verksteds arbejdere eller grupper, hvem tarifen vedrører. Opnaaes ikke enighed mellem disse, kan sagen henvises til behandling mellem de stedlige organisationer eller hovedorganisationerne.
- g) Akkordtarifer skal som regel være gjældende for mindst 2 aar ad gangen og kan ikke opsiges af nogen af parterne med kortere varsel end 3 maaneder. Indfører verkstedet nye eller forbedrede arbejdsmetoder eller arbejdsmaskiner, kan forandring af tarifsatser ske uden ovennævnte opsigelse.

- h) Ved fællesakkorder erholder arbeiderne andel i overskuddet i forhold til sin timeløn og det antal timer, han har deltaget i akkorden. Udregning foretages paa kontoret.
- i) Hvis en arbeider, der indehar en akkord eller arbeider i fællesakkord, opsiger sin plads eller blir opsagt, har han ret til muligt overskud i forhold til sin timeløn og anvendt tid. Saadant overskud betales dog først, naar akkorden er færdig og opgjort.
- Iøvrigt udbetales akkordoverskud senest 2den lønningsdag efter at akkorden er afleveret fra vedkommende arbeidere og godkjendt af verkstedet.
- k) Forlanges akkordarbeide udført paa overtid, erholder arbeideren udbetalt i tillæg til akkordoverskuddet den stipulerede overtidsprocent paa sin timeløn. Undtagelsesvis kan anden aftale træffes.
- l) Ved afslutning af enhver akkord skal der udfærdiges en akkordseddel, hvori det omforenede arbeides omfang saavel som prisen og mulige andre særbestemmelser skal være tydelig angivet.
- m) Ved ethvert verksted skal der føres akkordbog, indeholdende oplysninger om akkordernes omfang og pris, eller ved præmieakkord beregningsmaaden. Arbeidere, der tilbydes et tidligere udført akkordarbeide, skal, om de saa maatte ønske, have anledning til gjennem denne bog at gjøre sig bekjendt med resultatet af den tidligere akkord. Akkordsedlernes opbevaring paa kontoret kan træde istedetfor akkordbogen.
- n) Ved Laksevaags maskin og jernskibsbyggeri i Bergen og Stavanger støberi og dok i Stavanger, hvor arbeidsformænd deltager i fællesakkorder, skal indtil 3 arbeidere af vedkommende akkordlag og opnævnte af dette være med i akkordens afslutning. Arbeidsformanden skal kun have andel i overskuddet og i forhold til hans timeløn og det antal timer, han har deltaget i akkorden. Hvis alle parter derom er enig, kan formandens andel i overskuddet beregnes efter en bestemt procentsats.
- Udregning og udbetaling foretages paa kontoret, og skal akkordlisten være tilgængelig for deltagerne.

§ 7.

Ordinær arbeidstid.

- a) Den ordinære arbeidstid skal høist være 57 timer pr. uge. Den daglige arbeidstid lægges i tiden mellem kl. 6 morgen og kl. 6 aften, de første 5 virkedage i ugen og lørdag i tiden mellem kl. 6 morgen og kl. 2 eftermiddag.
- b) Inddelingen af tiden indenfor denne ramme ordnes ved hvert enkelt verksted inden 2 uger efterat overenskomsten træder i kraft. Ved fastsættelsen af arbeids- og hviletider skal der forhandles med vedkommende arbeidere.
- c) Forsaavidt enighed om tidsinddelingen ikke opnaaes, skal følgende inddeling blive gjældende:
- De første 5 virkedage i ugen kl. 6¹/₂—8¹/₂, 9—1 og 2—6.
Lørdage kl. 6¹/₂—9 og 9¹/₂—2.

§ 8.

Overtidsarbeide og natskift.

- a) Overtidsarbeide og natskift skal kunne finde sted i den udstrækning, som verkstedernes rationelle drift eller specielle arbeiders udførelse nødvendiggjør, uden at dette efter aftale i hovedorganisationer, klubber eller grupper kan negtes.
- b) Man er dog enig om, at overtidarbeidet bør indskrænkes til det mindst mulige og isærdeleshed, at det ikke overdrives overfor den enkelte arbeider.

Saaledes skal der ikke af nogen arbeider kunne forlanges udført mere end høist 24 timers arbejde i træk og heller ikke mere end høist 30 timers overtidarbeide i løbet af 4 paa hinanden følgende uger, medmindre vedkommende arbeider dertil er villig.

Undtagelse herfra danner:

1. Arbeide, der er nødvendigt for driftens regelmæssige gang.
2. Presserende reparationer ved fabriker, rullende jernbanemateriel eller rutegaaende skibe.
3. Prøveture.

Ogsaa indenfor rammen af ovennævnte begrænsning skal dog arbeiderne enkeltvis være berettiget til fritagelse for overtidarbeide ved særlige anledninger som møder m. v. samt ogsaa af andre private grunde.

- c) Som overtidarbeide regnes alt arbejde udenfor den ordinære arbejdstid med fradrag af den til spisning og hvile medgaaede tid.
- d) Overtidsarbeide betales med følgende tillægsprocent:

For de to første timer efter endt ordinær arbejdstid i de første 5 virkedage i ugen 25 pct. For arbejde udenfor denne tid og til den ordinære arbejdstids begyndelse om morgenen samt lørdag efterm. 50 pct. For søn- og helligdage*) 50 pct. for arbejde vedkommende verkstedets anlæg og drift og 100 pct. for andet arbejde.

For afbrudt natarbeide**) 100 pct.

Hvor der arbeides med dobbelt skift, betales natskiftet som for overtid- og natarbeide.

§ 9.

Arbeide udenfor verkstedet.

- a) Sendes arbeidere længere bort, end de med rimelighed kan have nattekvarter i sine hjem, godtgjøres dem for den tid, de har arbejdet, men ikke for reisetid, et tillæg af 10 pct. For overtidarbeide betales forøvrigt procenter som ved verkstedet. Reisetid godtgjøres efter ordinær dagtid, ogsaa helligdage, uden tillæg for nat. Reiseudgifter (2den klasse dampskib og 3die klasse jernbane) betales efter regning.

*) Som søn- og helligdagsarbeide regnes alt arbejde, som udføres fra kl. 6 aften før en søn- eller helligdag til næste dags, eller naar 2 eller flere helligdage følger paa hinanden, til den sidste helligdags aften kl. 10.

**) Ved afbrudt natarbeide forstaaes arbejde, der paabegyndes efter kl. 9 aften, og som ikke varer længere end til kl. 4 morgen.

- b) Paa arbejdsstedet skal arbeideren af verkstedet eller af bestilleren skaffes ordentlig kost og logi. Hvis ikke dette gjøres, skal arbeideren enten faa sine udgifter dækket ifølge regning, eller der skal betales en fast godtgjørelse af kr. 2,00 pr. døgn.

Der skal paa forhaand meddeles arbeiderne, hvilken af disse ordninger bliver at anvende.

§ 10.

Attester.

Naar en arbejder forlader et verksted, enten dette sker efter eget ønske eller han blir opsagt, uanset af hvilken grund, erholder han en bevidnelse for, hvor længe han har arbejdet paa stedet.

Bevidnelsen skal kun indeholde:

1. Navn.
2. Naar begyndt i verkstedet.
3. Naar sluttet (uden anførelse af aarsag).
4. Fag.
5. Tilmelø, da han forlod sit arbejde.

§ 11.

Arbejdernes tillidsmænd.

- a) De tillidsmænd, (klubformænd og gruppeformænd), som er valgt af arbeiderne, anerkjendes som repræsentanter og talsmænd for de organiserede arbeidere.

Disse tillidsmænd blir at vælge blandt de anerkjendte dygtige arbeidere, der saavidt gjørlig har arbejdet de to sidste aar ved verkstedet.

- b) Tillidsmændene er forpligtet til saavel overfor sin organisation som overfor arbejdsgiveren at gjøre sit bedste for at vedligeholde et roligt og godt samarbejde paa arbejdsstedet.
- c) Tillidsmændene skal, naar de som saadanne har noget at fremføre, henvende sig direkte til verkstedets bestyrer eller i hans fravær til den, han bemyndiger.
- d) De arbeidere, der er valgt til tillidsmænd, indtager forøvrigt ingen særstilling ved verkstedet.

§ 12.

Sygekasseordningen.

Indtil en lov om sygeforsikring træder i kraft, skal arbeidere, der legitimerer at være medlemmer af et forbunds sygekasse, være fritaget for at tilhøre vedkommende verkstedes eller anden bestemt sygekasse. En af arbeiderne dertil udseet tillidsmand ved verkstedet skal være forpligtet til at holde verkstedet regelmæssig underrettet om, hvilke arbeidere af den grund er fritaget for træk af sygekassekontingent.

§ 13.

Lærlinge og gutter.

Man er enig om, at lærlinge og gutter saavidt gjørligt erhoder den bedst mulige uddannelse og fortsætter ved samme verksted i læretiden.

Almindelige bestemmelser.

§ 14.

Arbejdsgiverne anerkjender arbeidernes ret til efter egen vilje at være eller ikke være medlem af en fagforening, ligesom forbund anerkjender den samme ret for arbejdsgiverne.

§ 15.

Enhver arbejdsgiver har ret til at anvende arbejdere, mænd eller kvinder, uden hensyn til, hvorvidt vedkommende er medlem af en fagforening eller ikke, og kan streiker ikke iverksættes med det formaal at tvinge nogen ind i organisationen.

Paa sin side skal en arbejdsgiver ikke kunne negte at anvende nogen arbejder af den grund, at vedkommende er medlem af en fagforening.

§ 16.

- a) Arbejdsgiverne skal have fuld frihed til at bestemme antallet af de arbejdere, der skal anvendes ved hvert arbeide, ligesom de uhindret skal kunne anvende de maskiner og de arbejdsmetoder, som de finder tjenlige. Ligeledes skal de have fuld frihed til at anvende de arbejdere, som de anser egnet til at betjene maskinerne eller udføre foreliggende arbeide.
- b) Naar en arbejder blir sat til at betjene flere maskiner, skal han dog betales et passende tillæg efter nærmere overenskomst. Herfra undtages dog betjening af automatmaskiner.

§ 17.

Det er arbeidernes pligt ikke uden gyldig grund at forsømme den gjældende arbejdstid, endvidere er det enhver arbeiders pligt at udføre saa meget og godt arbeide, som hans evner og duelighed tillader og at udnytte arbejdsmaskinerne fuldt ud.

§ 18.

I arbejdsgiverens og arbeiderens gjensidige ret til opsigelse skal ingen organisation kunne gribe ind. Dog har organisationerne gjensidig paataaleret, forsaavidt der forekommer opsigelser, hvis foranledning formenes at stride mod nærværende overenskomst.

§ 19.

De verksteder, som denne overenskomst omfatter, forpligter sig til ikke at ansætte nogen arbejder til verkstedets regelmæssige arbeide paa ringere betingelser hvad angaar mindsteløn, akkordarbeide og arbejdstid, end hvad der i denne overenskomst er fastsat.

Arbejdere, der antages paa arbejdssted udenfor verkstedet, berøres ikke af denne overenskomst.

§ 20.

Nærværende overenskomst, der træder i kraft 15. april 1907, er uforandret gjældende til 31. marts 1911, og skal derefter gjælde 1 aar

ad gangen, ifald den ikke opsiges med 4 maaneders forudgaaende varsel. Opsigelsen maa være skriftlig og ledsaget af begrundelse.

Naar opsigelse sker, skal repræsentanter for hver af organisationerne senest 2 maaneder før overenskomstens ophør træde sammen til underhandling om eventuel fornyelse.

Ifald et enkelt af forbundene opsiges overenskomsten, skal imidlertid Norsk arbejdsgiverforenings centralstyre paa verkstedernes vegne have ret til inden en maaned derefter at opsiges overenskomsten med de øvrige forbund.

Den samme ret skal de øvrige forbund have, ifald Norsk arbejdsgiverforening paa den ene side opsiges overenskomsten med et enkelt forbund.

§ 21.

Overenskomsten omfatter fortiden følgende bedrifter: (Bedrifterne opregnes.)

§ 22.

Ifald nogen bedrift af samme art som de, der omfattes af denne overenskomst og som staar udenfor Norsk arbejdsgiverforening, i løbet af overenskomstens varighed indmelder sig i foreningen, skal overenskomsten straks gjøres gjældende ogsaa der. Forsaavidt saadanne verksteder har længere arbejdstid end § 7 bestemmer, forhandles der mellem organisationerne om lønstillæggets størrelse i forbindelse med arbejdstidens forkortelse.

Spørgsmaalet om, hvilken gruppe bedriften skal tilhøre ifølge § 3, samt i tilfælde lønstillæg, afgjøres ligeledes ved forhandling mellem hovedorganisationerne.

Hvis forhandlingerne ikke fører til noget resultat, afgjøres spørgsmaalet ved voldgift.

*

For Norsk formerforbunds vedkommende er følgende ændringer i ovenstaaende overenskomst vedtaget:

Alle bestemmelser om mindsteløn og hvad som hermed staar i forbindelse (§§ 1, 2, 3, 4) udgaar.

§ 5. Lønsforhøielse.

Punkt a) 3. (om lønsforhøielse for kvinder) udgaar.

Punkt b) Her indtages Kragerø og Trolla brug.

— b) 2. Kvinder udgaar.

Sidste passus skal lyde: Forhøielserne gjælder fra 1ste uge efter overenskomstens ikrafttræden. For Stavanger støberi og dok, Stavanger jernstøberi og Sandnæs mek. verksteds støberier lægges imidlertid lønninger og arbejdstid pr. 1. august til grund for de under punkt 1. nævnte arbejdere.

Punkt c) Trolla brug udgaar.

Punkt d) 1ste passus (angaaende mindsteløn) udgaar.

2den passus. Kragerø indtages og H. Henriksen, Tønsberg, udgaar.

§ 6. Akkordarbeide.

Punkt b) udgaar.

Punkt d) 3die passus forandres til: „Iøvrigt er arbeiderne ved alle akkorder og tarifer garanteret sin timeløn.“

Punkt e) Følgende tilføielse gjøres:

„ved ovnstøberier er de nuværende akkordpriser, der hidtil har gaaet med et rimeligt overskud, at betragte som gangbare.

ved alle akkorder skal der være garanteret et tillæg af 5 pct. til den efter lønsforhøielsen stipulerede timeløn.“

Punkt g) skal lyde: „Indfører verkstedet nye eller forbedrede arbeidsmetoder eller arbeidsmaskiner, kan forandring af tarifsatser ske uden opsigelse.“

Punkt m) „eller ved præmieakkord beregningsmaaden“ udgaar.

Punkt n) udgaar.

§ 9. Arbeide udenfor verkstedet.

Udgaar.

§ 13. Lærlinge og gutter.

Følgende tilføielse indtages:

„Man er enig om, at akkordarbeide for lærlinges vedkommende ikke bør overdrives til skade for disses uddannelse.“

§ 15.

Istedetfor „— — — anvende arbeidere, mænd eller kvinder — —“ skal der staa: „— — — anvende mandlige arbeidere — —“.

§ 16.

Punkt b) udgaar.

§ 19.

Ordet „mindsteløn“ udgaar.

Ligesaa udgaar paragrafens sidste passus.

*

Forslaget til overenskomst med Norsk formerforbund tilføies følgende bestemmelse:

„Under forudsætning af, at foreliggende overenskomst vedtages, bortfalder samtidig den under 31. marts 1905 vedtagne overenskomst vedrørende akkordarbeide, saaledes at kun den foreliggende overenskomst bliver gjældende.“

*

For Træarbeiderforbundets vedkommende er følgende tillæg til overenskomsten vedtaget:

§ 2. a. Snedkere og tømmermænd, som er udlært ved andre verksteder end de mekaniske, eller har arbeidet i faget i den i overenskomsten fastsatte tid, anerkjendes som fagarbeider.

§ 5. b. For verkstederne og skibsverfterne i Bergen bliver for skibstømmermændenes vedkommende ved overenskomstens ikrafttræden timelønnen at forhøie i forhold til arbeidstidens forkortelse.

Den 1. mars 1908 — ved udløbet af den under 5. mai 1906 oprettede kontrakt — forhøies timelønnen med forskjellen mellem 4 øre og forannævnte tidsforkortelse.

§ 19. Man er enig om, at verktøisgodtgjørelsen forbliver uforandret ved de verksteder, som allerede har indført denne.

Overenskomst angaaende forhandlinger og voldgiftsretter.

§ 1.

Ved enhver konflikt mellem arbeidsgivere og arbeidere, der er medlemmer af resp. „Norsk arbeidsgiverforening“ (N. A.) og — — —, skal der fra disse organisationers side i fællesskab gjøres forsøg paa at udjevne tvisten.

Til dette øiemed skal sagen først forsøges bilagt ved underhandling mellem vedkommende arbeidsgiver og arbeidere (de sidstnævnte ved sine tillidsmænd). Lykkes ikke dette, skal sagen bringes ind for et hertil valgt:

I. Forhandlingsudvalg.

Opnaaes ikke enighed, skal paa de i § 7 nævnte forudsætninger tvisten afgjøres ved en hertil for hver anledning valgt:

II. Voldgiftsret.

§ 2.

Arbeidsstansning skal ikke finde sted blandt de til organisationerne hørende medlemmer, forinden forhandling har været forsøgt i overensstemmelse med de i §§ 3, 4 og 5 givne bestemmelser.

I. Forhandlingsudvalget.

§ 3.

Til forhandlingsudvalg vælger N. A.s centralstyre og — — —s hovedstyre, eller de underorganisationer styrerne dertil bemyndiger, hver 2 medlemmer.

Hertil kan ikke vælges vedkommende verksteds funktionærer eller arbeidernes tillidsmænd ved verkstedet.

Ved møderne skal parterne være repræsenteret.

§ 4.

Forhandlingsudvalget, der skal træde sammen senest inden 8 dage efterat skriftlig begjæring herom er fremsat af en af parterne, bestemmer selv sin forretningsorden.

De fremsatte forligstilbud saavel som forhandlingernes endelige resultat bliver at protokollere og underskrive af forhandlingsudvalget.

Udskrift af protokollen tilstilles begge parter.

§ 5.

Parterne har at tilvejebringe de oplysninger og fremstille de vidner, som de selv eller forhandlingsudvalget finder fornødne.

§ 6.

Ifald en forhandling ikke har ført til forlig mellem parterne, og adgangen til at afgjøre tvisten ved voldgift ikke efter rimelig tid er bleven benyttet, skal ny forhandling finde sted, ifald nogen af parterne forlanger det, selv om arbejdsstansning er indtraadt.

Enhver af parterne kan vælge nye repræsentanter til den fornyede forhandling.

II. Voldgiftsretten.

§ 7.

Voldgiftsret skal nedsættes, naar begge parter er enig derom.

Dersom striden angaar en mellem N. A. og — — — — indgaaet overenskomst, skal voldgiftsret nedsættes, naar en af parterne forlanger det.

Voldgiftsretten skal træde i virksomhed inden 12 dage, efterat forlangende herom er fremsat.

Dette forlangende fremsættes skriftlig, og de spørgsmål, der kræves afgjort af voldgiftsretten, maa være bestemt formuleret.

§ 8.

Voldgiftsretten bestaar af 7 medlemmer.

Heraf vælger:

N. A.'s centralstyre og — — — — hovedstyre hver 2 medlemmer samt parterne hver 1 medlem.

De ovennævnte 6 medlemmer vælger i fællesskab det 7. medlem, der skal fungere som formand og skal have de til beskikkelse af dommer lovbeftalede egenskaber.

I tilfælde af stemmelighed beskikkes formanden af handels- og industridepartementet.

Til medlem af voldgiftsretten kan ingen vælges, der har deltaget i nogen tidligere forhandling angaaende sagen.

§ 9.

Over voldgiftsrettens forhandlinger føres protokol, og dens afgjørelse ledsages af fællespræmisses med udtalelse om, hvorvidt afgjørelsen er enstemmig.

Parterne har at tilvejebringe de oplysninger og fremstille de vidner, som voldgiftsretten forlanger.

Retten bestemmer selv, om dens forhandlinger eller dele deraf skal være offentlige.

§ 10.

Voldgiftsretten afgjør i hver enkelt sag, om og hvorledes parterne har at bære sagens omkostninger.

§ 11.

Voldgiftsrettens afgjørelse er bindende for begge parter.

§ 12.

Nærværende overenskomst, der træder ikraft 15. april 1907, skal være uforandret gjældende til 31. mars 1911 og er fremdeles gjæl-

dende 1 aar ad gangen, ifald den ikke opsiges med 3 maaneders forudgaaende varsel.

Dog skal, i tilfælde af at der mellem N. A. og Arbeidernes faglige landsorganisation oprettes en overenskomst om forhandlinger og voldgiftsretter, denne i alle dele træde istedenfor nærværende overenskomst.

*

Ifald der ved lov bliver fastsat regler for forhandling og voldgift, bliver nærværende overenskomst at bringe i overensstemmelse med loven.

*

Nærværende overenskomst indskrænker ikke verkstedernes eller vedkommende fagforbunds ret til uden forhandling eller voldgift at deltage i en arbejdsstansning, som er dekretet eller godkendt af Norsk arbejdsgiverforenings centralstyre eller Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat eller hovedstyre.

Voldgiftsafgjørelse.

Det var vel næsten ikke andet at vente, end et tvistsspørsmål snart vilde melde sig ligeoverfor en saa omfattende overenskomst, naar den skulde til at praktiseres. Og efter at endel forhandlinger om overenskomstens forstaaelse paa visse punkter ikke førte til noget resultat, forlangte jern- og metalarbejderforbundet i skrivelse af 13. mai voldgiftsret nedsat til afgjørelse af de omtvistede spørgsmål. I skrivelse af 19. mai erklærede arbejdsgiverforeningen sig enig heri, og man opsatte i fællesskab en fremstilling af tvistepunkterne med hver parts paastand. Fremstillingen var saalydende:

Spørsmål til voldgiftsretten.

Spørsmål 1. I henhold til overenskomst af 15. april d. a. § 5 a 1—2, b 1—2 og c 1—2.

Fremstilling.

Ved endel verksteder er der enkelte arbejdere, der endnu ikke har opnaaet de i § 2 nævnte betingelser for at erholde mindsteløn som fagarbejder eller hjælpearbejder. De er med andre ord under 21 aar, men har en timeløn af 21 øre og derover og har ikke lærekontrakt.

Den ene part (verkstederne) hævder, at disse ikke er berettiget til lønstillæg i henhold til § 5 a 1, b 1 og c 1, da de ikke kan regnes hverken til fagarbejdere eller hjælpearbejdere (jfr. § 2), men maa gives tillæg efter § 5 a 2, b 2 og c 2 og altsaa henregnes til lærlinge eller gutter.

Den anden part (Norsk jern- og metalarbejderforbund) hævder, at de maa være berettiget til lønstillæg efter § 5 a 1, b 1 og c 1, forsaavidt deres løn ved de i overenskomsten nævnte tidspunkter var 21 øre eller derover, idet det heder, at „lønnen for fag- og hjælpearbejdere forhøies med — — — (respektive 3, 4 og 3) øre for dem, som har 21 til og med osv. eller 21 øre pr. time og derover.“ Man mener, at den definition af fag- og hjælpearbejdere som er git i § 2,

kun angaar berettigelsen til mindsteløn og ikke har noget med spørgsmaalet lønstillæg (§ 5) at gjøre.

Voldgiftretten anmodes om at afgjøre, hvilke af disse opfatninger er rigtig i henhold til overenskomsten.

Spørsmaal 2. I henhold til overenskomsten § 2 c og § 5.

Fremstilling.

Der er ved verkstederne endel arbeidere, der har fyldt 21 aar og som har arbeidet kortere eller længere tid ved verksted, dog ikke saa længe, at de kan gjøre krav paa mindsteløn som for fagarbeidere bestemt. De har ikke lærekontrakt. Endel af dem skal muligens lære faget, medens andre kun skal erholde den bestemte „verkstedtid“ for at blive maskinister.

Den ene part (Norsk jern- og metalarbeiderforbund) mener, at denslags arbeidere, saasandt de har fyldt 21 aar, maa stilles i klasse med hjelpearbeidere, og at verkstederne er forpligtet til at betale dem mindsteløn som for hjelpearbeidere bestemt (§ 3 b) idet det i § 2 c heder, at „betingelsen for at erholde den for hjelpearbeidere bestemte mindsteløn er, at vedkommende har fyldt 21 aar“.

Efter forbundets mening skal alle, som har fyldt 21 aar, være berettiget til mindsteløn, enten som hjelpearbeidere eller fagarbeidere, saafremt de ikke har almindelig lærekontrakt, der ved den alder endnu ikke er udløben.

Den anden part (verkstederne) gjør gjældende, at de her omhandlede arbeidere maa blive at betragte som lærlinge, saafremt de udfører arbeide som vanlig for lærlinge.

I ethvert fald hævder man, at maskinistelever og aspiranter til tekniske skoler maa betragtes som lærlinge.

Voldgiftsretten anmodes om at afgi kjendelse for, hvorvidt samtlige de her omhandlede arbeidere, eller subsidiært maskinistelever og aspiranter til tekniske skoler, er berettiget til mindsteløn som for hjelpearbeidere bestemt eller ikke.

Spørsmaal 3. Angaaende § 6 k.

Fremstilling.

Endel akkorder blev aftalt, før overenskomsten traadte ikraft; men de udføres delvis efterpaa.

Verkstederne mener, at de paa disse akkorder ikke er forpligtet til at udbetale de i overenskomstens § 8 d bestemte overtidsprocenter tillagt overskuddet i henhold til § 6, da det fremhæves, at de ved akkordens oprettelse gjældende regler for dens udførelse ikke kan omstyrtes af den nye overenskomst, medmindre denne indeholder udtrykkelig bestemmelse herom.

Forbundet hævder, at overtidsprocenter for den tid, som har været anvendt paa overtid, efter at overenskomsten traadte ikraft, maa udbetales og gjør paastand om opgjør i henhold hertil.

Voldgiftsrettens afgjørelse heraf ønskes.

Spørsmaal 4. I henhold til overenskomstens § 7.

Fremstilling.

Da overenskomsten blev afsluttet, var der endel verksteder — væsentlig paa vestlandet —, der havde længere arbejdstid end 57 timer, mens der i andre byer var verksteder, som havde kortere virkelig arbejdstid. Blandt disse var Akers mek. verksted og Brødr. Nullmeyers verksted. I de 5 første dage i ugen var arbejdstiden fra kl. 7 morgen til kl. 6 aften med $\frac{1}{4}$ times frokost og 1 times middag. Lørdag var arbejdstiden fra kl. 7 morgen til kl. 2 middag med $\frac{1}{4}$ times frokost. Den virkelige arbejdstid i ugen blev derfor $55\frac{1}{2}$ time, men der blev udbetalt efter 57 timer, idet der ikke blev gjort aftræk for frokostkvarteret.

§ 7 a bestemmer rammen, indenfor hvilken den ordinære arbejdstid skal lægges, medens b bestemmer, at der indenfor et tidsrum af 2 uger skal forhandles med arbejderne ved hvert verksted om tidsinddelingen, og hvis enighed ikke opnaaes, skal den i § 7 c opsatte inddeling bli gjældende.

De ovennævnte 2 verksteder iverksatte derfor — efter at forhandlingerne med arbejderne blev resultatløse — arbejdstidens inddeling efter § 7 c.

Norsk jern- og metalarbejderforbund protesterer paa vedkommende arbejderes vegne herimod, da forbundet gjør gjældende, at bestemmelserne i § 7 b og c ifølge sagens natur kun kan gjælde de verksteder, hvor tidsinddelingen *maa* forandres, fordi den ligger udenfor de i punkt a opstukne ydergrænser. Ved de 2 heromhandlede verksteder laa den gamle tidsinddeling indenfor disse grænser. Endvidere betyr forandringen en forlængelse af den virkelige arbejdstid med $1\frac{1}{2}$ time pr. uge. Ogsaa dette mener forbundet er uberettiget, idet § 7 a netop forudsætter, at arbejdstiden kan være mindre end 57 timer, idet det heder, at den *høist* skal være 57. Forbundet mener derfor, at saavel forandringen af tidsinddelingen i og for sig som forlængelsen af arbejdstiden er et uberettiget skridt fra verkstedernes side, der ikke kan foretages i medhold af overenskomsten.

Verkstederne mener imidlertid, at efter overenskomstens ordlyd *maa* alle verksteder indenfor rammen af de i punkt 2 nævnte uger være berettiget baade til at forhandle om en anden tidsinddeling og til at iverksætte den i punkt c nævnte inddeling, naar enighed paa anden maade ikke var opnaaet. For Akers verksteds vedkommende henvises desuden til verkstedets dagjældende reglement, hvori udtrykkelig forbehold var taget om, at verkstedet, naar det ønskedes, kunde gaa tilbage til den arbejdstid, som nu igjen er indført.

Voldgiftsretten anmodes om at afgjøre spørgsmaalet.

*

Som voldgiftsmænd blev opnævnt:

Af verkstederne d'hrr. overingeniør Roshauw, direktør Nergaard og direktør Nielsen.

Af forbundet d'hrr. forretningsfører Ole O. Lian, forretningsfører Gunnar Sethil og smed M. Michelsen

Disse opnævnte i fællesskab høiesteretsassessor Scheel til formand. Voldgiftsretten, der afsluttede sine møder den 5. juni, har afgivet følgende kjendelser:

Spørsmaal 1.

„Den af Norsk jern- og metalarbejderforbund hævdede forstaaelse gives medhold i henhold til forbundets derfor givne begrundelse.

Det bemerkes, at man betragter maskinistelever og aspiranter til tekniske skoler som lærlinge.“

Afgjørelsen er enstemmig, — med den tilføielse fra hr. Nergaard, at han ved lærlinge forstaa saadanne saavel med som uden kontrakt.

Spørsmaal 2.

„Den af Norsk jern- og metalarbejderforbund hævdede forstaaelse gives, i henhold til forbundets begrundelse, medhold, dog saaledes, at maskinistelever og aspiranter betragtes som lærlinge i henhold til verkstedernes subsidiære paastand.“

Afgjørelsen blev fattet mod 1 stemme, hr. Nergaard, der voterede for verkstedernes principale paastand.

Spørsmaal 3.

„Hvor der ved akkordens afslutning paa vedkommende verksted var fast regel eller udtrykkelig aftale, at overtidsarbejde skulde anvendes ved arbejds udførelse, hvis verkstedet saa forlangte, tilkommer arbejderne ingen procenter for overtid. Hvor derimod ingen saadan regel eller aftale eksisterede, og naar verkstedet ikkedestomindre forlanger akkorden udført paa overtid, kommer den nye overenskomsts regler om overtidsprocenter til anvendelse.“

Denne afgjørelse blev truffen med 4 stemmer mod 3. De 3 var d'hr. Lian, Sethil og Michelsen, der voterede for et forslag fra hr. Lian saalydende: „Hvis der ikke ved akkordens indgaaelse fra verkstedets side er taget det udtrykkelige forbehold, at akkorden ogsaa skal udføres paa overtid, naar det forlanges, uden ekstragodtgjørelse, har verkstedet at udbetale overtidsprocenter i henhold til overenskomstens § 8 fra den dato, denne traadte ikraft.“

Spørsmaal 4.

Bestemmelserne i § 7 antages ikke at omfatte de tilfælde, hvor der tidligere forelaa overenskomst om en kortere arbejdstid end den nu bestemte maksimumstid. De verksteder, for hvis vedkommende saadan tidligere overenskomst var truffen, findes derfor at være bunden derved, forsaavidt intet udtrykkeligt forbehold i modsat retning var taget, saaledes som for Akers verksteds vedkommende er tilfældet. I henhold hertil træffes saadan afgjørelse:

„Bestemmelsen i § 7 har ikke anvendelse paa de verksteder, ved hvilke der tidligere var truffet overenskomst om en kortere arbejdstid end 57 timer pr. uge, herved dog bortset fra det tilfælde, at der under den tidligere ordning var taget udtrykkeligt forbehold fra vedkommende verksteds side om adgang til forandring forsaavidt.“

Denne afgjørelse med begrundelse blev truffen med 4 stemmer mod 3. De 3 var d'hr. Roshauw, Nergaard og Nielsen, der stemte for følgende: „Akers verksted og Nullmeyers verksted er ifølge overenskomsten berettigede til at foretage den forandring i arbeidstidens størrelse og inndeling, som de har gjort.“

*

Ifølge voldgiftsreglernes § 11 er afgjørelsen bindende for begge parter.

Arbeidsmandsforbundet.

Ved *Snarums magnesitverk* indtraadte, som i beretningen for 1906 omtalt, arbejdsstansning 15. december. Den 18. januar holdtes forligsmægling angaaende konflikten, og det saa ogsaa ud som bestyreren, ingeniør Daumann, vilde gjøre nogle indrømmelser angaaende kravet; men samtidig vilde han ha ind en bestemmelse om arbejdsgiverens ret overfor arbejderne og organisationen, hvilken forbundets forligsmæglere bestemt negtet at gaa med paa, da det kunde skabt en farlig præcedens for fremtiden. Siden kom streiken til at trække i langdrag, og nye forhandlinger blev ikke optaget før i slutningen af april. Endelig den 4. mai blev overenskomst oprettet, og 6. mai gjenoptoges arbeidet.

Ved *Skotselvens cellulosefabrik* blev i slutningen af 1906 indledet forhandlinger om de fremtidige akkordpriser ved fabriken. Fabriken havde nemlig udvidet sin produktion, og som følge deraf opstod forhandlingerne; men der opstod tvist om, hvor stor den fremtidige produktion vilde bli, og ved siden heraf krævede arbejderne lønsforhøielse. Men efter gjentagne forhandlinger lykkedes det i begyndelsen af januar at komme til enighed om saavel den ugentlige fortjeneste som om beregningsmaaden, og mellem forbundet og fabriken oprettedes overenskomst gjældende for 2 aar.

Gasverksarbejderne i Trondhjem fremsatte i forrige aar krav paa forhøiet dagløn samt indforelse af 8 timers dag i rettorthuset. Kravet blev indbragt til forbundet og gav anledning til lange forhandlinger. Efterat have passeret de forskjellige kommunale instancer, blev endelig resultatet, at daglønnen blev noget forhøiet, og at i rettorthuset blev indført 8 timers skift — foreløbig for et tidsrum af 6 maaneder.

Murarbejderne i Drammen fik i begyndelsen af februar sin timeløn nedsat fra 35 til 32 øre paa byggearbeidet ved latinskolen. Arbejdsnedlæggelse blev besluttet og blokade af vedkommende arbeide. Ved senere forhandling tog dog mesteren reduktionen tilbage.

Murarbejderne hos firmaet Høiem og Øvergaard i Trondhjem nedlagde arbeidet den 7. februar, fordi firmaet negtede at betale den kontraktsmæssige timeløn ved arbeidet paa smelteverket i Iilsviken. Der blev i anledningen ført endel forhandlinger mellem det stedlige

styre og mesterforeningen, uden at enighed opnaaedes. Tvertimod førte den fra begyndelsen lille historie til, at mestrene iverksatte lock-out for saavel murere som murarbeidere i Trondhjem fra 4. mars. Efter lange forhandlinger frem og tilbage om voldgiftsrets nedsættelse og voldgiftsrettens sammensætning, blev striden endelig afsluttet ved en saadan, arbejderne gjenindtaget i sine pladse, og firmaet Høiem og Øvergaard erklærede for fremtiden at ville betale efter overenskomsten. Arbeidet gjenoptoges 25. mars.

Ved *Ofotens malmfelter* i Bogen fik arbejderne ved nytårstid daglønnen reduceret med 25 øre pr. dag. Foreningen protesterede imod dette, og samtidig indsendte de forslag til fremtidig ordning af løns- og arbejdsforhold. Straks efter fik 15 af de ældste arbejdere opsigelse paa 14 dage. Efter en del forhandling, dels paa stedet og dels mellem forbundet og selskabets direktion, der har sit sæde i Nora i Sverige, enedes man om en foreløbig overenskomst. Selskabet gik ind paa at indtage i arbejde igjen de afskedigede arbejdere samt at betale den af arbejderne forlangte dagløn. Desuden blev alt arbejde, der drives nat og dag, inddelt i 3 skift à 8 timer. De øvrige punkter i arbejdernes krav blev udsat til vaaren, under forudsætning af, at da skulde endelig overenskomst oprettes. I april maaned anmodede kompaniet om forhandling, og forbundet bemyndigede Oluf Amundsen i Narvik til paa forbundets vegne at forhandle, og resultatet blev, at overenskomst oprettedes.

Ved *Kong Haakons guldgruber paa Bømmeløen* blev arbeidet nedlagt den 25. februar. Grunden var lønsreduktion og trakasserier mod foreningens tillidsmænd. Det viste sig ugjortligt ved forhandling at komme nogen vei med bestyreren. Pladsen er fremdeles blokeret, og arbeidet hviler, mens folkene har søgt sig arbejde andetsteds.

Ved *Meraker træsliberi* foretog bestyreren i februar, mens bruget undergik reparation, en lønsreduktion af 25 øre, og da arbejderne protesterede herimod, blev de opsagte og blokeret for arbejde ved andre arbejdspladse i nærheden. Efter en tids forløb lykkedes det dog ved forhandling at opnaa overenskomst, hvorved bestyreren indgik paa at indtage igjen samtlige arbejdere og at betale samme løn som før reduktionen. Overenskomsten bestemmer desuden, at alt overtidsarbejde skal betales med 40 pct. tillæg, at der ved arbejdsindskrænkning skal tages hensyn til ancienniteten, og at forhandlinger om akkordpriserne skal optages med forbundet, efterat bruget er kommet igang.

Ved *Turifos kraftanlæg* i Meraker opstod i februar konflikt af den grund, at bestyreren udvidede tunnelen uden samtidig at forhøje akkordprisen. Da arbejderne protesterede, blev det ene lag opsagt, hvorpaa de øvrige arbejdere gjorde fælles sag og opsagde sine pladse. Konflikten blev bilagt efter kun en halv dags arbejdsnedlæggelse og kontrakt om arbejdsbetingelserne oprettet.

Ved *Braastad og Klodeborgs gruber* ved Arendal fik tommeborerne i februar sin pris reduceret med 10 pct. Samtidig fik 2 mand afsked, fordi de negtede at udføre lastningsarbejde paa overtid. Ved forhandling blev konflikten bilagt med et for arbejderne gunstigt resultat.

Ved *Det norske cheviotspinderi* i Fredrikstad har det flere gange været forviklinger og paa nippet til at bli streik. Snart har det været lønsreduktion og snart afskedigelser. Ved forhandling har det dog lykket at faa sagen ordnet i arbejdernes favør.

Et af arbejderne ved *Tofte cellulosefabrik* reist lønskrav og derpaa følgende forhandlinger resulterede i, at der mellem forbundet og fabriken i februar oprettedes overenskomst gjældende til 1. oktober 1909. Ved de kemiske afdelinger indførtes 8 timers skift, og for de øvrige arbejdere opnaaedes ganske betydelige lønspaalæg.

Carbidarbejderne ved Hafslund opsagde i januar den ifjor ved streikens afslutning indgaaede overenskomst. Forholdene havde siden ifjor udviklet sig derhen, at den bestaaende overenskomst ikke rammet alle forhold, ligesom man ogsaa ønskede at forbedre lønningerne. Forhandlinger om ny tarif førtes i længere tid, og enighed opnaaedes om ny overenskomst gjældende i 2 aar fra 1. april.

Ved *Moss cellulosefabrik* blev den bestaaende overenskomst af arbejderne opsagt i slutningen af 1906. Ved forhandling mellem arbejderne og fabriken blev ny overenskomst oprettet med adskillige forbedringer af lønsforholdene.

Sagbrugsarbejderne ved Oplandsbruget i Drammen gennemførte i marts maaned ved forhandling i sin helhed en af foreningen opstillet lønstarif gjældende for 1 aar.

Murararbejderne i Drammen blev ved murersvendenes arbejdsnedlæggelse i begyndelsen af april arbejdsledige og gjorde derfor fælles sag med murerne og fremsatte sit lønskrav 45 øre pr. time. Efter enighed var opnaaet mellem mestrene og murerne, tilbød mestrene murarbejderne 40 øre pr. time. Dette fandt murarbejderne med forbundets godkendelse ikke at kunne gaa med paa. Flere forsøg paa bilæggelse af konflikten førte ikke til noget resultat, og herunder gjorde mesterforeningen sig særlig bemærket ved, at de nedvoterede sine egne forhandlers forslag. Efter 5 ugers arbejdsnedlæggelse blev konflikten løst ved et mellemforslag — 40 øre timen det første aar og 45 øre det andet aar. Stenarbejderne var ogsaa inddraget i samme konflikt og stillede sit tarifforslag. For deres vedkommende er endnu ingen overenskomst istandbragt, men er foreningens medlemmer i arbejde, da foreningen selv overtager udførelsen af grundarbejde.

Brugsarbejderne i Drammen gennemførte i april ved forhandling med de forskellige brug — sagbrug og høvlerier — fordelagtige lønstarifer.

Den 24de april nedlagdes arbeidet ved *Ekers papirfabrik*. Allerede i længere tid var ført forhandlinger angaaende et af arbeiderne reist lønskrav. For de mandlige arbeideres vedkommende opnaaedes ogsaa enighed; men bestyreren holdt bestemt paa at ville reducere akkordprisen for de kvindelige arbeidere, der kun forlangte at beholde, hvad de før havde. Et forligsmøde afholdt i Drammen førte heller ikke til bilæggelse, idet bestyreren holdt paa sit. Efter 3 ugers arbeidsstans blev overenskomst oprettet. De kvindelige arbeidere, som truedes med reduktion, erholdt i tillæg til sin tidligere akkordpris $\frac{1}{2}$ øre pr. ris for binding. Overenskomsten gjælder til udløbet af 1909.

Lignende overenskomst som i foregaaende blev ogsaa samtidig oprettet ved papirfabriken „*Papyrus*“ paa *Nedre Eker*. Her var det arbejdsgiveren, som henvendte sig til arbeiderne med opfordring om at fremkomme med forslag til tarif, da han vilde ha ordnet sig med sine arbeidere ved overenskomst for derved at undgaa at bli draget ind i den af arbejdsgiverforeningen planlagte lockout.

Stenarbeiderne i Aalesund opsigde sine pladse til 1. mai, da det ikke med entreprenørerne kunne opnaaes enighed om tarif i faget. Efter 1 uges arbeidsnedlæggelse gennemførtes tarif — nybegyndere 40 øre pr. time, efter 2 aars arbeide i faget 45 øre og for de, der har arbeidet 4 aar i faget 50 øre. Under forhandlingerne dannede entreprenørerne forening, og tarifen er oprettet mellem denne og Stenarbeidernes forening.

Sag- og tomtarbeidernes forening i Skien havde i marts en konflikt med kammerherre Cappelen paa Ulefos. Nævnte herre havde nemlig foretaget en lønsreduktion paa lastningen af malm. Efterat foreningen havde taget sig af sagen, blev resultatet, at for lastning af malm blev bibeholdt de gamle akkordpriser, og samtidig drev de igjennem en lønsforhøielse for arbeidet med trælaster af fra 35 til 60 øre pr. dag.

Ved *Skiens papirfabrik* fik arbeiderne den 6te mai opsigelse paa 14 dage under foregivende af, at nævnte fabrik var nødt til at gjøre fælles sag med Skotfos og „Union“. Forinden opsigelsen havde fabrikkens bestyrer opfordret arbeiderne til at fremkomme med forslag til tarif. Da foreningens formand oplyste, at tarifen var indsendt til forbundet, erholdt han reisepenge til Kristiania for at hente den. Efterat en skinforhandling var afholdt, blev arbeiderne opsagt, fordi de havde indleveret tarifen. Rich. Hansen, som paa den tid opholdt sig i Skien, søgte forhandling og stillede et noget ændret tarifforslag, men uden resultat. Ved forhandling den 14. mai opnaaedes dog enighed om dette forslag, og overenskomst blev underskrevet den 16. mai.

Stenarbeiderne i Bergen fik efter langvarige forhandlinger med de private ingeniører og entreprenører i Bergen og omegn oprettet overenskomst, der traadte ikraft 1. mai og gjælder til 1. mai 1909. Over-

enskomsten fastsætter en mindsteløn af 40 øre pr. time, 25 pct. tillæg for overtidsarbejde, 50 pct. for natarbejde og 100 pct. tillæg for helligdagsarbejde. Desuden bestemmelse om voldgift i tvistigheder angaaende overenskomsten.

Sliberiarbejderne ved Ramfos træsliberi gennemførte i april maaned ved forhandling en lønsforhøielse af gennemsnitlig 50 øre pr. dag. Overenskomst oprettedes gjældende til 15. april 1908.

Støberiarbejderne ved Hommelviks verft og støberi streikede fra 1. til 14. mai og opnaaede derved et lønstillæg af 4 øre pr. time.

Teglverksarbejderne ved Baklandets og Nidaros teglverker opnaaede i april ved forhandling gennem det stedlige styre at faa sine løns- og arbejdsforhold tarifmæssig ordnet. Ved det førstnævnte verk blev arbejdstiden nedsat med 3 timer i ugen og ved det sidste har akkordarbejderne faaet 20 pct. forhøielse samt garanteret at faa sig udbetalt, hvad de tjener i akkorden, hvad ikke tidligere altid har været tilfældet.

Ved *Vittingfos papirfabrik* afværgede foreningen i april et lønsnedslag for de kvindelige arbejdere (sortererskerne).

Stavanger hermetikarbejderes forening opnaaede i slutningen af april at faa Stavanger blikemballagefabrik til at undertegne den samme overenskomst, som ifjor blev oprettet ved de øvrige fabriker. De fleste arbejdere ved nævnte fabrik har før ikke tilhørt foreningen, ligesom fabriken ikke har været medlem af Hermetikfabrikanternes forening.

Ved *Klevfos papir- & cellulosefabrik* har lønningerne været de aller daarligste i den branche hertilands. Angaaende et af forbundet og landsorganisationen godkendt lønskrav førtes ivinter forhandlinger, og resultatet blev, at der mellem foreningen og fabriken oprettedes overenskomst for 1 aar. Der opnaaedes et lønstillæg af fra 5 til 18 pct.

Ved *Rygene brug ved Arendal* har arbejderne ved forhandling gennemført overenskomst gjældende for 3 aar. Lønsforhøielse er for mandlige arbejdere 30 øre pr. dag og for kvindelige arbejdere og gutter 20 øre pr. dag. Akkordpriserne er i samme forhold forhøiet. Hele tillægget vil for brugets samtlige arbejdere (ca. 120) udgjøre ialt 15,000 kroner pr. aar.

Teglverksarbejderne i Drammen har ved forhandling opnaaet et almindeligt lønstillæg af 2 kr. ugentlig pr. mand.

For *Hellefos træsliberi*, Eker, blev allerede paa fjoraaret godkendt lønstarif. Ang. denne førtes i længere tid forhandlinger og i juni opnaaedes at faa overenskomsten gennemført med en del ændringer og gjort gjældende for 2 aar. For alt dagarbejde opnaaedes fra 20 til

50 øres forhøielse pr. dag samt en mindre forhøielse af akkordpriserne. Hellefosarbeidernes lønninger er nu med de bedste ved noget sliberi i landet.

Sulitjelma gruber — Laplandets helvede, som det ogsaa har været benævnt, — har indtil indeværende aar været saaatsige uberørt af organisationen. Men straks over nytaar fandt selskabet paa at indføre et „skiltsystem“, hvorved arbeiderne skulde kontrolleres og andre lignende bestemmelser, hvilke ikke arbeiderne vilde finde sig i. Følgen blev endel opsigelser, og da samledes hele arbejdsstyrken en søndag paa Langvandet og besluttede at danne foreninger i tilslutning til arbejdsmandsforbundet. Efterat H. Berntsen havde været deroppe og faaet de forskjellige foreninger konstitueret og et stedligt styre oprettet, begyndte man at tænke paa at faa forholdene rettet paa ved en tarif om lons- og arbejdsforhold. Efterat tarifudkastet var udarbejdet, opnaaede ogsaa arbeiderne gennem en valgt komité at komme i forhandling med verkets direktør, og endelig opnaaedes ogsaa enighed om en tarif. Denne maatte imidlertid forelægges direktionen i Helsingborg og ikke længe efter modtog man meddelelse om, at direktionen havde forkastet overenskomsten. Arbejdsmandsforbundet besluttede at indlede forhandling direkte med konsul Persson; men imidlertid opsagde arbeiderne sine pladse, og ved den forhandling, som derpaa kom istand mellem arbeiderne og verkets direktør, blev overenskomsten bragt i orden.

Stenarbejderne i Valnesfjorden, hvilke er sysselsat ved et derværende stenbrud, blev, som følge af en henvendelse til sin arbejdsgiver om en omlægning af akkorden, opsagt paa 14 dage. Det meget høflige andragende, arbeiderne afsendte, gik ikke ud paa lonsforhøielse; hvad de forlangte var at daglønnerne ogsaa maatte faa akkord, og for at dette skulde ske uden nogen yderligere udgift for arbejdsgiveren, tilbød akkordfolkene sig at arbejde for en mindre pris end før. Denne tanke tiltalte nok ogsaa arbejdsgiveren fra først af, og man var saa nogenlunde enige, men da han erfarede, at arbeiderne var organiseret, opsagde han samtlige arbejdere og tilbød de, der maatte ønske at arbejde, at faa arbejde for dagløn, naar de enkeltvis med ham indgik kontrakt. Ved opsigelsesfristens udløb, den 20. april, sluttede samtlige arbejdere. Konflikten er endnu uafgjort.

Arbejderne ved *Geijerfos glasverk, Magnor*, fremsatte ivinter for bolaget et af forbundet og sekretariatet godkendt lønskrav. Kravet blev mødt med bestemt nei, hvorfor pladsene blev opsagt til 1. maj og arbejdet nedlagt. Streiken paagaar fremdeles.

Ved *Slemmestad cementfabrik* forsøgte arbeiderne gjentagne gange baade gennem foreningen og forbundet at faa indledet forhandling om en lønstarif, uden at dette lykkedes. Pladsene blev derfor opsagt den 23. marts. Dagen før opsigelsesfristens udløb lykkedes det endelig forbundets formand at faa en forhandling med fabrikenes direktør istand,

og denne førte til, at fabriken gik helt med paa 34 af de i tarifen opstillede 52 punkter og delvis med paa 12. Resultatet blev af for- eningen godkjendt og overenskomst for 1 aar oprettedes den 8de april. Tillægget vil for fabriken udgjøre en merudgift af 16,000 kr. pr. aar.

Sagbrugsarbeiderne ved Glengshølen brug i Sarpsborg fik ivinter den ifjor med firmaet indgaaede overenskomst opsagt. Den gamle tarif blev med undtagelse af et par mindre væsentlige punkter i sin helhed gjenoprettet ved forhandling og overenskomst for 2 aar undertegnet.

Cellulosearbeiderne ved Vadrette cellulosefabrik fik efter langvarige forhandlinger i april gennemført et noksaa betydeligt lønskrav og og samme fastsat ved overenskomst.

Murarbeiderne i Sarpsborg fik i 1ste halvdel af april efter 2 dages streik timelønnen forhøiet til 50 øre.

Ved Kjøligruber opstod i slutningen af marts en konflikt, der var foranlediget ved at arbejdsgiverne vilde forlænge arbejdstiden. Dette vilde arbeiderne ikke finde sig i, og da det ikke ved forhandling var muligt at komme til enighed, fremsatte arbeiderne sit ultimatum og opsa pladsene. Nogle dage senere gik imidlertid arbejdsgiveren med paa arbejderens fordringer, og opsigelsen blev tilbagekaldt.

*

I mai maaned kom forbundet op i den største konflikt, vi hidtil har haft her i landet, og hvori ogsaa medlemmer og afdelinger af andre forbund er blevet inddraget. Arbejdsgiverne har faaet anledning til at prøve sit universalmiddel — storlockouten. Disse store konflikter ved Borregaard, „Union“ og Embretfos griber paa en saadan maade ind i hinanden, at det vistnok er bedst at omtale den i sammenhæng.

Ved de ifjor gennem forbundet indledede forhandlinger og den derved opnaaede overenskomst fik arbeiderne ved Borregaard sin løn forhøiet med 14 pct. Men efterat overenskomster var indgaaet ved de fleste papir- og cellulosefabriker blev lønningerne ved Borregaard gjen- nengaaende lavere end ved cellulose- og papirfabrikerne i Buskerud. Ved „Union“ og Skotfos ligedan. Ved Skotfos fik en del af arbeiderne ifjor sin løn noget forhøiet, men paa høide med de andre papir- arbejderes løn har den aldrig været. Som følge af dette misforhold fik arbeiderne ved Borregaard og Skotfos forbundets og landsorganisa- tionens godkendelse til at opsige de gjældende overenskomster. Paa samme tid blev ogsaa godkjendt lønskrav for arbeiderne ved „Union“ brug, Skien, der tilhører samme firma som Skotfos. Ved Skotfos udløb overenskomsten 1. mai. Da arbeiderne anmodede om forhandling angaaende de opsatte tarifer for saavel „Union“ som Skotfos, tilsendte selskabet arbeiderne et ultimatum, hvori der vistnok bydes en del af arbeiderne en lønsforhøielse, men samtidig forlanges, at der i overens-

komsten indtages en bestemmelse saalydende: „Saalænge fabriken holder sig landets love efterrettelig, skal fagforeningen ikke kunne blande sig i fabriken dispositioner.“

En saadan bestemmelse var det umuligt at gaa med paa, selv om lønssatserne havde været antagelige. Da de saaledes ikke var muligt at bli enige, og de forhandlinger, der førtes med arbejdsgiverforeningen nærmest var at betragte som skinforhandlinger, blev arbeidernes pladse opsagt til 11te mai. Siden den tid har alt arbeide ved „Union“ og Skotfos hvilet.

I den sidste uge før arbeidsnedlæggelsen blev der fra amtmanden i Bratsberg og politimesteren i Skien gjort kraftige anstrængelser forat faa nye forhandlinger istand og derved muligvis undgaa en arbeidsstansning; men alle anstrængelser strandet paa arbejdsgiverforeningens holdning. Nogen underhandling for „Union“ og Skotfos vilde de organiserede arbeidere ikke vide noget af. Underhandlingerne skulde være fælles for „Union“, Borregaard m. fl. fabriker og udsættes til den 15de mai, altsaa 4 dage efter opsigelsesfristens udløb. Et af amtmanden og politimesteren stillet forslag om at udsætte med arbeidsnedlæggelsen ved „Union“ og Skotfos og gjenoptagelse af arbeidet ved Embretfos til forhandlinger var forsøgt, tiltraadtes af arbeiderne, ligesom ogsaa bedriftens ledere var stemt for samme, men det afvistes af arbejdsgiverforeningen, der overlogent svarede, at arbeidet gjerne kunde stanse, hvis arbeiderne saa ønsket. Samtidig tilbødes forhandling den 15de mai paa grundlag af en mindsteløn af 3 kroner for fuldt arbeidsdygtige mænd. Vedtagelsen af dette grundlag vilde være det samme som at reducere samtlige lønskrav med 25 øre for Skotfos og 50 øre for Borregaards vedkommende, hvorfor arbeidsmandsforbundets forretningsudvalg ikke fandt at kunne gaa med herpaa, men foreslog istedet at forhandlingerne førtes paa frit grundlag med adgang til at optage saavel arbeidernes som fabrikenes og eventuelt andre forslag, som maatte fremkomme.

Dette grundet arbejdsgiverne længe og vel paa. Noget forhandlingsmøde den 15. blev ikke af. Derimod havde arbejdsgiverforeningens centralstyre møde den dag for at drøfte forbundets forslag, som de da endelig ogsaa vedtog. Men først 3 dage senere modtog forbundet meddelelse herom.

Samme dag (den 11.) som arbeidet ved Skotfos og Union stansede, blev samtlige Arbeidsmandsforbundets medlemmer ved Borregaard opsagt. Begrundelsen var, at ikke enighed kunde opnaaes med sag- og tomtarbeiderne. Denne begrundelse var dog noget søgt, idet der ikke blev levnet tomtarbeiderne tid til at behandle sagen og gi sit standpunkt tilkjende, førend opsigelsen var oversendt forbundet. 5 dage senere blev jern- og metalarbeiderne, træarbeiderne, Hafslunds sulfitarbeidere og Opsnuds kubarbeidere opsagt. Medlemmer af flere forbund blev ogsaa inddraget i lockouten, idet alle arbeidere ved Borregaard og Hafslund blev opsagt. Saaledes ogsaa de uorganiserede. Denne omstændighed er vel mere end noget andet skikket til at vise arbeiderne veien til organisationen, idet man faar syn for sagen for,

at man ikke kan holde sig klar af konflikterne af den grund, at man er uorganiseret.

I Skien blev ogsaa konflikten paa samme maade udvidet, idet arbeiderne ved Klosterfossens anlæg og andre af Union & Co.s arbejdere, der ikke var opsagt af Arbeidsmandsforbundet, blev opsagt af firmaet.

Ved Embretsfos fabriker, der tilhører samme firma som Union og Skotfos, blev arbeiderne lockoutet 1. mai. Foreningen havde tidligere andraget om at faa fri fra kl. 2—11 aften, hvilket ogsaa blev dem indrommet paa betingelse af, at mindst $\frac{2}{3}$ af arbeiderne ønsket det. Der 30. april forlangte bestyrer Skjenneberg, at de arbejdere, der ønskede at være fri, skulde tegne sig paa lister, forat han kunde faa se, om det var $\frac{2}{3}$, som ønskede at være fri. Dette fandt arbeiderne unødvendigt, idet samtlige 240 mand stod i foreningen, og beslutningen om at være fri var vedtaget enstemmig, ligesom de ogsaa fandt, at det var en forbigaaelse af foreningen, med hvilken fabriken tidligere havde indgaaet overenskomst om løns- og arbejdsforhold. Arbejdet blev derfor stoppet kl. 2, undtagen i de kemiske afdelinger, hvor det vanskelig lar sig gjøre at faa stoppet for et kort tidsrum. Kl. 11 om aftenen mødte arbeiderne op forat begynde arbejdet, men fandt portene lukkede, og lensmanden var fremmødt forat hindre, at nogen kom ind i fabriken. Og ikke nok hermed, men ogsaa de, der arbejdede i de kemiske afdelinger, blev jaget hjem.

Den 26de mai — altsaa 2 dage før lockoutens ikrafttræden ved Borregaard — begyndte forhandlingerne, hvor man først behandlede tvistighederne ved Union og Skotfos, uden at enighed opnaaedes. Det samme blev ogsaa tilfældet for Borregaards vedkommende og forhandlingerne afsluttedes den 30. mai. Fabrikkerne var uvillige til at forhøje lønnen for almindeligt dagarbejde. De indrømmede kravets berettigelse, men af hensyn til konsekvenserne for de øvrige bedrifter inden arbejdsgiverforeningen modsatte de sig en forandring. Arbejdsgivernes forhandlere havde intet mandat til at anbefale noget udover det, som fabrikkerne selv tilbød sig at betale. Ved afstemning i foreningerne, der omfattedes af konflikterne, blev arbejdsgivernes tilbud med overvældende flertal forkastet. Dermed var fortsættelsen af konflikten besluttet, og arbejdsgivernes strixe holdning og uvillighed til indrømmelser hidførte en langvarig og vidtrækkende konflikt, hvis afslutning vi ikke faar anledning til at omtale i denne beretning. Den 10de juni var konflikterne gjenstand for behandling i stortinget ved en interpellation af Torgeir Vraa. Allerede før havde stortingspræsident Berner bebudet, at han vilde tilbyde sin mægling. Dette blev ogsaa gjort og blev tilbudet modtaget af saavel arbeidsmandsforbundet som arbejdsgiverforeningen. Stortingspræsident Gunnar Knudsen tilbød ligeledes sin mægling angaaende konflikten ved Union og Skotfos. Arbejdsgiverforeningen svarede imidlertid, at de kun kunde modtage mæglingen paa den betingelse, at den kom til at blive fælles for alle fabrikker, som da var inddraget i de store konflikter, hvorefter Knudsen svarede med at beklage, at hans tilbud ikke var modtaget, men at hans tid ikke tillod ham at deltage i mæglingen paa den af arbejdsgiverforenin-

gen foreslaede maade. Hvad Berners mægling angaar har den ogsaa trukket i langdrag, og vi ved fremdeles ikke, hvilken tid den kan komme istand eller hvilket resultat den kan bringe.

*

Ved siden af de fælles forhandlinger, der har været ført angaaende de store allerede udbrudte konflikter har forbundet i den sidste tid efter arbejdsgivernes paaskyndelse ogsaa paabegyndt forhandlinger angaaende sagbrugene og høvlerierne i Fredrikstad og ligeledes for samtlige træsliberier, der sorterer under organisationen. For de forskjellige foreninger, der henhører under disse grupper er i vinterens løb godkendt lønskrav og tarifer, men forhandlingerne er ikke naaet saa langt frem, at vi kan meddele noget angaaende resultatet. Resultatet af fællesforhandlingerne i jernindustrien er tidligere meddelt. Flere af forbundets afdelinger opnaaede derved for sine medlemmer 3 à 4 øres lønsforhøielse pr. time.

Jern- og metalarbejderforbundet.

Ved oprettelsen af den før omhandlede overenskomst i jernindustrien, der omfattede 66 verksteder med ca. 7000 jern- og metalarbejdere, hvoraf ca. 5000 medlemmer opnaaede en 3 à 4 øres lønsforhøielse pr. time foruden andre fordele, som blev fastsat i overenskomsten. Endel verksteder staar imidlertid udenom arbejdsgiverforeningen, og forudsætningen var, at den samme overenskomst med eller uden tillem্পninger ogsaa skulde gjenneføres ved disse verksteder. Ordningen ved flere af disse gik forholdsvis raskt, og skal vi i det efterfølgende gi en summarisk oversigt over de steder, hvor forholdet allerede er ordnet.

Ved *Moss verft- og dykkerkompani* stillede arbejderne i januar lønskrav. Nogen forhandling kunde imidlertid ikke opnaaes, hvorfor pladsene blev opsagt den 5te februar. Ved den forhandling, som da kom istand, opnaaedes 2 à 3 øres lønsforhøielse pr. time. Gjennemsnitlig 2,8 øre pr. time.

Ved *Hommelvik mek. verksted* forlangte arbejderne i slutningen af januar 3 øres lønsforhøielse pr. time for 7 af foreningens 11 medlemmer, at timelønnen garanteres ved akkordarbejde, 20 pct. tillæg for reisearbejde foruden reise godtgjørelse samt diæt. Efter endel forhandlinger enedes man om et tillæg af 2 øre for 5 mand, 10 pct. tillæg for reisearbejde samt timelønnen garanteret ved akkordarbejde. Et par mand skulde desuden ha høiere betaling, naar de sattes til andet arbejde end det vanlige. Desuden enedes man om, at der ikke skulde reises flere lønskrav i 1907.

De 2 her foran omhandlede krav var altsaa ordnede, før fællesoverenskomstens ikrafttræden.

Kristiansands mek. verksted. I februar fik en del af arbeiderne lønstillæg. Senere paa vaaren reistes paany lønskrav, hvorved en del af arbeiderne fik 2 øres tillæg. Den 2den mai blev overenskomsten undertegnet af verkstedet, hvorved de fleste fik yderligere 1 øres tillæg. Verkstedet blev sat i 2den mindsteløns gruppe. Arbeids-tiden var allerede før 57 timer og betaltes 50 pct. ogsaa for de 2 første overtimer. Dette forblev uforandret.

O. Mustad & søn, Lysaker. I marts blev lønnen for en søm-maskinopstiller nedslaaet fra 35 til 30 øre uden videre, hvorpaa manden gik sin vei. Forbundet søgte længe forgjæves at faa verkstedet til at ta afslaget tilbage og udbetale manden sit tilgodehavende. Tilslut maatte pladsene opsiges af samtlige de øvrige medlemmer, hvorpaa fabriken gik ind paa at gjenindta manden og betale ham 35 øre timen.

Gjøvik mek. verksted. Overenskomsten blev der gennemført i mai. Verkstedet kom i 1ste lønningsgruppe og lønsforhøielsen betaltes efter § 5 b, idet verkstedet før havde 60 timers ugentlig arbejdstid.

Vig & Vraalsen, Kristiania. Lønstarifen af ifjor var misligholdt, idet en del arbejdere ifølge sit arbejde skulde rykke op i en høiere mindstelønsklasse. Efter mange omsvøb blev dette ordnet, hvorved 8 mand erholdt gennemsnitlig 5,25 øre i lønsforhøielse.

Brødrene Christensens mek. verksted, Kr.a. Her blev overenskomsten undertegnet 22. april. 1ste lønningsgruppe og lønsforhøielse efter § 5 a. 1. april blev lagt til grund for lønsforhøielsen. En forbedring af betalingen for reisearbejde blev paa samme tid opnaaet.

Hasle brug, Kr.a. Overenskomsten undertegnet 22. april. 1ste lønningsgruppe og lønsforhøielse efter § 5 a. 15. april blev lagt til grund for lønsforhøielsen.

Progres verktøimaskinfabrik, Kr.a. Overenskomsten undertegnet 23. april. 1ste gruppe. Lønsforhøielse efter § 5 a. Samtlige medlemmer erholdt ifjor i september et lignende lønstillæg.

Hafslunds carbidfabrik ved Sarpsborg. I februar blev en overenskomst oprettet mellem fabriken og forbundet angaaende reparatøernes løns- og arbejdsforhold. Overenskomsten indeholder:

1. Mindsteløn for dreiere, smede og reparatører 40 øre pr. time.
2. Mindsteløn for hjælpearbejdere over 18 aar 35 øre.
3. Overtidsarbejde betales med $33\frac{1}{3}$ pct. og søn- og helligdagsarbejde med $62\frac{2}{3}$ pct.
4. Fri eftermiddag den 1. mai.
5. Lønsforhøielse til 6 reparatører, smede og dreiere. Lønnen 45 øre for 5 mand og 41 øre for 1 mand.

Kravene blev derved fuldt indrømmet undtagen for post 3, hvori der var forlangt 50 og 100 pct.

A. Gulowsen a/s mek. verksted, Kr.a. Overenskomsten undertegnet 25. april. 1ste lønningsgruppe. Lønsforhøielse efter § 5 a. For de 2 første overtimer betales som før 50 pct.

Haugesunds mek. verksted. Overenskomsten undertegnet 2. mai. Da arbeidstiden før var 59 timer, blev lønsforhøielsen efter § 5 b. 2den mindstelønsgruppe.

Møllerveiens mek. verksted, Haugesund. Overenskomsten undertegnet 2. mai. 2den lønningsgruppe. Arbeidstiden var tidligere 59 timer. Med hensyn til lønsforhøielse opnaaedes dog ikke mere end det, som svarer til tidsforkortelsen. Verkstedet var nemlig netop anlagt og lønningerne nok saa gode.

O. Jakobsens verksted, Kr.a. Overenskomsten undertegnet 23. april. 1ste gruppe og lønstillæg efter § 5 a. 1ste april blev lagt til grund.

H. A. Andersons metalvarefabrik, Kr.a. Overenskomsten undertegnedes 29. april. 1ste gruppe. Lønstillæg efter § 5 a. Da endel allerede havde erholdt lønstillæg tidligere iaar, blev det yderligere tillæg for disse bestemt til 2 ore.

S. H. Lundh & Co., Kr.a. Overenskomsten undertegnet 29. april, efterat pladsene var opsagt. Verkstedet stillede sig nemlig til en begyndelse helt afvisende. 1ste gruppe. Lønsforhøielse efter § 5 a. 1ste april som grundlag for lønsforhøielsen.

Framnæs mek. verksted, Sandefjord. Overenskomsten undertegnet 2. mai. 1ste gruppe. Lønstillæg efter § 5 a, dog saaledes at samtlige gutter ogsaa erholdt 3 ore. 1. april blev lagt til grund. Desuden indeholder kontrakten nogle mindre forandringer.

J. Olsens kobberslagerverksted, Kr.a. Der arbeider 5 mand, hvoraf 4 er medlemmer. Samtlige disse har erholdt henholdsvis 3, 3, 6 og 8 øres lønsforhøielse. Nogen kontrakt er ikke oprettet.

Krogs mek. verksted, Kr.a. Efter paakrav har arbeiderne erholdt lønsforhøielse efter § 5 a, men nogen kontrakt er ikke oprettet.

Tofte cellulosefabrik, Hurum. Der arbeider 22 reparatører, 6 gutter iberegnet. Af disse er kun 7 medlemmer af forbundet. De stillede i fællesskab krav om 5 ore pr. time i lønstillæg samt 1 ore pr. ton pr. produceret masse, 56½ time pr. uge (før 60) og 50 pct. for overtid. De opnaaede 1 pct. pr. ton masse, dog intet for gutterne. De øvrige krav blev afslaaet. Aarsagen var naturligvis, at dispen-

ten var bekjendt med organisationsforholdene. Heller ikke 1 øre pr. produceret masse blev betalt, og da indsaa nok ogsaa de uorganiserede, at sagen maatte tages paa en anden maade. De fleste gik ind i forbundet, og efter fornyet krav om 5 øres tillæg pr. time blev dette indrømmet. Ligeledes 50 pct. tillæg for overtid fra lørdag til mandag.

Liaacns mek. verksted, Aalesund. Samtlige medlemmer har erholdt lønstillæg af fra 2 til 6 øre pr. time. Videre har de opnaaet 100 pct. for natarbeide. Af den grund fandt man det ikke for tiden formaals-tjenligt at gennemføre overenskomsten. Arbeidstiden er 60 timer.

Chr. a jernseng- og jernwarefabrik. Overenskomsten undertegnedes 14. mai. 1ste gruppe. Lønstillæg efter § 5 a. 1. april blev lagt til grund.

Rødfyldgades metalstøberi, Kr. a. Verkstedet har erklæret sig villig til at betale efter overenskomsten, og lønstillæg er git, men nogen kontrakt er endnu ikke oprettet.

Westad armaturfabrik, Modum. Her er opnaaet arbeidstidens forkortelse fra 60 til 57 timer samt i lønstillæg 2 øre indtil og med 20 øre og 3 øre for de øvrige. Mindsteløn efter 1ste gruppe. Overenskomst ikke oprettet.

Blikkenslagerne i Bergen gennemførte i 1905 lønstarif, hvis vigtigste bestemmelser var 57 timers arbeidstid, 25 pct. for de 2 første overtimer og derefter 50 pct., 36 øres mindsteløn for dem, som har været svende i mindst 2 aar. Mindsteløn de 2 første svendeaar 27 øre.

Denne overenskomst blev af svendene opsagt til udløb 1. april. Forhandlinger blev derpaa indledet og resulterede i en adskillig forbedret overenskomst. Den garanterede mindsteløn 40 øre pr. time. Undtagelse for nyudlærte, der kan arbeide for en mindsteløn af 30 øre pr. time. Dette gjælder 1 aar fra læretidens udløb, hvorefter lønnen blir 34 øre pr. time, og kan denne mindsteløn da gjælde 2 aar, saaledes at efter 3 aars svendeskab blir lønnen 40 øre pr. time.

Desuden opnaaedes forbedring af overtidsbetalingen, ligesom gjen-sidighedsbestemmelserne blev gjort mere betryggende for svendene. Overenskomsten gjælder i 2 aar.

Dahle brug, Kristiansund N. Arbeidstiden, der før var 60 timer, er blevet forkortet til 57 timer, samtidig som de fleste voksne arbeidere fik et tillæg af 4 øre pr. time; nogle yngre samt alle gutter fik 3 øre i tillæg — arbeidstidens forkortelse iberegnet. Dette svarer omtrent til overenskomstens § 5 b, men nogen overenskomst blev ikke oprettet.

Smed Jørnens verksted, Tønsberg. Arbeidstiden var her tidligere 60 timer i ugen, hvorfor blev fremsat krav om forkortelse af arbeidstiden og tillæg efter § 5 b. Verkstedet negtet at gaa med herpaa.

Det kunde gaa med paa overenskomsten, men ikke lønstillægget. Pladsene blev derfor opsagt 10. mai til udløb 25. Den 25. havde mesteren kommet paa andre tanker og underskrev overenskomsten, hvorfor arbeidet blev fortsat. Verkstedet kom i 2den gruppe.

Erik Ruuds smedeverksted, Kr.a. Overenskomsten blev undertegnet 22. mai, hvorefter arbejdstiden blev forkortet fra 60 til 57 timer og lønstillæg givet efter § 5 b. 1ste mindstelønsgruppe.

Glommens mek. verksted, Fredrikstad. Overenskomsten undertegnet 29. mai. 1ste gruppe. Lønstillæg efter § 5 a og lønningerne 1. mai lagt til grund. Ifjor høst erholdt forbundets medlemmer her et lignende tillæg i lønnen. Arbejdstiden var ogsaa tidligere 57 timer.

Fevigs jernskibsbyggeri. Overenskomsten blev undertegnet 1. juni efter mange forhandlinger og adskillig korrespondance. 1ste gruppe. Lønstillæg efter § 5 a, idet arbejdstiden ogsaa før var 57 timer. Lønningerne 1. april lagt til grund.

Hermansens hesteskosmie, Magnor. Ved denne arbejder 11 mand, der alle er medlemmer, og er arbeidet kun akkord. Smedene havde tidligere 21 øre pr. gang sko, men forlangte 25 øre. De opnaaede 24 øre, nemlig 23 øre straks og 24 øre fra 1. oktober iaar. Fortjenesten blir alligevel ikke stor. Efter den gamle pris tjente arbejderne 27 øre timen, men efter de nye vil de tjene ca. 31 øre timen.

Hesteskofabriken, Magnor, er en fabrik, der eies af Geijer & co., Kr.a. Fortjenesten for sveisere har efter de gamle akkordpriser været kun 25 øre timen. Ved forhandling er ivaar opnaaet ca. 20 pct. tillæg til akkordpriserne, ligesom fyrbøderen, der før havde 25 øre timen, har faaet 30 øre.

Erik Eriksens maskinverksted, Trondhjem. Overenskomsten blev undertegnet 1. juni, 2den gruppe. Lønstillæg efter § 5 b, da arbejdstiden tidligere var 60 timer.

Tallaksens mek. verksted, Kristiansand S. Overenskomsten undertegnet 5. juni. 2den gruppe. Lønstillæg efter § 5 b, da arbejdstiden tidligere var 60 timer. For overtid 50 pct. tillæg.

Sulitjelma gruber. Forbundet har her faaet en liden afdeling af reparatører m. v. Disse fremsatte ivaar krav om 5 øres tillæg for samtlige pr. time, 8 timers skift for maskinisterne samt afskaffelse af akkord for de 3 støbere mod en timeløn af henholdsvis 50, 40 og 25 øre. Kravene indrømmedes.

Porsgrunds mek. verksted. Arbejdstiden, der før var 60 timer, er i løbet af ifjor høst og til nytaar forkortet til 57 timer. De som havde mellem 20 og 30 øre fik 1 øres forhøielse og de, der havde over 30

øre timen fik 2 øres forhøielse. I mars blev lønnen efter paakrav derom forhøiet med 2 øre paa nogle undtagelser nær. Senere er krav fremsat om overenskomstens gennemførelse, men er enighed herom ikke opnaaet endnu.

Ved *Norsk motorfabrik, Bergen*, er overenskomst gennemført.

Isidor Nielsens verksted, Trondhjem. Overenskomsten blev undertegnet 6te juni, men traadte i kraft 1ste juni. Gruppe 2. Lønsforhøielse efter § 5 b, idet arbejdstiden samtidig blev forkortet fra 60 til 57 timer.

A/S Thor motorfabrik er et nyt verksted, der en tid har været drevet i Kristiania, men flytter nu til Vallø ved Tønsberg. Overenskomst blev undertegnet 17de juni. Gruppe 2. Lønsforhøielse efter § 5 a, dog saaledes, at 1ste juni lægges til grund og at tillægget regnes tilbage til den dato.

A. Hansens metalvarefabrik, Kristiania. Pladsene var her opsagt, men sidste dag af opsigelsesfristen gik hr. Hansen med paa overenskomsten, der traadte i kraft 6te juni. 1ste gruppe. Lønstillæg efter § 5 b og forkortelse af arbejdstiden fra 60 til 27 timer.

Kristiania spigerverk er medlem af arbejdsgiverforeningen, men fandt ikke overenskomsten antagelig, hvorfor verket ikke kom med. Forbundet har medlemmer ved 3 afdelinger, nemlig verkstedet, naglefabriken og traadtrækkeriet. Arbejdsforholdene er noget forskellige, idet der i flere afdelinger arbejdes med stadigt nat- og dagskift. Der blev derfor indsendt særskilt krav for verkstedet og særskilt for naglefabriken, mens traadtrækkerne intet krav stillet, idet de ifjor fik lønnen reguleret. Pladsene blev opsagt til udløb 15de juni. Et par dage før blev afholdt et forhandlingsmøde i arbejdsgiverforeningen, der resulterede i at fabriken for verkstedets vedkommende gik med paa overenskomsten undtagen for spørgsmaalet om arbejdstid, idet den blev uforandret 60 timer af hensyn til dobbeltskifte. Lønstillæg efter § 5 a. Da naglefabriken endnu ikke var kommet i normal drift, indskrænkede man sig der til lønstillæg efter § 5 a, men iøvrigt ingen overenskomst. Der skulde dog ikke stilles nyt lønskrav i løbet af 1 aar. Forhandlingerne fandt sted 14de juni og lønstillægget givet fra 16de juni.

Rørlæggerne i Trondhjem. Efter langvarige forhandlinger lykkedes det endelig at faa istand lønstarif, der undertegnedes 13de juni.

Ved *Fredrikstad edikkesyrefabrik* nedlagde kobberslagerne arbejdet i slutningen af mai, da fabriken ikke vilde give et lidet lønstillæg i forbindelse med arbejdstidens forkortelse. Fabriken har forsøgt at faa sit arbejde udført ved andre mekaniske verksteder, uden at dette har lykkedes. Konflikten paagaar fremdeles.

De verksteder, som staar udenfor arbejdsgiverforeningen, og hvor kravene hidtil er ordnet, udgjør ialt 54 verksteder med 1981 arbejdere, hvoraf 1340 medlemmer. Samtlige disse har faaet sine løns- og arbejdsforholde forbedret iaar. Ved siden heraf kommer altsaa de i arbejdsgiverforeningen staaende 66 verksteder, som den almindelige overenskomst omfatter. Det vil heraf skjønnes, at det er storartede resultater forbundet i det forløbne halvaar har bragt sine medlemmer. Enkelte krav staar endnu igjen som uløste, men de tyngste tag er allerede taget, saaledes at disse antagelig i en nær fremtid vil være ordnede.

Norsk centralforening for bogtrykkere.

I september 1906 søgte og erholdt forbundet sekretariatets godkendelse til at opsigte de bestaaende tarifer efterhvert som de udløb til opsigelse. For Kristianias vedkommende maatte tarifen opsiges 30de november med udløb 28de februar 1907. Tariferne i Bergen, Trondhjem, Stavanger og Kristiansand var løbende med fra 14 dage til 3 maaneders opsigelse og kunde opsiges naarsomhelst. For de øvrige byers vedkommende udløber tarifen først den 1ste oktober.

Forudsætningen for opsigelsen var, at der foruden indførelse af visse forbedringer i de nu bestaaende tarifer ogsaa skulde indføres visse grundbestemmelser for derved at bane sig vei for maalet — gennemførelse af en normaltarif for det hele land.

De opstillede hovedkrav var følgende:

1. Forhøielse af mindstelønnen samt forhøielse for stykarbejde.
2. Lønnen éns for kvindelige som mandlige udlærte arbejdere. Undtagelse herfra skulde kun ske for de sætterskers vedkommende, der allerede ved tarifens ikrafttræden var indtraadt i faget.
3. Indførelse af lærlingskala.
4. Indførelse af specialtarif for maskinsættere, indeholdende bestemmelse om mindstelønnens størrelse, ordning af arbejdstiden, ordning af læretiden og bestemmelse om, at kun udlærte haandsættere kan antages ved maskinerne.
5. Krav om at kun udlærte trykkere ansættes ved rotationsmaskinerne.

Imidlertid dannede bogtrykkerne sin landsforening, og forbundet kom efterhvert til den bestemmelse med hensyn til taktiken, at det vilde være heldigt at foretage tarifrevisionen samtidig for byerne Kristiania, Bergen, Trondhjem og Stavanger.

I februar førtes forhandlinger angaaende tarifen i de 4 byer, og da enighed ikke opnaaedes, blev pladsene opsagt til udløb samtidig med tarifen, nemlig 28. februar. Imidlertid fortsattes forhandlingerne. For Stavanger og Bergen opnaaedes først enighed, medens for Kristiania og Trondhjem enighed opnaaedes saaatsige i sidste øieblik — altsaa lige før opsigelsesfristens udløb.

I *Kristiansand* har før ingen tarif i faget været gennemført. Efterat nu tarifbevægelsen lykkeligt og vel var tilendebragt i de 4 største byer kom turen ogsaa til Kristiansand. Forhandlingerne paabegyndtes

21. mars. Den 23. blev pladsene opsagt, medens en række forhandlingsmøder holdtes under opsigelsesfristen. Den 3die april var de to forhandlingskomitéer kommet til enighed om en tarif og blev samme i medlemsmøde 4. april enstemmig vedtaget.

I *Kristiansund* oversendte afdelingen forslag til ny tarif den 29de april. Tarifen indeholdt de samme grundprinciper som i de før nævnte byer. Den 8de mai opnaaedes enighed om tarif, der blev undertegnet af stedets samtlige bogtrykkere.

Alle de vedtagne nye tarifer gjælder til 31. december 1912.

Hovedpunkterne i de vedtagne tarifer er:

Kristiania.

Ordinær arbeidstid 9 timer. 2 timer middag. Ved sammenhængende arbeidstid $\frac{1}{4}$ times frokostpause.

Mindsteløn for mandlige og kvindelige sættere og trykkere og stereotypører kr. 25 pr. uge. Fra 1910 kr. 26. *Overarbeide* fra den ordinære arbeidstids slutning til kl. 12 50 pct., efter kl. 12 100 pct. Paa søn- og helligdage samt aftener før henholdsvis 100 og 150 pct. For *rotationstrykkere* er mindstelønnen 32 kr. Ved natarbeide 40. For *sættersker*, der er indtraadt i faget før 1. januar 1908 og har arbejdet i faget 5 aar, er mindstelønnen ved bogtrykkerier 16 kr., ved dagsaviser 18 kr. Fra 1910 henholdsvis 17 og 19. — *Natarbeide* (7 timers arbeidstid) 34 kr. Fra 1910 35.

Læretid for de kvinder, som herefter gaar ind i faget.

For *styksætternes* vedkommende forhøiedes prisen pr. 1000 bogstaver med 2 øre (petit og korpus fraktur 41 øre, antikva 42). For aviser 2 øre mere pr. 1000. Fra 1910 1 øre mere. *Timearbeide* betales i forhold til sætterens gennemsnitsfortjeneste paa ordinær arbeidstid.

Spørsmaalet *lærlingeskala* løstes paa den maade, at principet anerkjendtes, idet en lærlingeskala, der i det væsentligste var i overensstemmelse med den af typograferne foreslaaede, vedtoges af bogtrykkerforeningen med ret og pligt for typografernes organisation til at medvirke ved dens overholdelse — uden at den dog fastsloges i tarifen.

For *paalæggerskerne* opnaaedes en mindsteløn af efter 1 aar 11 kr. og efter 2 aar 12 kr. ved hurtigpresser og efter 1 aar 9 og 2 aar 10 kr. ved digeltrykpresser. (For disse arbeidere har der hidtil ikke eksisteret mindstelønsbestemmelser.)

Maskinsættertariifen blev henskudt til en speciel kommission, bestaaende af maskinsættere og maskineiere, der skulde sammentræde til forhandling om dette spørgsmål senere.

Bergen.

Ordinær arbeidstid 9 timer, $1\frac{1}{2}$ time middag. *Overarbeide* 33 $\frac{1}{2}$ pct. indtil 3 timer fra den ordinære arbeidstids slutning, herfra og til kl. 12 50 pct., efter kl. 12 100 pct.

Mindstelønnen for mandlige og kvindelige sættere og trykkere 26 kr. (Kvindelige sættere findes ikke for tiden i Bergen.)

For *styksættere* er prisen pr. 1000 bogstaver (petit og korpus) 41 og 42 øre. For aviser 1 øre mere. For spaltesats tillægges 1 øre pr. 1000. *Timearbeide* betales efter vedkommende sætters gennemsnitsfortjeneste, dog ikke mindre end mindsteløn.

Som *maskinsættere* ansættes fortrinsvis udlærte arbejdere. Læretiden er 8 uger. Mindstelønnen er 36 kr. pr. uge, natarbeide 42 kr. Arbeidstiden for maskinsættere er 8 timer.

For *rotationstrykkere*, hvortil kun udlærte trykkere antages, er mindstelønnen 30 kr., ved natarbeide 40 kr.

For *paalæggersker* er opstillet følgende mindstelønsskala: Efter 1 aars forløb 8 kr. pr. uge og derefter 1 kr. i tillæg pr. aar indtil 12 kr.

Spørsmaalet *lærlingskala* er ordnet paa samme maade som i Kristiania.

Trondhjem.

Ordinær arbeidstid 9 timer. 1½ time middag. *Overarbeide* før kl. 12 aften 50 pct. tillæg, efter 12 100 pct.

Mindstelønnen for mandlige og kvindelige sættere og trykkere er 24 kr. Fra 1910 1 kr. mere. For sættersker, der er indtraadt i faget før 1. juli 1907 og har arbeidet i faget 4 aar, er mindstelønnen 16 kr. *Stykberegning*: Fraktur 40 øre, antikva 41. *Aviser* 1 øre mere. *Timearbeide* (som for Bergen).

For *maskinsættere* er mindstelønnen 30 kr. pr. uge, der stiger med 1 kr. for hvert aar indtil 34 kr. 1912. Som maskinsættere maa kun antages udlærte typografer.

For *rotationstrykkere* er mindstelønnen 28 kr.

Paalæggersker erholdt en mindsteløn af 8 kr. efter 2 aars arbeide i faget. Derefter de paafølgende aar 10 og 12 kr.

Lærlingskalaen er gennemført paa samme maade som i Kristiania og Bergen.

Stavanger.

Ordinær arbeidstid 9 timer. 1½ time middag. *Mindsteløn* for mandlige og kvindelige sættere og trykkere 23 kr. *Stykberegning* 38 øre pr. 1000. *Aviser* 2 øre mere. *Timearbeide* (som for Bergen).

Som *maskinsættere* kan kun antages udlærte haandsættere. Mindsteløn 32 kr. Arbeidstid 8 timer.

Mindsteløn for *rotationstrykkere* 28 kr.

Paalæggersker. Læretid 1½ aar med løn de første 6 mdr. 4 kr., de næste 6 kr., de sidste 8 kr., derefter mindsteløn 10 kr.

Lærlingskala indført i tarifen.

Halv fridag 1. mai. 8 dages sommerferie.

Kristiansand.

Ordinær arbeidstid 8 timer. 1½ time middag.

Mindsteløn for mandlige og kvindelige sættere og trykkere 22 kr. *Stykberegning* 38 øre pr. 1000. *Aviser* 2 øre mere. *Timearbeide* (som for Bergen).

Som *maskinsættere* ansættes kun udlærte haandsættere. Mindsteløn 32 kr.

Mindsteløn for *rotationstrykkere* 27 kr.

Paalæggersker. Efter 1 aar 6 kr., efter 2 aar 8 kr., efter 3 aar 9 kr., derefter mindsteløn 10 kr.

Læringskala indført i tarifen.

Kristiansund.

Ordinær arbeidstid 8 timer. 1½ time middag.

Mindsteløn for mandlige og kvindelige sættere og trykkere 20 kr. Fra 1. oktober 1909 21 kr. Stykberegning 38 ore pr. 1000. For aviser 2 øre mer pr. 1000. Timearbeide (som for Bergen).

Som *maskinsættere* kan kun antages udlærte haandsættere. Mindsteløn 33 kr.

Mindsteløn for *rotationstrykkere* 30 kr.

Mindsteløn for *paalæggersker* efter 1 aars arbeide i faget 6 kr. og efter 2 aar 8 kr.

Læringskala indført i tarifen.

Ved tarifbevægelsens resultat i de 6 forannævnte byer har over 1300 af forbundets medlemmer faaet løns- og arbeidsforhold reguleret. De gjenværende afdelinger er for det meste smaa, men forudsætningen er efter hvert at gennemføre tarifer ogsaa for disse.

Konflikt i „Morgenposten“. Allerede under tarifrevisionen i Kristiania blev der fra „Morgenpostens“ trykkeri gjort ihærdige forsøg paa at erholde uorganiseret arbejdskraft. Efterpaa drev trykkeriet i længere tid med et betydeligt større personale end det havde brug for. Man ventede derfor at det skulde komme til at gaa paa den maade at de organiserede lidt efter hvert fik sin afsked. Den 5. april blev en af foreningens medlemmer, der havde arbeidet 9 aar i trykkeriet, opsagt uden nogen foranledning fra vedkommendes side. Foreningen ansaa opsigelsen for angreb paa organisationsretten og brud paa indgaaet aftale og overenskomst og besluttede at samtlige medlemmer i „Morgenposten“ skulde opsiges sine pladse med lovligt varsel. Dette blev ogsaa tiltraadt af forbundsstyret og sekretariatet, hvorefter trykkeriet blev blokeret og en ivrig agitation mod bladet „Morgenposten“ blev iværksat. I begyndelsen af juli afholdtes en række forhandlingsmøder mellem Norsk arbejdsgiverforening og Norsk centralforening for bogtrykkere og tilslut opnaedes enighed om antagelige vilkaar for blokadens hævelse. Ved den opnaaede overenskomst har „Morgenposten“ forpligtet sig til at anerkjende ancienniteten ved eventuelle opsigelser, ligesom der blev opnaaet enighed om gjenindtagelse af de, der havde opsagt sine pladse.

Bladet „*Glommen*“ i Sarpsborg har i længere tid været blokeret. Bladet gik ivinter over til ny eier og i slutningen af juni lykkedes det at komme til en ordning saaledes, at blokaden blev hævet. Tarif blev

undertegnet og nyt personale vil bli engageret. Blokaden endte saaledes med fullstendig seir for organisationen.

Konflikten i „*Landsbladet*“ er ligeledes ordnet, idet det omtvistede maskinsætterspørsmål afgjordes saaledes, at „*Landsbladet*“ opsigde den daværende maskinsætter og antog en maskinsætter paa de for disse almindelig gjældende vilkaar.

Træarbeiderforbundet.

Ved den før omhandlede fællesoverenskomst i jernindustrien fik ialt ca. 500 af forbundets medlemmer sine løns- og arbejdsvilkaar forbedret, saaledes træarbejderne ved de mek. verksteder i Trondhjem, skibs- og modelsnedkerne i Bergen, skibstømmermændene i Kristiania og Bergen og forøvrigt endel medlemmer i Stavanger, Fredriksstad, Aalesund og Strømmen.

I *Aalesund* blev tømrer- og bygningsnedkernes tarif af mestrene opsagt til udløb 1ste mai. Foreningen lod udarbejde ny tarif med en mindstelønssats af 48 øre og forsøgte forhandling med mestergruppen. Det viste sig imidlertid vanskeligt at komme til forhandling med mestergruppen, hvorfor godkendelse blev givet til pladsenes opsigelse. Ved forhandling, som blev optaget i slutningen af april, endes de 2 foreninger om oprettelse af ny overenskomst, der traadte ikraft 1ste mai og gjælder til 1ste mai 1909 med 6 maaneders forudgaaende opsigelse. Overenskomsten fastsætter en mindsteløn af 45 øre pr. time, arbejdstid 54 timer i ugen, 25 pct. tillæg for overtidsarbejde og 50 pct. tillæg for nat- og helligdagsarbejde. Mestre med indtil 3 svende tillades kun at benytte 1 læregut og siden 1 læregut for hver paabegyndt 3 svende. Desuden bestemmelser om akkordarbejde og regler for afgjørelse af tvistemaal.

I den gamle overenskomst var 2 lønssatser: 40 og 50 øre.

Tømrer- og bygningsnedkernes forening i Drammen forelagde i marts for mestrene en af sekretariatet tidligere godkendt tarif. — Mestrene erklærede, at naar de fik dannet sin forening skulde forhandling komme istand. Imidlertid blev sagen trukket i langdrag af mestrene, men efter en arbejdsstansning af 3 uger i mai blev overenskomst oprettet.

I Stavanger oprettedes i juni efter forhandling mellem tømrerne og mestrene i faget kontrakt, hvorved arbejderne opnaaede 10 øres forhoielse pr. time, saaledes at timelønnen nu er 45 øre. Videre opnaaedes fastsættelse af 9 timers arbejdsdag (1 times forkortelse) og afskaffelse af akkordarbeidet.

Bygningsnedkerne, der tilhører samme forening, og hvis tarif ogsaa var opsagt, opnaaede paa samme tid en mindsteløn af 33 øre pr. time foruden de øvrige fordele, som af tømrerne opnaaet.

De gjældende tarifer ved *Nøstet* og *Drammens trævarefabriker* blev af arbejderne opsagt til udløb 1. juni i den hensigt at opnaa en del forhoielse i de forholdsvis lave lønninger. Da forhandlingerne trak

i langdrag, blev pladsene opsagt til udlob samtidig med tarifen. Ved Nostet opnaaedes enighed for opsigelsesfristens udlob og efter nogle dages arbejdsstans ogsaa ved Drammens trævarefabrik enighed om ny tarif. Ved Drammens trævarefabrik blev arbeidet igjen nedlagt 25. juni, da fabrikkens disponent ikke vilde overholde den nye tarif. Efter nogle dages arbejdsstans blev sagen ordnet og arbeidet igjen optaget. Mindsteløn 40 ore, 15 pct. tillæg til akkordpriserne og 5 øres tillæg pr. time for maskinsnedkerne.

Den i beretningen for 1906 omhandlede streik blandt *tøndebedkerne i Stavanger* paagik helt til 29. juni, da understøttelsen fra landsorganisationen blev hævet. De understøttedes antal var lidt efter lidt gaaet ned, saaledes at den sidste understøttelse gjaldt 3 mand; men nogen ordning af konflikten er ikke truffen, da mestrene fremdeles neqter overenskomst med organisationen.

Tomrerne i Kristiania. I april foretog mestrene ved byggearbeidet Frognerudstillingen lockout mod tomrerforeningens medlemmer, og istedetfor at gaa den vei, som overenskomsten anviste angaaende afgjørelse af tvistemaal vedrorende tarifen, erklærede mestrene den hele overenskomst sat ud af kraft. Nogen forhandling lykkedes det ikke at komme til med mesterforeningen, og forbundet androg derfor om at gaa til arbejdsnedlæggelse over det hele for derigjennem at fremtvinge en ny overenskomst.

Sekretariatet fandt ved behandlingen af sagen, at der var en del uklarhed angaaende grundlaget for konflikten, hvorfor man tilskrev tommermestrenes forening med forslag om tvistens prøvelse ved forligsraad. Det svar man erholdt herpaa efter en tids forløb var, at foreningen henholdt sig til den engang fattede beslutning at hverken gaa med paa forhandling eller forligsmægling, for arbeidet paa Frogner igjen var optaget. Da det saaledes viste sig ugjærligt at komme til nogen ordning mestrene, blev tilslut givet godkjendelse til pladsenes opsigelse over det hele, og arbejdsstansning indtraadte 8. juni. Konflikten paagaar.

Formerforbundet.

Forbundets medlemmer ved de mek. verksteder, der tilhører arbejdsgiverforeningen, fik ved oprettelsen af fællesoverenskomsten i jernindustrien sine løns- og arbejdsforhold ordnede.

Overenskomsten med eller uden forandringer er siden gennemført ved følgende støberier, der staar udenom arbejdsgiverforeningen:

Voldens	støberi,	Søndmøre.
Hommelvik	—	
Baklandets	—	i Trondhjem.
Gjøviks	—	
Sandefjords	—	
Glommens	—	Fredrikstad.
Nabbetorps	—	
Hasle	—	Kristiania.
Jakobsons	—	—

Enkelte mindre støberier er endnu igjen, men det overveiende antal af forbundets medlemmer omfattes af de i halvaaret indgaaede overenskomster.

Murerforbundet.

Murerne i Fredrikshald gjennomførte i vaar ved forhandling kontrakt i faget. Før har ingen saadan været istandbragt. Kontrakten garanterer 55 øre timen, tillæggsbetaling for overtids- og udenbyes arbeide, lærlingeregulativ og forpligtelse til kun at benytte organiserede arbeidere. Lønningerne har før varieret fra kr. 3,50 til kr. 5,00 pr. dag. Kontrakten gjælder til 1. april 1909.

I *Drammen* blev arbeidet efter forudgaaende opsigelse nedlagt den 6. april og forhandlingerne afbrudt paa grund af at mestrene stillet *forhaandsbetingelser* forat fortsætte disse. Efter en uges arbeidsstans tilbød mestrene igjen forhandling, og i løbet af 2den streikeuge opnaaedes enighed om kontrakt, væsentlig i overensstemmelse med arbeidernes krav. Kontrakten indeholder bestemmelse om 55 øre timen (5 øres lønsforhøielse), ordnet lærlingevæsen, procenter for overtid, kun benyttelse af organiserede folk m. m. Kontrakten gjælder i 2 aar.

Arbeidet blev imidlertid ikke gjenoptaget før 10. mai, idet murerarbeidernes krav, som blev indleveret samtidig med murerne, ikke før blev ordnet.

I *Skien* opsigde afdelingen kontrakten til udløb 1. mai. Det gik længe smaat med forhandlingerne, men i sidste øieblik blev dog kontrakt oprettet uden *arbeidsnedleggelse*. Kontrakten indeholder adskillige forbedringer sammenlignet med den gamle. Timelønnen forhøiedes fra 50 til 60 øre, der er medtaget regler for overtids- og udenbyes arbeide, lærlingeregulativ, kun benyttelse af organiserede murere osv.

Blokaden overfor bygmester Sigurdsen er hævet, da han nu har underskrevet kontrakten. I forbindelse med kontrakten blev der med Sigurdsen truffet en ordning angaaende de 4 bekjendte blokadebrydere, men da det kom til stykket, vilde de ikke underordne sig betingelserne, men forlangte at Sigurdsen skulde betale mulkten for dem. Dette vilde han ikke gaa ind paa, hvorfor de fremdeles staar udenfor organisationen.

Notodden. Ifjor sommer gennemførtes her 60 øre timen, men da vinteren kom, benyttede mestrene den gamle fremgangsmaade at slaa timelønnen ned med 5 øre. Ivaar stilledes krav om 60 øre igjen, hvilket indrømmedes. I mai fremsattes krav om oprettelse af kontrakt paa 65 øre timen. Lønkravet gennemførtes i juni, men kontraktspørsmålet er ikke helt iorden endnu.

Odda. Ved det store byganlæg i Odda blev i tilslutning til forbundet oprettet en afdeling. Ved arbeidets begyndelse var timelønnen 55 øre, hvilket efter krav fra foreningen blev forhøiet til 60 øre timen

og frit hus. Dette fandt arbeiderne sig vel tjent med, da der paa stedet var vanskelig om hus.

Haugesund. Samtidig med afdelingens tilslutning til forbundet blev oprettet kontrakt med mestrene paa stedet. Kontrakten fastsætter en mindsteløn af 45 øre timen, 50 pct. tillæg for nat- og 100 pct. for søn- og helligdagsarbejde. En mester maa kun have 1 læregut og kun benytte organiserede murere, ligesom svendene kun maa arbejde for organiserede mestre. Kontrakten gjælder til 1. april 1908.

Larvik. Forhandling om kontrakt blev af afdelingen paa vaarparten indledet, og enighed opnaaedes med mestrene undtagen 1, der nægtede at gaa med paa kontrakten. Efter 3 dages arbejdsstans gik dog ogsaa denne med paa overenskomsten, der gjælder til 1. mai 1908 og videre 1 aar ad gangen, hvis den ikke er opsagt 3 maaneder i forveien. Kontrakten garanterer 55 øre timen, benyttelse af kun organiserede murere og ordning af forskellige fagspørsaal.

Bergen. Kontrakten blev af arbeiderne opsagt til udløb 1. juli. I længere tid førtes forhandling om oprettelse af en ny; men var der især 3 punkter, hvorom der ikke opnaaedes enighed. Tilslut fremsatte afdelingen følgende tilbud som det sidste, den kunde gaa til:

For nyudlærte gjælder undtagelsesbestemmelsen 1 aar som før. I landdistrikterne skal svendene fremdeles have frie hænder til paa egen haand at tage arbejde, dog skal de ikke konkurrere med mestrene om industrianlæg og villabygning. Kontrakten gjælder til 1911.

Disse forslag gik tilslut mestrene med paa, og kontrakten blev fornyet. I kontrakten var forøvrigt opnaaet enighed om, at timelønnen forhoies til 60 øre fra 1. januar 1908 (nu 55), og at tillægget for overtids- og udenbys arbejde stiger i forhold hertil. Forøvrigt forbedring af flere punkter i kontrakten.

Kristiania. Her har ingen kontrakt været i faget, og forarsaget ved den voldsomme nedgangsperiode, der i særlig grad rammede bygningsskifterne, har arbejdsforhold og lønninger været yderst daarlige. Arbejdsforholdene har nu bedret sig noget, og foreningen bestemte sig derfor for en lønsbevægelse.

Efter langvarige forhandlinger, hvorunder mestrene flere gange viste en mærkelig optræden, enedes man tilslut om en overenskomst gjældende til 1. mai 1908 og videre 1 aar ad gangen, hvis den ikke inden den tid er opsagt med 3 maaneders varsel.

Kontrakten garanterer dygtige murere 60 øre pr. time. Tillæg for overtidsarbejde de 3 første timer 25 pct, natarbejde 50 pct. og søn- og helligdagsarbejde 100 pct. Angaaende lærlingevæsenet er fastsat bestemt ordning; saaledes kan ingen mester ha mere end 2 læregutter ad gangen og for disse garantere en forsvarlig uddannelse. I tilfælde akkord er denne altid fælles og den gjældende timeløn garanteret.

Sandefjord. Kontrakten var opsagt til 1. april, og stillede svendene forlangende om, at timelønnen forhøiedes til 60 øre og forkortelse af arbeidstiden til 56 timer. Efter nogen forhandling gik mestrene med paa kravet.

Sarpsborg. Kontrakten opsagt til 1. april. Efter nogen forhandling gik mestrene med paa murernes krav med nogle ændringer. Den nye kontrakt bestemmer 60 øre timen — altsaa 10 øres forhøielse og forøvrigt en bedre udformning af flere af de gamle paragrafer.

Kristiansand. Her erklærede mestrene lockout 1ste mars. Aarsagen var, at en yngre mester havde faaet et større nybygningsarbejde udenfor byen. I overensstemmelse med den praksis som tidligere har været befulgt overfor tilreisende eller nye mestre, henvendte svendene sig til vedkommende med anmodning om at underskrive kontrakten, noget han beredvillig efterkom. Kontrakten forpligtet underskriverne til at være medlemmer af mesterforeningen. En tid efter meddelte mestrene, at denne nye mesters navn ikke maatte staa paa kontrakten, da de ikke vilde ha ham i mesterforeningen. Det kom til forhandlinger, hvorunder mestrene oplyste, at de nu havde fattet den beslutning, at de ikke vilde optage nogen som mester, der ikke havde havt svendebrev i 3 aar.

Da svendene oplyste, at denne beslutning stred mod kontraktens forudsætninger og at de derfor ikke kunde bøie sig for den, strøg mestrene sine navne af kontrakten og opsagde arbeiderne paa 14 dage. Der forsøgtes forhandling fra forbundet, men uden resultat. Mestrene vilde ikke indrømme noget, men forlangte ubetinget underkastelse.

Svendene udarbeidede saa en ny kontrakt, der forelagdes og blev underskrevet af 3 mestre. Denne kontrakt hjemler 5 øres lønsforhøielse og en del andre forbedringer fra den gamle kontrakt. 3 mestre holdes fremdeles blokerede.

Forbundet har forøvrigt været inddraget i 2 andre lockouter, nemlig murer- og murerarbejderlockouten i Trondhjem, hvilket tidligere er omtalt under arbejdsmandsforbundet, og nu sidst i Sarpsborg under Borregaardslockouten.

Møbelsnedkerforbundet.

Møbelsnedkerne i Kristiania opsagde ihøst den i 1901 efter den lange streik oprettede overenskomst til udløb 1ste april. En del forhandlinger om ny overenskomst førtes mellem parterne allerede før opsigelsesfristens udløb, men uden positivt resultat og svendene valgte ved udløbstiden at arbejde en tid uden tarif med iagttagelse af visse forholdsregler. Paa foranledning af mestergruppen blev nye forhandlinger optaget den 3. mai mellem arbejdsgiverforeningens distriktsstyre og møbelsnedkerforbundet. Efter en række møder enedes man ved gjensidige indrømmelser om et forslag om 40 øres mindsteløn pr. time, timelønnen garanteret ved akkordarbejde, 57 timers arbeidstid og 25 og 50 pct. tillæg for overtidsarbejde.

Mindstelønssatsen i den gamle overenskomst var 35 øre — uden garanteret mindsteløn ved akkord — samt en del undtagelsesbestemmelser, som tildels gjorde mindstelønsbestemmelsen illusorisk. Den nye tarif traadte i kraft 17de mai og er gjældende til 1ste april 1911.

I forbundets afdelinger i Sarpsborg og Kristiansand er ivaar ved forhandling gennemført overenskomst, hvis vigtigste bestemmelser er: Garanteret mindsteløn 37 øre pr. time, 56 timers arbejdstid, tillæg for overtidsarbejde 25 pct. og for helligdagsarbejde 50 pct. Benyttelse af kun organiserede arbejdere.

I Kristiansand maatte arbejdet nedlægges hos en mester, der fremdeles er blokeret.

Malerforbundet.

I *Kristiansand* blev den gjældende tarif af mestrene opsagt til udløb 1ste april. Ved forhandling før udløbstiden enedes man om paany at vedtage den gamle tarif.

Stavanger. Her har før ingen overenskomst været oprettet i faget; men ivaar forelagde afdelingen for mestrene en af forbundet og landsorganisationen godkjendt tarif og ved forhandling enedes parterne om en overenskomst, der traadte i kraft 1ste april og gjælder til 1ste april 1908 og videre 1 aar ad gangen, hvis den ikke før den tid er opsagt med 3 maaneders varsel. Tarifen fastsætter en mindsteløn af 40 øre pr. time for svende, for dagarbejdere 35 øre pr. time, overtidsarbejde 40 pct. tillæg, nat-, søn- og helligdagsarbejde 70 pct. tillæg. Arbejdstiden blev forkortet fra 60 til 57 timer. Desuden opnaaedes tillæg for udenbys arbejde samt endel regulerende bestemmelser.

Aalesund. Tarifen blev af mestrene opsagt til udløb 15de mai i den hensigt at faa timelønnen reduceret med 5 øre. Ved udløbstiden kom det til arbejdsnedlæggelse i 9 dage, hvorefter enighed opnaaedes om en ny overenskomst væsentlig i overensstemmelse med den før gjældende. En forbedring opnaaedes derved, at der blev fastsat tillæg for arbejde i stillads og ligesaa for udenbys arbejde.

Skotøiarbejderforbundet.

Skofabrikarbejderne i Stavanger fremsatte paa vaaren krav om organisationsmæssig aftale angaaende løns- og arbejdsforhold og at styrkearbejdet skulde afskaffes. Under forhandlingerne opnaaedes enighed med 3 af stedets 4 fabrikanter om tarif, der bestemmer, at alt arbejde skal udføres paa timeløn, og at mindstelønnen for øvede mandlige arbejdere over 20 aar er 35 øre, for arbejdere fra 18—20 aar 30 øre og for arbejdere fra 16—18 aar 20 øre pr. time. Arbejdstiden 54 timer.

Den 4de fabrikant, H. W. Erga, nægtede at gaa med paa tarifen, hvorfor arbejdet blev nedlagt. Om en tid gav sekretariatet godkjen-

delse til at ogsaa haandskomagerne hos Erga nedlagde arbeidet. Konflikten paagaar.

Haandskomagerne i Bergen fremsatte ligeledes krav om ny tarif. Den af arbeiderne udarbejdede pristarif var opsat i 3 klasser, nemlig for bestilt reelt haandarbeide 2 klasser samt en for saakaldt magazinarbeide.

Ved delvis arbeidsnedlæggelse lykkedes det at gennemføre følgende grundpriser: Herrearbeide kl. I kr. 5,00, kl. II kr. 4,50. Damearbeide: Kl. I kr. 4,00, kl. II kr. 3,50. Magazintarifen: Herrearbeide kr. 3,50 og damearbeide kr. 2,70.

Dertil kommer store forbedringer i tillæggene samt for reparationer og barnarbeide. Den vundne merfortjeneste kan ialt anslaaes til 20,000 pr. aar.

Kr.a haandarbeidere opsagde den bestaaende tarif til udløb 15de april. Ved forhandling opnaaedes 25 øres forhøielse i grundpriserne paa bestilt arbejde og paa butikarbeide 50 øre i alle klasser saavel for dame- som herrearbeide. Paa barneskotøi, reparationer og tillægsarbeide opnaaedes endel forbedringer, ligesom ugearbeidernes mindsteløn blev forhøiet med kr. 2,00.

Harstad. Her lykkedes det efter 3 ugers arbeidsstansning at faa gennemført 50 øres forhøielse i grundpriserne paa voksent arbejde. Grundpriserne paa herrearbeide er nu kr. 3,50 og damearbeide kr. 3,00. Tillægspriserne omtrent som i Kristiania og Bergen. Arbeidet nedlagdes den 1ste juni og gjenoptoges den 24de juni.

Salomons Skofabrik. Arbeidernes organisationsret har fra ledelsen ved denne fabrik gang paa gang været angrebet; thi at tilhøre fagforeningen var omtrent ensbetydende med at faa afsked saasnart fabriken kunde faa kundskab derom. Da man ingen anden udvei havde til at faa bugt med denne trafik har forbundsstyret blokeret fabriken for tilgang af ny arbejdskraft. Ligeledes har Skofabrikarbeidernes forening boykottet fabriken. Til samtlige fagforeninger i landet er stillet en appel om ikke at kjøbe Salomons skotøi. Resultatet vil tiden komme til at vise.

De forenede skofabriker i Drammen. Vaaren og sommeren 1904 havde skotøiarbeiderforbundet konflikt ved De forenede skofabriker i Drammen. Om denne konflikt indeholder landsorganisationens beretning for 1904 bl. a. følgende:

„Arbeidet blev ved fabriken nedlagt 16de april, og fortsattes kampen helt til 15de oktober, fra hvilken dag streiken maatte hæves foreløbig uden resultat, da det desværre ogsaa viste sig, at det her var lykkedes fabriken at erhverve uøvede arbeidere nok til ved hjælp af nogle faa forræderske fagfæller at holde bedriften gaaende, indtil de organiserede arbeidere maatte give tabt.

Fabriken er dog fremdeles blokeret for organiseret arbejdskraft, og før eller senere blir nok fabriken tvungen til at anerkjende arbeidernes ret til gjennom sin organisation at være medbestemmende ved fastsættelsen af løns- og arbeidsvilkaarene.“

Fabriken har siden den tid været blokeret. Men den 18de mai d. a. blev mellem skotøiarbejderforbundet og De forenede skofabriker oprettet følgende overenskomst:

1. De forenede skofabriker anerkjender arbeidernes ret til efter egen vilje at være eller ikke være medlem af en fagforening tilhørende Norsk skotøiarbejderforening.
2. Ved enhver forhandling om løns- og arbeidsvilkaar, som kan forekomme mellem fabriken og de organiserede arbeidere, anerkjender fabriken som arbeidernes repræsentant den, der vælges af arbeidernes fagforening eller af Norsk skotøiarbejderforbund.
3. Det er fra fabriken side tilladt at indkassere fagforeningskontingenten udenfor arbeidstiden ved fabriken.
4. Kontrakt med enkeltmand, som indeholder længere opsigelsesfrist end 14 dage, kan kun oprettes, naar kontrakten indeholder bestemmelse om, at under en streik eller lockout skal opsigelsesfristen være i lighed med, hvad der gjælder for de øvrige arbeidere — 14 dage.
5. Den af Norsk skotøiarbejderforbund mod De forenede skofabriker iverksatte blokade hæves fra samme dag denne overenskomst er underskrevet af parterne. Forbundet skal, saasnart ske kan, bekjendtgjøre blokadens ophævelse i arbeiderpressen samt tilstille de udenlandske skotøiarbejderforbund meddelelse om samme. Ligeledes skal forbundet bevirke, at den af enkelte arbeidere og fagforeninger iverksatte boykotting af De forenede skofabriker's fabrikata hæves.
6. Denne overenskomst er gjældende fra idag og udfærdiges i 2 eksemplarer og underskrives af fabriken's disponent og for Norsk skotøiarbejderforbund af dettes forretningsfører.

Drammen 18de mai 1907.

Stenhuggerforbundet.

For afdelingen i Tonsberg er det lykkedes forbundet ved forhandling at faa gennemført tarif. Foreningen er ikke særlig gammel, og overenskomst i faget paa stedet har tidligere ikke været oprettet.

Handskemagernes forening.

Foreningen indledede i september 1906 forhandling om regulativ for indtagelse af læregutter i faget. Foreningens krav var 1 læregut for hver 4de svend. Til en begyndelse saa det ud til at strande, idet intet svar indløb; men ved fornyet henvendelse opnaaedes enighed

om kravet og lærlingeregulativ — 1 læregut for hver 4de svend oprettedes.

*

Hvilke konflikter der er understøttet af landsorganisationen og hvormeget der er udbetalt til hver konflikt vil fremgaa af streikekas-sens regnskaber, hvortil henvises.

Med hensyn til indtægterne saa viser ogsaa regnskaberne, hvad hver organisation har indbetalt i halvaaret. Ligeledes hvad vi fra udlandet har modtaget som bidrag til lockouten i træmasseindustrien.

I ekstrakontingent er i halvaaret udlignet 6 uger à 10 øre, 3 uger à 50 øre og 3 uger à 1 kr. Ialt pr. heltbetalende medlem kr. 5,10.

Ekstrakt af administrationskassens regnskaber

I n d t æ g t :

Kassebeholdning fra forrige aar		kr. 936,46
Norsk arbejdsmandsforbund, adm.skontingent	kr. 2587,10	
— jern- og metalarbejderforbund	1312,80	
— centralforening for bogtrykkere	328,50	
— træarbejderforbund	360,30	
— formerforbund	169,30	
— bagerforbund	130,10	
— stenhuggerforbund	107,50	
— skotøiarbejderforbund	149,00	
— murerforbund	139,70	
— malerforbund	66,80	
— møbelsnedkerforbund	98,00	
— bogbinderforbund	63,60	
Kr.a sporveisselsk. funkt. forening	22,00	
Logarvernes	6,50	
Telefonarbejdernes	16,00	
Handskesyerskernes	6,50	
Forgyldernes fagforening, Drammen	4,70	
Fredriksværns rebslagerforening	2,40	
Stukkatorernes forening	2,80	
Hvidgarvernes	1,90	
Fyrstikarbejdernes	26,80	
Korkeskjæpernes	8,20	
Sukkervarearb.s	10,00	
Hattemagernes	13,10	
Kr.a bryggearb.s	16,80	
Cigararbejdernes	17,20	
Tricotagearbejdernes forbund	9,00	
Rebslagernes forening, Kr.a	8,70	
Handskemagernes forening	5,60	
Forgyldernes forening, Kr.a	2,90	
Do. — — restance*)	0,70	
	<hr/>	
Tilbagesendt agitationsbidrag fra pølsemagerne i Bergen	"	5694,50
Salg af statistikmateriel	"	2,60
Do. - Den internationale beretning	"	147,70
Do. - love	"	0,60
	<hr/>	
Tils. kr.		6981,86

Status pr.

A k t i v a :

Udestaaende fordringer:		
Slagter- og pølsemagernes forening, Bergen, 4. kv. 06 for 19 medl. à 10 øre	kr.	1,90
Inventariekonto	"	850,00
Kontorrekvisita	"	190,00
Statistikmateriel	"	120,00
Internationale beretninger	"	35,00
Indbundne bøger og skrifter	"	150,00
Love og brochurer	"	60,00
Kassebeholdning	"	3980,20
	<hr/>	
Tils. kr.		5387,10

Kristiania, 8. juli 1907.

Revideret og fundet iorden ifølge bøger og bilage. Bankbøger og kassebeholdning
A. E. Gundersen.

*) Kontingent for 4de kvartal 1906 for 7 medlemmer.

Revi-

for tidsrummet 1. januar—30. juni 1907.

Udgift:

Abonnement paa aviser og tidsskrifter	kr.	37,50	
Meddelelsesbladet	"	358,90	
Porto og telegrammer	"	96,53	
Kontorrekvisita	"	93,32	
Revisionshonorar	"	57,00	
Løn til forretningsfører	"	900,00	
Husleie	"	368,00	
Belysning	"	15,10	
Bogbinderarbeide	"	26,10	
Telefonafgift	"	40,00	
Repræsentationsudgifter	"	55,15	
Trykningsudgifter	"	640,00	
Ekstra kontorarbeide	"	74,00	
Agitation	"	203,00	
Avertissement	"	3,40	
Det internationale sekretariat	"	23,40	
Forskjellige udgifter	"	10,26	
			kr. 3001,66
Balance, kassebeholdning ⁸⁰ / ₀ 07	"		3900,20

Tils. kr. 6981,86

30. juni 1907.

Passiva:

Pr. balance (eiendom) kr. 5387,10

Tils. kr. 5387,10

Kr.a, 30. juni 1907.

Gunnar Sethil, forretningsfører.

efterseet samt de indkomne indtægter og udgifter efter regnskabets afslutning kontrolleret
D. Jensen.
sorer.

Ekstrakt af streikekassens regnskaber

I n d t æ g t:		
Kassebeholdning fra forrige aar		kr. 20580,75
Stenhuggerforbundet, restance	kr. 1032,95	
Forgyldernes fagf. Kr.a, do. for sidste halvaar 1906 (7 medl.) „	24,15	
Norsk arbejdsmandsforbund, ekstrakontingent	57794,70	
— jern- og metalarbejderforb. —	28028,20	
— centralforening for bogtrykkere —	5334,85	
— træarbejderforbund	7455,00	
— formerforbund	3228,80	
— skotøiarbejderforbund	1420,50	
— murerforbund	2251,00	
— stenhuggerforbund	2266,50	
— møbelsnedkerforbund	1307,00	
— malerforbund	943,40	
— bogbinderforbund	1040,05	
Tricotagearbejderskernes forbund	82,00	
Forgyldernes fagf., Kr.a	64,60	
Sukkervarearbejdernes forening	186,15	
Handskesyerskernes —	60,35	
Fredriksværns rebslagerforening	37,20	
Logarvernes forening	113,80	
Cigararbejdernes —	124,50	
Kr.a bryggearbejderes —	322,40	
Hvidgarvernes —	39,00	
Handskemagernes —	129,70	
Stukkatorernes —	36,10	
Fyrstikarbejdernes —	412,60	
Kr.a sporv.selsk. funkt. —	513,40	
Hattemagernes —	231,90	
Forgyldernes fagf., Drammen	61,75	
Korkeskjærernes forening	157,50	
Telefonarbejdernes —	128,00	
Kr.a rebslagerforening	149,75	
		„ 114977,80
Landsorganisationen i Sverige	kr. 12000,00	
— - Tyskland	4435,00	
— - Ungarn	376,64	
De samvirkende fagforbund i Danmark	2000,00	
		„ 18811,64
Renter for 1906		„ 122,29

Tils. kr. 154492,48

for tidsrummet 1. januar—30. juni 1907.

Udgift:

Bødkerne i Stavanger	kr.	2456,00	
Tømreerne i Kristiania	"	2720,00	
Tømrer og snedkerne i Drammen	"	240,00	
Træarbejderne i Sarpsborg	"	1520,00	
Tømreerne i Aalesund	"	384,00	
			kr. 7320,00
Magnesitarbejderne i Snarum	kr.	7976,00	
Cementarbejderne, Slemmestad	"	176,00	
Murarbejderne i Trondhjem	"	976,00	
— i Drammen	"	832,00	
Geijerfos glasarbejdere	"	2792,00	
Embretsfos træmassearbejdere	"	12768,00	
Skotfos arbejdsmandsforening	"	23408,00	
Skiens —	"	8400,00	
— sten-, jord- og tomtarbejderes forening	"	2960,00	
Lockouten i Sarpsborg	"	43750,00	
Murarbejderne i Kristiania	"	72,00	
			" 104110,00
Murerne i Trondhjem	kr.	1584,00	
— - Kristianssand	"	256,00	
— - Drammen	"	1288,00	
— - Sarpsborg	"	592,00	
— - Kristiania	"	96,00	
			" 3816,00
Skotøiarbejderne i Stavanger	kr.	2360,00	
Skomagernes i Bergen	"	708,00	
— - Harstad	"	128,00	
			" 3196,00
Jern- og metalarbejderne ved Magnor	"	56,00	
— - Embretsfos	"	256,00	
— - Skotfos	"	1372,00	
— - Hafslund	"	336,00	
— - Borregaard	"	2916,00	
			" 4936,00
Malerne i Kristiania	"	160,00	
Typograferne i „Morgenposten“	"	352,00	
Formerne i Sarpsborg	"	112,00	
Lockouten i Lodz, Polen	kr.	500,40	
Generalstreiken i Bulgarien	"	290,00	
			" 790,40
Forskjellige udgifter	"	8,00	
Balance, kassebeholdning 30. juni 1907.	"	29692,08	
			<u>Tils. kr. 154492,48</u>

Streikerkassens status

Aktiva:

Udestaaende fordringer:			
Renovationsarbeidernes restance fra 1905			kr. 156,00
Norsk stenhuggerforbunds — - 1906			,, 400,00
Slagter.og pølsem. foren., Bergen, - 1906			,, 65,55
Norsk centralforening f. bogtr. restance 1 uge for 1907			,, 1246,00
— formerforbund — 1 —,—			,, 783,00
— skotøiarbejderforbund — 3 —,—			,, 1872,00
— bagerforbund — 12 —,—			,, 2958,00
— murerforbund — 1 —,—			,, 566,00
— møbelsnedkerforbund — 2 —,—			,, 820,00
— malerforbund — 2 —,—			,, 584,00
— bogbinderforbund — 1 —,—			,, 251,00
Tricotagearbejder-skernes forbund — 1 —,—			,, 20,00
Handskesnyerskernes forening — 1 —,—			,, 14,00
Fredriksværns rebslagerforening — 2 —,—			,, 24,00
Cigararbejdernes forening — 3 —,—			,, 150,00
Hvidgarvernes — — 1 —,—			,, 9,00
Stukkatorernes — — 1 —,—			,, 11,00
Kr.a sporveisfunkt. — — 1 —,—			,, 125,00
Forgyldernes fagf., Drammen — 2 —,—			,, 39,00
Korkeskjærernes forening — 1 —,—			,, 39,00
			kr. 10132,55
Kassebeholdning			,, 29692,08
			Tils. kr. 39824,63

Kristiania, 8. juli 1907.

Revideret og fundet iorden ifølge bilage og bøger. Bankbøger og kasse-gifter kontrolleret.

A. E. Gundersen.
Revi-

pr. 30. juni 1907.

Passiva:

Pr. balance, kassebeholdning og udestaaende fordringer kr. 39824,63

Tils. kr. 39824,63

Kr.a, 30. juni 1907.

Gunnar Sethil, forretningsfører.

beholdning efterseet samt de efter regnskabets afslutning indkomne indtægter og ud-

D. Jensen.
sører.

Organisationernes afdelings- og medlemsantal 1ste juli 1907.

Organisationer	Afd. antal	Medlems- antal
Norsk arbejdsmandsforbund	250	17181
— jern- og metalarbejderforbund	70	7582
— træarbejderforbund	37	2007
— centralforening for bogtrykkere	30	1629
— skotøiarbejderforbund	14	838
— murerforbund	20	785
— formerforbund	22	876
— stenhuggerforbund	29	520
— møbelsnedkerforbund	17	505
— bagerforbund	24	608
— malerforbund	7	359
— bogbinderforbund	6	334
Kr.a sporveiselsk. fuunkt. forening	1	125
Fyrstikarbejdernes —	1	84
Korkeskjærernes —	1	43
Sukkervarearbejdernes —	1	55
Hattemagernes —	1	60
Kr.a bryggearbejderes —	1	84
Cigararbejdernes —	1	60
Tricotagearbejderkernes forbund	1	40
Handskemagerskernes forening	1	29
Rebslagernes —	1	44
Handskemagernes —	1	28
Logarvernes —	1	20
Hvidgarvernes —	1	10
Forgyldernes fagforening, Drammen	1	22
Fredriksværns rebslagerforening	1	12
Stukkatorernes forening	1	14
Forgyldernes fagforening, Kr.a	1	11
Tilsammen	543	33965

Oversigt over 2-aars perioden fra sidste kongres.

I den tabel, som indeholdes i beretningen for sidste kongres, var medlemsantallet for 2det kvartal 1905 opført med 14989. Hertil kom saa Norsk centralforening for bogtrykkere, der blev tilsluttet fra 1ste juli med et medlemsantal af 1132. I alt tællede saaledes landsorganisationen ved sidste kongres 16121. For 4de kvartal 1905 var medlemsantallet 15639. I sidste halvdel af 1905 gik saaledes medlemsantallet noget tilbage, men allerede i 1ste kvartal 1906 begyndte stigningen i medlemsantallet, hvilken siden har fortsat med en sterkere stigning efterhvert. 1ste juli 1906 var medlemsantallet 20829, 1ste januar 1907 25339, 1ste april 31477 og 1ste juli 33965.

De 12 forbund, som ved sidste kongres stod tilsluttet landsorganisationen, tilhører fremdeles samme. Hvad de enkelte foreninger angaar, er enkelte gaaet fra, medens andre er kommet til. Organisationernes antal er saaledes ikke særlig forandret, og den øgede tilslutning af medlemmer til landsorganisationen har sin grund i øget tilslutning til de bestaaende organisationer, særlig forbundene, hvoraf enkelte i ganske betragtelig grad har øget baade sit afdelings- og medlemsantal. Enkelte brancher og felter, som ved sidste kongres var saaatsige uberørt af organisationen, er i perioden kommet med og har sat sine mærker. Fagorganisationen er blevet en faktor, som saaatsige alle maa regne med. Oplysningen om organisationen er naaet videre udover, og forstaaelsen af dens betydning har blandt arbejderklassen slaaet dybere rødder. Størstedelen af arbejderne har lært at forstaa, at som klasse betragtet har de selv at ivaretage sine interesser, og som middel og vaaben melder sig da straks fagorganisationen som en nødvendighed.

Ikke mindst har hertil bidraget selve den forandring, som er foregaaet i landets næringsliv. Storindustrien har gjort sit indtog i landet, og disse upersonlige aktieselskaber og storkapitalistiske sammenslutninger, der med sine fangarme omslutter alt, har gjort, at man er blit opmærksom paa den fare, der truer, og arbejdsgiverne giver efterhvert arbejderne klar forstaaelse af, at skal der opnaaes fordele, maa det ske gennem kamp eller ved at være rustet til kamp. Og den maade, arbejdsgiverne organiserer sig paa og den kampmaade, der anvendes, gjør det ogsaa klart, at det nytter ikke længere at staa isoleret hverken som enkeltmand eller enkelt forening. Centralorganisationens nødvendighed blir klar og ligeledes at arbejderne i de forskjellige lande har interesser, der falder sammen, og at de bør støtte hinanden i den fælles kamp.

Vi tror at kunne sige, at vi siden sidste kongres er naaet et langt skridt frem, endskjønt det ogsaa samtidig maa siges, at der er adskilligt tilbage, at der er virkefelt nok endnu fremover, og at talrige opgaver endnu venter sin løsning. Men et blik paa, hvad der er udrettet i perioden, vil vistnok ogsaa give mod og haab til at tage fat paa de foreliggende opgaver. Adskillige forbedringer i løns- og arbejdsforhold er opnaaet og en række overenskomster er oprettet, hvoraf flere af særlig omfattende betydning. En fuldstændig lønsstatistik for alle fag og brancher mangler endnu og maa antagelig bli en af de opgaver, som organisationen i det nærmeste fremover maa tage fat paa. Under forhandlingerne med arbejdsgiverne har man mange gange følt savnet af en lønsstatistik. Dette maa afhjelpes; thi efterhvert som organisationen udvikler sig paa begge sider, blir det vanskeligere at greie sig med løse paastande og mere eller mindre korrekte opgaver.

En virksom agitation har været drevet fra organisationernes side, og agitationen har i perioden vistnok vist bedre resultater end nogen-sinde tidligere. Medvirkende aarsager til dette er tidligere berørt. Fra landsorganisationens side blev igangsat en fællesagitation i Nordlands og Tromsø amter i 1906. Forøvrigt har der fra sekretariatets side ikke været planlagt nogen agitation. Kun enkelte foredrag er afholdt. En bevilling blev givet til Slagter- og pølsemakerne i Bergen for stiftelse af forbund; men som før i beretningen omhandlet, røg planen i stykker. Opfatningen har været og er det vistnok fremdeles, at hver organisation bedst og mest hensigtsmæssig ordner med sin agitation.

Har resultatet af lønsbevægelserne i perioden været forholdsvis gode, saa har ogsaa medlemmernes økonomiske forpligtelser været forholdsvis større end end f. eks. i perioden før sidste kongres. I 1903—1905 var udlignet ekstrakontingent til et beløb, der svarede til 9 øre pr. uge og medlem. I 1905—1907 er udlignet en ekstrakontingent svarende til omtrent 14½ øre pr. uge og medlem. De fleste organisationer er efterhvert gaaet over til mest mulig at faa indtægterne ind gennem ordinær kontingent. I løvkomiteens forslag til love for Arb.s faglige landsorganisation er taget sigte paa, at ogsaa landsorganisationens streikekasse skulde faa ind — ialfald en del — gennem ordinær kontingent.

Beretningen udviser, at en hel række krav, man kan næsten sige de mest omfattende, er løst gennem forhandling. Lønsbevægelsens resultater kan saaledes ikke siges at være en direkte følge af streik; men de opnaaede fordele er alligevel organisationens værk; thi organisationsforholdene paa stedet — om man har været forberedt til eventuelt at optage en kamp — har i regelen været bestemmende ved kravets gennemførelse. Men ved siden af de krav, der er løst paa en heldig og tilfredsstillende maade, kommer ogsaa enkelte kampe, der nærmest maa betegnes som nederlag eller som endnu er uafgjort. Et nederlag virker trist i øieblikket; men i det lange løb har det muligens ogsaa sin betydning ved den lærdom det giver — at naar man skal gaa til kamp, bør man være bedst mulig rustet til kampen, og i den periode, som nærværende beretning omhandler, maa siges, at de faa

nederlag kan ingenlunde afsvække det samlede indtryk af, hvad organisationen i perioden har kunnet udrette til forbedring af medlemmernes løns- og arbejdsvilkaar.

Ved siden af de mange lønskrav og konfliktsspørsaal, der har meldt sig, har sekretariatet havt at behandle andre aktuelle sager, saaledes spørsaal vedrørende arbejderlovgivningen m. m. Flere sager har saaledes paa forhaand været forberedt og bearbejdet ved komitéer. Flere komitéer har ogsaa været nedsat ifølge fattet beslutning paa forrige kongres.

Administrationskassen er paa grund af det større medlemsantal kommet i en gunstigere stilling, saaledes at den har kunnet balancere uden tilskud eller laan af reservekassen. I sidste halvdel af 1905 blev af reservekassen optaget et laan, der blev tilbagebetalt i 1906. I 1ste halvvaar af 1907 har administrationsudgifterne været forholdsvis smaa, hvorfor administrationskassen har givet overskud. Udgifterne i 2det halvvaar vil paa grund af kongresserne og større trykningsudgifter komme til at bli noget større, saaledes at der er mulighed for, at aarsopgjøret vil stille sig forholdsvis ugunstigere end halvårsopgjøret udviser.

Paa kongressen 1905 valgtes til sekretariatet følgende herrer: A. Pedersen, formand og forretningsfører, Ole O. Lian, viceformand. Kristen Torres, sekretær, Sverre Iversen, Rich. Hansen, Joh. Johnsen, M. Nygaard, M. Ormestad og A. Stenberg. Suppleanter: H. Pettersen, Arnt Aamodt, P. Aarøe, Herman Olsen og Gunnar Ousland. Som tilforordnede fra centralstyret for Det norske arbejderparti var Gunnar Sethil og Oskar Pedersen. Den sidste trak sig tilbage i november maaned, hvorfor i hans sted indtraadte H. Østerholt. Efter landsmødet — vaaren 1906 — blev fra partiet tilforordnet Jonas Nygaard og Edv. Svendsen.

I mai 1906 søgte A. Pedersen sig entlediget fra stillingen som formand og forretningsfører. Ole O. Lian overtog efter hovedstyrebeslutning formandshvervet, og første suppleant, H. Pettersen, indtog plads som fast sekretariatmedlem. I en række møder har 2den suppleant, Arnt Aamodt, deltaget, ligesom ogsaa de øvrige suppleanter har været indkaldt til enkelte møder.

Som forretningsfører har siden 15de mai 1906 fungeret G. Sethil.

*

Vi afslutter nærværende beretning med tak til de tilsluttede organisationer for godt samarbejde i den forløbne periode og med ønsket om fortsat fremgang saavel for hver enkelt organisation som for fagorganisationen i sin helhed.

For sekretariatet

Gunnar Sethil,
forretningsfører.

Over-

over organisationernes medlems-

Organisation	Afd. antal	Medlemsantal		Kontingent	
		Mandlige	Kvindelige	pr. uge	pr. aar
Norsk arbejdsmandsforbund	183	10344	278	ore 30 20	kr. 15,60 10,40
— jern- og metalarbejderforbund	61	6073	—	93 69 39	48,36 35,88 20,28
— centralforening for bogtrykkere	27	1256	408	35 140	17,20 72,80
— træarbejderforbund	27	1708	—	40	20,80
— formerforbund	21	816	—	45	23,40
— bagerforbund	29	707	—	60	32,20
— murerforbund	15	671	—	40	20,80
— skotøiarbejderforbund	13	644	23	35	17,20
— stenhuggerforbund	22	550	—	30	15,60
— møbelsnedkerforbund	16	480	—	50	26,00
— malerforbund	6	300	—	80	41,60
— bogbinderforbund	6	195	61	15 45	7,80 23,40
Kr.a sporveisselskabs funktionærers forening	1	100	—	35	17,20
Telefonarbejdernes —	1	80	—	30	15,60
Fyrstikarbejdernes —	1	94	—	30	15,60
Hattemagernes —	1	34	31	40	20,80
Sukkervarearbejdernes —	1	25	25	50	26,00
Handskemagernes —	1	30	—	—	—
Handskøyskerernes —	1	—	34	25	13,00
Korkeskjærernes —	1	40	1	50	26,00
Kr.a rebslagerforening	1	27	11	25 15	13,00 7,80
Forgyldernes fagforening, Drammen	1	18	5	35	17,20
Slagter- & polsemagernes fagforening, Bergen ...	1	19	—	—	—
Logarvernes forening	1	35	—	30	15,60
Hvidgarvernes —	1	9	—	—	—
Forgyldernes — Kr.a	1	7	—	—	—
Tricotagearbejderskernes forbund	1	—	50	—	—
Cigararbejdernes forening	1	50	37	—	—
Fredriksværns rebslagerforening	1	12	—	25	13,00
Tilsammen ...	443	24324	964	—	—

siget

antal og formue m. m. i 1906.

Timeløn	Arbejdstid antal timer daglig	Samlet aarsindt.	Samlet aarsudgift	Kassebeholdning 31. december		
				Adm. kassen	Strejkekassen	Andre kasser
kr.		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
—	—	139725,34	105911,48	5831,35	22130,48	31142,09
{ 0,36 0,26	9 ¹ / ₂	195306,07	109555,77	2958,98	117645,81	94397,33
—	9	75819,75	54722,37	2745,30	32221,33	52366,12
0,40	9 ¹ / ₂	29928,01	24004,35	2619,52	4581,78	8609,32
0,38	9 ³ / ₄	28365,20	14367,18	2717,33	21245,98	11292,70
0,35	10 ¹ / ₂	76444,57	85541,82	—	—	1365,58
0,53	10	23677,65	21177,05	1884,81	4469,43	3963,62
—	—	8879,11	6079,08	165,29	263,51	4511,36
0,30	10	22004,52	22187,62	—	—	630,30
0,35	9 ¹ / ₂	11953,32	9540,60	254,69	2975,53	3323,13
0,40	10	7274,73	7292,05	582,62	4226,38	5625,32
{ 0,15 0,32	—	5534,72	2905,00	1401,14	—	6084,89
0,32	8 ³ / ₄	1740,00	898,34	673,76	837,15	4280,75
0,35	8	1469,96	1231,48	622,74	729,49	140,28
0,35	9	1104,50	1174,50	940,72	839,53	200,00
0,30	10	1427,79	923,63	250,00	626,34	1169,37
0,25	10	851,75	568,59	22,44	278,09	1113,56
—	—	—	—	—	—	—
—	8 ³ / ₄	462,81	327,73	100,44	989,50	121,67
0,38	10	1188,50	1644,05	57,20	112,25	81,50
{ 0,35 0,10	10 ¹ / ₂	513,74	283,31	177,05	206,65	—
0,40	9 ¹ / ₄	710,90	801,80	30,00	17,00	—
—	—	—	—	—	—	—
0,35	9	857,47	632,84	763,77	710,59	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
0,17	9	471,35	315,72	115,73	183,70	—
—	—	—	—	—	—	—
0,27	9 ¹ / ₂	53,00	39,10	—	13,90	—
—	—	635764,76	472125,46	24312,88	215296,42	230418,89

Over-
over organisationernes

Organisation	Streike- udgifter	Selvhjælpingsinstitutioner				
		Reiseunderst.	Arbejdsledig- hedsunderst.	Sygeunderst.	Begravelses- bidrag	Invalideunder- støttelse
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Norsk arbejdsmandsforbund	72699,62	—	—	—	—	—
— jern- og metalarbejderforbund	31411,48	—	14784,00	27174,50	880,00	—
— centralforening for bogtrykkere	10409,46	—	9390,85	16626,24	—	1142,50
— træarbejderforbund	14914,88	—	4962,05	—	—	—
— formerforbund	5400,90	734,04	1061,25	—	—	301,20
— bagerforbund	62992,60	—	10949,80	—	3675,00	—
— murerforbund	17717,40	—	—	—	—	—
— skotøiarbejderforbund	3415,60	50,78	42,00	—	—	—
— stenhuggerforbund	15134,89	—	—	—	—	—
— møbelsnedkerforbund	5402,55	—	2062,49	650,00	—	—
— malerforbund	1736,50	—	—	952,00	—	—
— bogbinderforbund	1563,05	30,00	507,50	—	—	—
Kr.a sporveisselsk. funkt. forening..	513,50	—	—	—	—	—
Telefonarbejdernes —	524,00	—	—	—	240,00	—
Fyrstikarbejdernes —	419,20	—	—	76,00	—	—
Hattemagernes —	303,03	—	—	134,00	—	—
Sukkervarearbejdernes —	228,87	—	103,80	25,40	—	—
Handskemagernes —	—	—	—	—	—	—
Handskesyernes —	105,24	—	—	—	—	—
Korkeskjødernes —	280,60	—	35,00	431,48	100,00	—
Kr.a rebslagerforening	150,76	—	—	—	—	—
Førgyldernes fagforening, Drammen	685,85	50,00	—	—	—	—
Slagter- & pølsef. foren., Bergen..	—	—	—	—	—	—
Logarvernes forening	361,60	20,00	—	—	—	—
Hvidgarvernes —	—	—	—	—	—	—
Førgyldernes — Kr.a.	—	—	—	—	—	—
Tricotagearbejdernes forbund . . .	73,75	—	—	—	—	—
Cigararbejdernes forening.	—	—	—	—	—	—
Fredriksværs rebslagerforening . . .	12,00	—	—	—	—	—
Tilsammen . . .	246457,33	884,82	43898,74	46069,62	4895,00	1443,70

sig

udgifter i 1906.

		Administrationsudgifter						Samlet aarsudgift
Forsikrings- bidrag	Til nodditende kolleger	Fagblade	Agitation	Processomkost- ninger	Landsmøder	Tryknings- og kontorudgifter	Andre udgifter	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
5600,00	149,10	2257,43	6522,85	156,60	2707,29	11943,13	3875,46	105911,48
5600,00	—	1791,55	241,30	60,00	—	8858,77	18754,17	109555,77
8774,00	—	3439,25	—	—	—	4099,41	840,56	54722,37
—	12,00	279,25	568,60	—	—	1886,80	1380,77	24004,35
3919,80	—	234,00	104,05	—	—	1519,48	1092,46	14367,18
—	784,00	536,75	587,95	—	—	1334,55	3366,88	85541,82
675,00	—	158,50	248,55	—	521,05	1209,24	522,35	21177,05
400,00	—	240,00	121,75	—	70,00	1042,45	715,50	6079,08
—	—	—	183,00	—	297,45	1605,90	4966,38	22187,62
—	—	—	332,45	—	—	890,81	202,30	9540,60
32,13	—	216,90	320,60	834,48	—	1235,84	1963,60	7292,05
—	—	350,30	—	—	—	264,50	180,19	2905,00
—	125,00	—	—	—	63,00	162,10	34,74	898,34
—	—	—	—	—	25,00	79,73	362,75	1231,48
—	70,50	—	36,50	—	12,00	90,35	469,96	1174,50
—	120,00	—	—	—	170,00	52,50	144,10	923,63
—	46,60	—	19,75	—	—	20,00	124,17	568,59
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	57,25	—	20,00	—	—	95,24	50,00	327,73
—	—	—	50,00	—	20,00	153,21	573,76	1644,05
—	—	—	—	—	—	—	132,55	283,31
—	—	—	—	—	—	—	65,95	801,80
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	21,50	—	229,74	632,84
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	23,45	12,70	205,82	315,72
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	20,60	6,50	39,10
25000,93	1364,45	9503,93	9357,35	1051,08	3930,74	36577,31	40260,66	472125,46

Oversigt over arbejdsledigheden inden organisationerne i aaret 1906.

Organisation	Gj. snitlig medlems- antal pr. maaned g)	Ledighed af mangel paa arbejde				Ledighed af forskj. aarsager				Største antal tabte arbejds- dage paa grund af mangel paa arbejde i en enkelt maaned	
		Antal ledige pr. maaned	Tabte arbejdsdage		Ledighedsprocent.	Antal ledige pr. maaned	Tabte arbejdsdage		Ledighedsprocent.	Antal dage	maaned
			Ialt	pr. maaned			Ialt	pr. maaned			
Norsk træarbejderforbund	1385	158	25016	2084	6,0	82	14438	1203	3,5	3716	mars
— skøtøiarbejderforbund	540	6	1228	102	0,8	20	3630	303	2,2	442	februar
— formerforbund	788	8	1085	90	0,5	40	7620	635	3,2	260	april
— bogbinderforbund	252	6	1202	100	1,6	6	1119	93	1,5	237	juli
— murerforbund	260	88	14239	1186	18,2	24	1500	125	2,0	3706	februar
— malerforbund	325	87	14151	1179	14,5	23	2155	180	2,2	3191	januar
— bagerforbund 1)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— stenhuggerforbund 1)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— arbejdsmandsforbund	4062	270	44324	3694	3,6	268	42398	3533	3,5	11134	december
— jern- og metalarbejderforbund	5602	183	20772	1731	1,2	—	59475	4956	3,5	2940	januar
— centralforening for bogtrykkere	1303	65	11088	924	2,8	69	12747	1062	3,3	2146	januar
— møbelsnækerforbund	443	17	2962	247	2,2	31	6201	517	4,7	599	januar
Telefonarbejdernes forening 2)	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Logarvernes	42	1	33	3	0,3	—	28	2	0,2	25	september
Hvidgarvernes 2)	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rebsslagerarbejdernes 2)	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sukkervarearbejdernes	49	1	104	9	0,7	1	149	12	1,0	54	april
Handskesyerskeres 2)	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Forgyltørnes fagforening, Drammen	24	—	—	—	—	5	612	51	8,5	4	november
Korkeskjærernes forening	46	—	—	—	—	3	558	47	4,1	—	—
Fyrstikarbejdernes 2)	73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hattemageres	65	4	876	73	4,5	2	376	31	1,9	13	januar
Sporvejsfunktionærernes forening 2)	117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Handskemageres forening	28	—	—	—	—	1	284	24	3,0	—	—
Tilsammen	15559	894	137080	11422	2,9	575	153290	12774	3,3	—	—

1) Opgave ikke indkommet. 2) Ingen arbejdsledighed. 3) Det antal, hvorfra rapporter er indkommet.